

1	מבוא לדיני מיסים
1	עקרונות יסוד - עיון!!
2	סוגי מס
2	הכנסות
2	עקרונות להגדרת הכנסה - עיון
7	המבחנים לסיווג עסקה: פירותית / הונית - עיון
11	מקורות הכנסה (סעי' 2)
25	חשבונאות מס חצי עיון (שאלה קטנה)
25	שיטות חישוב
25	חישוב בעבודות ופרויקטים
26	הוצאות עיון!!
26	כללי
27	התשתית הסטטוטורית לדיני ההוצאות
27	הוצאה מעורבת
27	הוצאה בשווה כסף
28	הוצאה העשויה להשתפות
28	עיקרון ההוצאות עודפות
28	סייגים לניכוי הוצאות מסוימות
29	פחת - עיון
33	קיצוז הפסדים - עיון!!
33	מבוא
33	אופיו העסקי של הפסד
33	אופייה של ההכנסה
35	אי גרירת הפסד
35	קיצוז הפסד הוני סעי' 92 - רפרוף
36	מיסוי היחיד - רפרוף
36	יחידת המיסוי במשפחה
38	שיעורי המיסוי
38	נקודות זיכוי/ניכויים
38	מס הכנסה שלילי
38	נקודת קצבה
39	מיסוי תאגידים - עיון
39	אישית משפטית נפרדת
39	מס על חברות ומס על הדיבידנד
39	שותפות רפרוף V (עד למטה רפרוף)
39	אגודה שיתופית
39	חברת בית
40	חברה משפחתית
40	קיבוץ
41	מס רווחי הון ומס שבח ורכישה עיון (שאלה בוודאות)
41	מס רווחי הון
43	חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) עיון (שאלה!)
48	שאלות ותשובות

מבוא לדיני מיסים

עקרונות יסוד - עיון!!

קיימים מספר תשלומי חובה המוטלים על האזרחים:

1. **מס; בפס"ד שופרסל** נקבע שמס הוא תשלום חובה (כפוי) המוטל ע"י הרשות השלטונית, שאין נגדו תמורה ישירה. בנוסף אין זיקה בין השירות לבין התשלום. אמור להיות כללי. **החריג** הוא מס רכוש שהיה פעם, אשר הוטל ספציפית למטרת שיפוי על נזקים עקב מלחמה או בצורת.
  2. **אגרה; בפס"ד שופרסל** נקבע שמדובר בתשלום שיכול להיות כפוי או רצוני, בהתאם לאופי האגרה. הפעם נדרשת זיקה בין האגרה לבין קבלת השירות (קש"ס ישיר).
  3. **מחיר**; תשלום עבור שירות או מצרך שרשות ציבורית נותנת על בסיס מסחרי. אין בו מס כלל. למשל: כביש אגרה (יש לי הרי חלופה.. אין כפיה)
  4. **דמי השתתפות**; הכוונה זה שהשלטונות מבקשים מהציבור להשתתף בכל מיני דברים שהם עושים (למשל: עירייה בונה כביש חדש) **בפס"ד מועצת הרצליה**, נקבע כי דמי השתתפות או תרומה נמצאים על הגבול בין מס למחיר. אם בסופו של יום קופת העירייה תתעשר אזי מדובר במס, אם לא אז זה דמי השתתפות. מדובר על משהו שנעשה בעבר.
  5. **היטל; בפס"ד שופרסל** נקבע שהיטל יכול להיות מנותק מזיקה לתמורה או לשירות שניתנים (ואז הוא מס) אך אם הוא משולם תוך זיקה למשהו אז הוא אגרה (למשל: ארנונה). (שיפורים שיעשו בעתיד).
- לפי **סעי' 1 לחוק יסוד משק המדינה**, אין הטלת מיסים מלוות חובה וכל תשלום אחר ללא קביעה בחוק. כל מיסוי שלא בוצע בצורה החקיקתית ההולמת משולל כל תוקף. החוק עצמו הסמיך את מחוקקי המשנה להתקין חוקי עזר וזה תקין (למשל **ס' 250 לפקודת העיריות**). להלן טבלה מרכזת:

טאפיף/תשלום	מס	אגרה	מחיר	דמי השתתפות	היטל
בכפייה	+	-/+		+	
תמורה ישירה	-	-	+	+/-	אם קשור ישירות לתמורה- אגרה
זיקה בין תשלום לשירות	-	+	+	+	אם מנותק מזיקה לשירות-מס
הערות			תשלום עבור שירות שרשות ציבורית נותנת על בסיס מסחרי	תשלום על דבר שנעשה בעבר	תשלום על דבר שמתוכנן לעתיד

הערה: אין סידור בחוק אם ניתן למסות רטרואקטיבי אך ככל הנראה זה לא יעמוד בפסקת ההגבלה של חוק יסוד כבוד האדם משום שזו פגיעה בקניין באופן לא מידתי.

סוגי מס

יש לנו שני סוגי מס:

1. **ישיר**; מוטל ישירות על הנישום כאשר יש תוצאה עסקית חיובית. נישום מוגדר ב- **ס' 1 לפקודה**, כאדם שהייתה לו הכנסה בשנת מס. אדם גם כולל חברה. מס יכול להיות על הכנסה שוטפת או על הון.
2. **עקיף**; מוטל על טובין ודברים אחרים. אין קשר לתוצאה עסקית. מספיק שיש פעילות עסקית הרי ישר מטילים מס (הדוגמה הכי נפוצה היא מע"מ, בנוסף יש בלו, מס קניה, מכס, מס רכישה).

הכנסות

עקרונות להגדרת הכנסה - עיון

מס הכנסה

הוא מס על תוצאה עסקית חיובית, הנובעת מההכנסה השוטפת ממנה אדם עובד וחי. במס הכנסה המהות חשובה הרבה יותר מהצורה. הדוגמה הטובה ביותר היא **סעי' 86 לפקודה**. מכאן נובע, שיכולה להיות לנו עסקה תקינה לחלוטין מבחינה משפטית אך בפועל מבחינת דיני המיסים היא איננה תקינה. המבחן הוא **מבחן הנאותות**. הדוגמה הטובה ביותר מהפסיקה היא **פס"ד שופרסל**; נקבע שגם אם דבר מה הוא חוקי לחלוטין עדין יכול להיות שיהיה לא נאות ואז יפעל **סעי' 86**.

בפס"ד רובינשטיין, דובר על רכישת עסק חדש שהפסיד כספים והעסק שונה במהותו, נקבע כי הכנסת תכונות שונות שלא היו במקור בעסק, לא עומד במבחן הנאותות.

בפס"ד שיטרית, נקבע כי פירוק חברה והקמת חברה חדשה מאותו סוג במיידית אינו עומד במבחן הנאותות, משום שבפירוק חברה יש הטבות מס.

הכנסה

בישראל יש לנו את פקודת מס הכנסה, שם הוחלט לאמץ את תורת המקור. כלומר מס צריך לצמוח ממקור מוגדר מראש. **סעי' 2** מגדיר לנו מה הם "מקורות ההכנסה". הסעי' עושה עבודה נפלאה בהגדרת כל מיני מקורות, אך חוטא בתת סעי' האחרון שלו **(10)2** שבא ואומר שזה יכול לבוא גם ממקור אחר (!) זהו סעי' סל, אשר מכניס לתוכו כמעט הכל, ומונע מאתנו להגדיר מה נחשב מקור הכנסה. הפסיקה עשתה את עבודת המחוקק בשורה של פסקי דין וניסתה להגדיר לנו מה זה מקור, וכך נקבע: הכנסה שוטפת צריך שיהיו בה שני דברים; מקור ומחזוריות. **מקור**, הכוונה לכל דבר שמצמיח לך כסף (כלומר פעולת העברת כסף לא משנה מאיפה..). **ומחזוריות**, הכוונה שזה חוזר על עצמו כמה וכמה פעמים (אגב מספיק גם פוטנציאל למחזוריות). הפסיקה קבעה שככל שיש מקור יותר חזק וברור ניתן לזנוח את המחזוריות מעט. **מנגד**, ככל שהמקור מעורפל ולא ברור מאיפה אדם מביא את הכסף, אז המחזוריות תעלה ויהיה לה חשיבות יותר גדולה. מכל האמור ניתן לומר שהגדרת "מס" בפקודה צריכה הגדרה בעצמה.

שיטות להטלת מס

קיימות שתי שיטות להטלת מס:

1. **מס יחסי**; מס המוטל באחוז קבוע על כל הכנסה או צריכה ללא התחשבות בגודל ההכנסה.
  2. **מס פרוגרסיבי**; שיעור המס משתנה בהתאם לגודל ההכנסה. ישראל אימצה את שיטת המס הפרוגרסיבית ואכן לפי **ס' 121 לפקודה**, יש לנו מדרגות מס. לשים לב **שסעי' 121(ב)** הוא הסעי' שחל במקרים של "יגיעה אישית" ויחיד שהגיע לגיל 60.
- דוגמה לחישוב:** (לסעיף 121(ב)) רשום "על כל שקל מ 62,400 ₪ הראשונים ישולם 10% מס. הסכום הזה הוא שנתי, כדי להגיע לחודש יש לחלק ב-12. כך שמי שמרוויח 1 ₪ בשנה ומי שמרוויח 62,400 ₪ בשנה ישלמו 10% מהכנסתם. **אבל**, מי שמרוויח 62,401 ₪ כבר נכנס למדרגה הראשונה + השנייה, כך שהוא ישלם על ה 62,400 ₪ 10% מס ואילו על השקל הנוסף הוא ישלם 14% מס וכך הלאה.
- חסרונות השיטה:** זה שהיא מטילה את עולה על האזרח הקטן, והיתרון שלה היא שהעשירים משלמים הרבה יותר מס אך מצד שני זה פוגע ברצון הנישום לעבוד ולייצר יותר הכנסה וכן הוא מניע את אלה שמרוויחים לייצר המון הוצאות כדי לא לשלם את זה למס.. (עדיף שיהיה לי הוצאות מאשר לשלם למס כי לפחות כשיש לי הוצאות אני מקבל דברים טובים).

מטרות תשלום מס

1. לממן את תקציב המדינה.
2. לעודד סקטורים מרוחקים להגיע לפריפריה (אין מע"מ באילת וקריית שמונה ונהריה).
3. לתת תמריצים לעסקים ולפזר את האוכלוסייה בצורה נכונה.
4. לעודד ייצוא על פני ייבוא.

הכנסה הונית

מתעסקת במכירת מקור ההכנסה שלי (העץ). חלים מס שבח ומס רווחי הון. (דיון מפורט בסוף). **הערה סופר חשובה:** בהתנגשות בין מס רווחי הון (**לפי פרק ה' לפקודה**) לבין מס הכנסה (**לפי פרק ב' לפקודה**) מס הכנסה גובר. המס ההוני הופחת עד למקסימום של 25%. הפסדים ניתן לקזז לפי **ס' 92** עם מספר מגבלות. פטורים הוניים מפורטים **בסעי' 97 לפקודה**. ובחוק מיסוי מקרקעין **בסעי' 49א'-72**. כמעט קשה לזהות ניכוי במקור, ישנם חריגים ספורים אבל זה לא כ"כ רלוונטי. הוצאות הוניות לא מנכים ישירות אלא הניכוי הוא באמצעות פחת, **וסעי' 21** קובע מה זה פחת וכ"ו.

הכנסה פירותית

זו ההכנסה בפועל (הפירות שמצמיח לי העץ). המס הפירותי מדורג ויכול להגיע עד למקסימום של 50% מס. מנגד, מהכנסה פירותית אפשר לקזז הפסדים פירותיים לפי **ס' 28 לפקודה**, הפסד שאם היה רווח אז היה רווח פירותי. פטורים להכנסות פירותיות נמצא **בס' 9 לפקודה**. נפוץ מאוד לראות ניכויים במקור (כלומר שמי שמעביר לי את הכסף, לפני שהעביר לי אותו כבר לקח חלק ממנו ומסר למס הכנסה). זה מפורט **בס' 164 לפקודה**. ניכוי הוצאות לפי **ס' 17 לפקודה**. חובת תשלום המס היא שנתית (בסוף שנה).

כל הדברים שנאמרו על הכנסה הונית ופירותית מוסברים בפירוט בפרקים המתאימים בהמשך

הכנסה בשווה כסף

הכנסה יכולה להיות בשווה כסף. במיוחד כאשר אנחנו מחליפים מוצר במוצר או שירות בשירות. שווי האחד יכול להיות אינדיקציה לשווי השני.

מתנות

באופן כללי על מתנות אין חובת תשלום מס, כי מדובר בדבר שאין חובה לתת. אך **בפס"ד משולם**, נקבע כי אם המתנה קשורה למקור הכנסה כלשהו (שם דובר באדריכל שקיבל מתנה כתוצאה מתחרות אדריכלות) היא תמוסה, יש לתחרויות הללו צד מסחרי ופוטנציאל למחזוריות.
גם טיפ נחשב מתנה הקשורה למקור העבודה ויש למסות אותה.

***הערות: מתנה שניתנה לעובד על ידי מעבידו תחויב במס כהכנסת עבודה אם היא ניתנה בגין קיום יחסי עובד מעביד, או אם היא קשורה למערכת יחסים זו (**פס"ד משולם**). לעומת זאת, אם המתנה ניתנה שלא בקשר למערכת יחסים זו היא לא תחויב במס בידי העובד. דוגמא למתנה שאיננה קשורה ליחסי עובד ומעביד: מקרה בו מעניק המעביד פרס לעובדו בגין שירות יוצא דופן שביצע בעבורו, למשל שמצא בשבילו מציאה, אך לא אם הפרס ניתן לו בגין הצטיינות בעבודה. כאשר המתנה מוכרת כהוצאה אצל המעביד היא לא תחשב כהכנסה אצל העובד. הדין זהה כאשר ניתנה מתנה לעובד בתום לב לציון אירוע משפחתי ואירועים אישיים דומים בסכומים סבירים התואמים את תפקידו והוותק של העובד במפעל.

מלגות

אם המלגה קשורה איכשהו למקור ההכנסה שלך או שאתה נותן תמורה בגינה אזי היא תחויב במס. אך אם זה בגין הצטיינות אישית אין מקום לשלם מס.

פרסים הימורים והגרלות

לפי ס' 2א לפקודה על הגרלות יש לשלם מס.

הכנסה בלתי חוקית

פס"ד פרומקין: שם דובר על פסיכיאטר שקיבל שוחד ונתן פטור לחיילים, נקבע כי על **הכנסה בלתי חוקית יש לשלם**.

הכנסה רעיונית

כלל בסיס במס הכנסה הוא **"עיקרון המימוש"** שאומר שממסים רק כאשר הייתה פעילות עסקית חיובית ומימוש הכסף. (בית שמחירו עולה עם השנים לא ימוסה כל שנה אלא רק במכירה!). אך, לכלל הזה יש חריגים בהם מבצעים שינוי פונקציה:

שינוי ייעוד; כאמור יש לנו בעסק הון ופירות. הון זה העץ וכל מה שקשור לעץ עצמו (למשל המשרד והמכונות שמשרתות אותו וכ"ו) ופירות זה כל מה שמוכרים באופן שוטף ואינו משמש את העסק עצמו. אז אם נניח אנחנו עסק שמוכר דירות (הדירות הן הפירות) החלטנו להקים באחת הדירות משרד (הדירה נהפכה מפרי למשהו שקשור לעץ! כלומר להון!) וזה ממוסה.

נכס קבוע שאינו מקרקעין אשר הופך למלאי (פרי) חל סעי' 100 לפקודה (מס רווחי הון).
על נכס קבוע מקרקעין שהופך למלאי (פרי) חל סעי' 5(ב) לחוק מיסוי מקרקעין (מס שבח), אם הקבלן יושב שם רק שנתיים, זה לא מעבר שינוי ייעוד, **רק אם ישב ארבע שנים או יותר** כי אז לא רואים אותו כנכס קבוע, צריך לעשות וודאות בשלב הראשון שאכן מדובר בנכס קבוע אם לא עברו ארבע שנים המעברים לא

חייבים במס, הוא רק שם מודעה אמרו לו רשויות המס תשלם לנו מס שבח -אומר החוק כי אני דוחה את תשלום המס אתה תשלם את המס שבח את ה- 25% כשאתה תמכור אותו כמלאי. נניח שהמשרדים בכיכר המדינה שווים מיליון שקל הוא העביר אותם לחלק מהמלאי הוא בעצם עשה שינוי ייעוד השינוי הזה חייב במס של 25%. מכרת אותם לעצמך ואתה חייב 25% אבל אתה תשלם אותם כאשר אתה תמכור את זה כמלאי. זה טוב לקבלן כי הוא משלם רק 25%.

ועל מלאי (פרי) שהפך להון סעי' 85 לפקודה (מס הכנסה).

שירות לצריכה עצמית; זה עוד סוג של שינוי ייעוד. הוצאת דבר מהעסק לשימוש עצמי.

נדון באנגליה בפס"ד שרקי נ' ורנר; בית הלורדים קבע כי גם על הכנסה רעיונית אפשר במקרים מסוימים לשלם מס, ושימוש עצמי זה אחד מהם, משום שיש פה פעולת הנאה מהעסק.

על מה יש לשלם מיסים (הכנסה חייבת)

לפי סעי' 6 לפקודה, מס משלמים על "הכנסה חייבת". הכנסה חייבת מוגדרת בסעי' 1 ולפיו הכנסה חייבת הינה ההכנסה הגולמית (מסעי' 2 ו-3) פחות הוצאות ופחות הפסדים ופטורים שניתנים לפי החוק (ס' 9 הפטורים, ס' 17 הוצאות, ס' 28 קיזוזים). הכנסה נטולת מקור הינה הכנסה לא חייבת.

קיזוזים הפסדים ופטורים

בקיזוז אנחנו מתכוונים על הוצאות של אותה שנה, והפסדים של שנים קודמות. פטור זה על הכנסה חייבת שהמחוקק מצא לנכון לא לגבות עליה מס. לאחר כל אלה (פטור, קיזוז, הוצאות) ממה שנשאר בסוף רק עליו משלמים מס.

שנת מס

במס הכנסה, על ההכנסה החייבת, צריך לשלם בשנת המס עצמה. לפי סעי' 1, שנת מס היא שנה קלנדרית מהראשון לינואר עד לשלושים ואחד לדצמבר. התשלום הוא בעיקרו בצורה של מקדמות "על החשבון" בתחילת השנה ובסוף שנה יבדקו ויראו אם אכן בוצע תשלום באופן תקין אם לא אז או שצריך להוסיף או שצריך לקבל החזר משלטונות המס. יש לנו לפעמים בתוך שנת המס חישובים חודשיים כמו של שכיר שמשלם מס כל חודש (אך גם הוא בסוף שנה יכול לעשות בדיקה ולקבל החזר מס). יש לכלל הזה של חישוב שנה שתי פריצות (חריגים);

- **פריסה קדימה;** באמצעות קיזוז הפסדים, כלומר הפסד צמח לך השנה ילווה אותך לשנה הבאה ובכלל ככל שיש הפסד הוא ילווה אותך קדימה עד גמר ההפסד ללא הגבלת זמן.
- **פריסה לאחור;** חלוקת הכנסה ליותר משנה, לפי סעי' 8, הכוונה להכנסה שלאט לאט הצטברה לה בשקט, במשך שנים רבות, ואז פתאום מבוצעת עסקה וההכנסה הזו צומחת בבת אחת והיא ממש גדולה (למשל הזדכות על ימי חופשה) מאחר ואצלנו יש שיטת מס פרוגרסיבית, כלומר כזו שמחושבת בהתאם למדרגות מס, בפועל הכסף צמח אם היה משולם כל שנה, היינו משלמים מס ממש נמוך כי כל שנה הסכום שהתווסף הוא יחסית קטן, אבל עכשיו בגלל שממסים אותי רק בשנה שבה אני מזדכה, אז כביכול אנחנו נהיה בדרגת המס הגבוהה ביותר!

למשל: ס' 3(ט)2 לפקודה מאפשר פריסה מיום מתן הזכות, ההטבה ועד ליום המימוש אך לא יותר מ-6 שנים המסתיימות בשנת המימוש. אם פדה בתום העבודה 30 ימי חופשה- אם ימוסה במועד בו הסתיימו יחסי עובד-מעביד המס יהיה גבוה ולכן יוכל לפרוס את ההכנסה מפדיון חופשה עפ"י שנות העבודה שלו ולא יותר מ-6 שנים. (עסק 8 שנים בתכלס, אך לכל היותר אפשר לפרוס 6 שנים, עסק שנתיים- לכל היותר שנתיים).

דוגמא נוספת: לפי סעי' 8(א), המדבר על דמי שכירות מדמי מפתח/פרמיה, ישנה פריסה לאחור. בנוסף, דבר זה מתקיים גם בהכנסה ממכירת פטנט, הפרשי שכר ופדיון חופשה.

בכל מקרה לא יעזור לעשות פריסה לאחור אם כל חודש הרווח שצמח בלאו הכי הגיע למדרגת המס המקסימאלית כי אז הפריסה אינה רלוונטית. (משום שבכל מקרה הגענו ל-50% מס אז הפריסה לא תקטין את מדרגת המס). יתרה מכך, באשר לדמי מפתח/פרמיה כאמור בס' 2(6).

המחוקק מאפשר לבחור בין שני מסלולים:

1. ס' 8(א): על פריסת דמי מפתח / פרמיה, לפי ס' 2(6), שמדבר על שכירות פסיבית במקרקעין לפי ההסבר לעיל (פריסה לאחור).

2. ס' 124 לפקודה: מדבר על שיעור המס בדמי מפתח ופרמיה: על אף האמור בס' 121, בס' 126-127 (מס חברות לא נתעכב) לא יעלה המס על הכנסה מדמי מפתח ופרמיות על 35%. יש לנו תקרה. כלומר, מתעלמים מ- ס' 121, הקובע את המס הפרוגרסיבי לפי מדרגות הכנסה ואומרים שהתקרה הינה 35%.

אבל המחוקק מגביל: או שאתה משתמש בס' 8(א) או בס' 124 - אין אפשרות גם לפרוס וגם לקבל שיעור מס מופחת! יש פה 2 מסלולים לבחירה בענייני דמי מפתח/ פרמיה.

הזיקה בחיוב מס הכנסה (בסיסי המס)

ישנן שתי צורות להטלת מס:

- **בסיס טריטוריאלי;** על כל הכנסה שצמחה או הופקה בישראל.
  - **בסיס פרסונאלי;** ממסים את כל מי שהוא תושב ישראל, לא משנה איפה צמחה ההכנסה.
- לפי סעי' 2 לפקודה, מדובר על מס הכנסה מהכנסתו של אדם תושב מדינת ישראל שהפיק את הרווח או הצמיח אותו בישראל או בחו"ל, ועל תושב חו"ל שמפיק את הרווח או מצמיח אותו בישראל. כלומר אומצו שתי הצורות. המבחן הוא כאמור **מבחן התושבות**, אשר מורכב משני אלמנטים הראשון הוא **אובייקטיבי** שמדבר על מספר ימים של שהייה בישראל (ניתן לראות בס' 1 שהוא ס' ההגדרות את משך הזמן הנדרש), המבחן השני הוא **מבחן הזיקה לישראל**. אם ייקבע שיש לו זיקה לישראל כמו למשל שפה, מרכז חיים, לימודים וכולי, אז הוא ייחשב תושב. ומי שנחשב תושב צריך לשלם מס גם אם הוא מפיק את הכסף הזה בחו"ל. כדי למנוע כפל מס יש כל מיני אמנות שמסדירות את הנושאים האלה, ולרוב באמנות מדברים על מי נוגסת ראשונה (מי מהמדינות).
- **הערה: ס' 3א(ב1) לפקודה**, מחיל על מתנחלים את הבסיס הפרסונאלי, תושבים שהכנסתם צמחה בחו"ל.

המבחנים לסיווג עסקה: פירותית / הונית - עיון

ישנה חשיבות גדולה בהבחנה בין עסקה פירותית לעסקה הונית מאחר ויש לכך נפקות רבה כגון איזה חוק יחול, איזה סעיפים, איזה מס, כמה נשלם, למי וכו'. משכך, הפסיקה גיבשה במשך השנים מבחנים רבים כדי לסווג את סוג העסקה.

פס"ד אלמור, קבע כי הדרך הנאותה ליישם את המבחנים היא לבחון את התמונה הכוללת העולה ממכלול המבחנים, בשים לב לנסיבות העסקה ואין לבדוד מבחן זה או אחר ולהסיק מסקנה.

פס"ד עמי חזן, חזר על ההלכה. מעבר לעובדה שהמבחנים מבדילים בין פירותית להונית הם גם מבדילים בתוך פירותית: בין פירותית אקטיבי לפירותית פאסיבי. הכנסה פירותית אקטיבית היא לפי ס' 2(1) למשל זו הכנסה שאתה עושה משהו פיזי, ויש יגיעה אישית כדי להשיגה. לעומת זאת הכנסה פירותית פאסיבית זו הכנסה שבה אתה לא עושה כלום ומקבל כסף כמו דיבידנד וכ"ו וזה **סעי' 2(4)-(10)**. ס' 2(2), למשל זו הכנסת עבודה, זה פירותי העומד בפני עצמו.

להלן המבחנים:

1. מבחן המומחיות והבקיאות: הגישה המקובלת היא שמבחן המומחיות הוא מבחן אובייקטיבי ויש לתת לו משקל יתר על פני מבחנים אחרים. הוא לבדו לא יכריע - צריך מכלול מבחנים כדי להסיק שמדובר בעסקה פירותית ככל שלאדם יש יותר ידע ובקיאות בעסקאות שהוא עושה אזי, ניטה לייחס זאת כעסקאות פירותיות (מסחריות) וההפך.

בפס"ד בן ציון נקבע כי אם נישום מבצע עסקה שהיא בתחום מקצועו או שלמקצועו יש זיקה לתחום העסקה או שיש לו ידע וניסיון ובקיאות בתחום העסקה, יש בכך כדי להקנות אופי פירותי. אין מדובר במומחיות עילאית, מספיק שהעוסק בתחום מכיר את השוק, יודע לפעול היטב וכך מכלכל את צעדיו ומעריך סיכויי השקעה.

בפס"ד אליסאן, נקבע כי אין צורך שהידע או המומחיות יהיו דווקא של הנישום אלא אפשר גם מומחה חיצוני (שילוחי). מנגד, בפס"ד ברנר נקבע שצריך התייעצות של איש מקצוע ולא סתם לראות בחדשות וכו'. בפס"ד אלמור, גם כן נפסק שלא די ביעוץ בעלמא או בעצה חד פעמית - אלא דרוש שהידע והמומחיות ככל שהם לא מצויים במוכר עצמו - יהיו זמינים וקבועים.

מה שחשוב זה השימוש בידע ובבקיאות. למשל בבן ציון נקבע כי עו"ד העוסקים במקרקעין הם בעלי זיקה מספקת לייחס להם בקיאות.

בפס"ד ברעלי, נפסק שאדריכל שעובד במשרד אדריכלים יש לו זיקה לתחום הבניה וקרקע שמכר באופן פרטי תחשב כפירותית.

פס"ד גולדשטיין, דובר במהנדס עירייה גם כן יש לו זיקה למקרקעין.

פס"ד רימר, דיבר על מנהל חשבונות בחברה קבלנית, גם הוא נחשב בקיא.

פס"ד ווינבך, דיבר על מתווך מקרקעין ברור שהוא בקיא.

פס"ד חזן, חברה שבבעלותה פרויקטים לבניה, הדירות שם סווגו כפירות.

לעומת זאת בפס"ד אסל: דובר על 2 קבלני בניין ומהנדס שמבחן המומחיות מתקיים בהם, שהחליפו את

הדירות שלהם בתדירות גבוהה. באותו מקרה, הצליחו לשכנע את פקיד השומה שהיו להם טעמים אמיתיים וכנים למעברי הדירות והעסקאות סווגו כהוניות. איך?! באמצעות מבחן הנסיבות.

לגבי ניירות ערך: הפסיקה השונה קבעה שלא רק יועץ השקעות נחשב בקיא אלא גם עובד בחברת השקעות ופקיד בנק. **בפס"ד מזרחי יצחק** היו לו כספים פנויים שהוא השקיע במניות ספקולטיביות (סיכויי רווח גבוהים מחד וסיכויי הפסד גבוהים) - מראה יותר על פירות. לעומת סולידיות - שהן יכולות לשכב כמה חודשים ואין תנודות בהן). באמצעות מנהל מחלקת ניירות ערך בבנק. יודגש שמזרחי ופקיד הבנק לא היו שותפים. (שותפים מרמז על פירות) **צריך לבחון את הבקאות המופעלת למעשה בעסקה**, כך שבמקרה זה קיימת בקיאות שילוחית.

בפס"ד זה הוכרה בקיאות שילוחית! הערה: אנחנו מדברים על קרקע ומניות כי הם בעלי אופי הוני במקורם, אבל המקרים לעיל $\wedge$ הופכים את המקרקעין/המניות לפירותיים. על מי נטל ההוכחה? עקרונית על פקיד השומה. אבל כשמדובר על המומחה בתחום - עליו להוכיח שלמרות המומחיות והבקאות, עדיין במצב הזה - מדובר עדיין בעסקה הונית ולא פירותית. מה בסיס הטענה? גם קבלן, מהנדס - צריך לגור איפשהו! אם יצליח להוכיח שזה באמת כך - שהנסיבות הן באמת כך - יכול להיות שהעסקה תסווג כהונית. (כמו בפס"ד אסל)

2. **מבחן התדירות בעסקאות;** על פי **פס"ד אסל** מבחן התדירות, הוא שיש נכסי הון (כמו מקרקעין וני"ע) שהעברתם דרך מכירה מיד ליד באופן תדיר הופך אותם לפירותיים (עסקיים, או מסחריים). לא ברור מה התדירות (יש לנו **פס"ד הבורסה** שם נקבע 20 פעולות של ני"ע ב- 4 שנים זה פעילות עסקית!!). **לעומת זאת בפס"ד פרומין** נקבע ש- 80 רכישות של ני"ע לעומת 10 מכירות ני"ע בשנה אחת אינו נחשב פירותי, אלא הוני (לא עסקי).

פס"ד מזרחי התייחס לכך שיש הבדל בין תדירות של ני"ע שזה נזיל יותר לבין תדירות של מקרקעין. למשל 7 מכירות מקרקעין בשנה ייחשב פירותי ואילו 7 מכירת ני"ע בשנה זה הוני. יש לשים לב שלפעמים עסקה בודדת אחת יכולה להיכנס לקטגוריית עסקת אקראי בעלת אופי עסקי כמו פס"ד בראלי - שם קבוצת אדריכלים מכרה נכס ברור שזה פירותי!

3. **מבחן תקופת החזקה;** מראה של תדירות. **פס"ד פרומין**, דן בשאלה האם מסחר בני"ע עולה לכדי עסק? ביהמ"ש פסק שני"ע זה עסקאות הוניות ומזהים פעולה הונית בכך שמשך החזקה בה ארוך יחסית. **ככל שמשך החזקה קצר יותר, אין מדובר בהשקעה הונית וניטה לכיוון הפירותי מסחרי. פס"ד נצבא חברה להתנחלות**, נקבע שאם מתעורר צורך פתאומי למכור יש לבדוק את נסיבות המקרה וזה לא בהכרח אומר שזה פירותי.

בפס"ד זקל החזקת מניות לחודש וחצי נחשבה קצרה לכן סווגה כפירותית.

בפס"ד אליסן נקבע כי החזקה של קרקע למשך חצי שנה ושנה נחשבת קצרה ותסווג כפירותית אך שנתיים - הונית. הערה: בימ"ש תמיד יבדוק את נסיבותיו של כל מקרה ולפעמים יכול לא להתייחס למבחן תקופת החזקה, נטל ההוכחה על הטוען לכך!

4. מבחן נסיבות הרכישה והמכירה; מבחן גג, בעייתי מכיוון שהוא סובייקטיבי. מדובר על כל מיני נסיבות מיוחדות שיש בהן כדי להצביע על האופי ההוני, למרות שהפעולה בוצעה כביכול מהר מדי או בנסיבות תקופות יחסית. כמו כן שיקול הדעת בסופו של יום היא של השופט אך הוא מסתמך על דברים שנאמרים ע"י הנישום. להלן כמה דברים שהוכרו בפסיקה:

- a. החלפת דירה ע"י קבלן בשל מטרד - פס"ד ברנר
- b. עולה חדש שנאסר עליו בארץ מוצאו להוציא את הונו מהמדינה בצורת מזומנים ולכן היה חייב לייבאם לארץ כביכול דבר המעיד על עסק פירותי אבל זה נחשב נסיבות.
- c. רכישת הנכס ממקורות חיסכון מעידים שהנכס הוני.
- d. אם מבוצע שינוי ייעוד מהוני לפירותי, למשל אדם מביא את הסלון שלו ומוכר אותו בחנות הרהיטים שהוא מחזיק! זה פירותי
- e. כאשר מדובר בדירת מגורים, ישנו אלמנט חזק מאוד של השקעה (הון)

5. מבחן פיתוח והשבחת הנכס; פעולות המבוצעות בנכס ע"מ להשביחו ולהביאו למצב שניתן לסחור בו. כל עוד מדובר בנכס הוני אשר משמש לצרכים עצמיים ואחרי ההשבחה עדיין מבוצע בו שימוש ורק לאחר כמה שנים מוכרים אין בעיה. אבל אם זה נכס הוני אשר יושב בצד ומבצעים בו השבחה לשם מכירה מיידית אז פה ברור שיש אופי פירותי מסחרי.

דוגמה מהפסיקה: בית שלצורך מכירתו נעשו שיפוצים בכביש והניחו תשתיות, בנוסף עשו פרצלציה והשביחו וכ"ז זה נעשה לשם מכירה! ברור שאת זה נחשיב כפירותי. **לגבי ני"ע, בפס"ד מזרחי**, נקבע כי פעילות כמו פעילות מוגברת של בעלי השליטה, הפצת מידע פנימי ורכישה מאורגנת, כל אלה יש בהם כדי להשביח את הני"ע וזה יחשב גם פירותי. **מנגד, נפסק בפס"ד מגיד**, שמבחן זה לא בהכרח רלוונטי לני"ע (אם לא מתקיים, זה לא בהכרח הופך את העסקה להונית).

6. **מבחן ארגון ושיווק;** כאשר הנישום נוקט בפעילות שמטרתה להפוך את הנכס לסחיר יותר ולהעלאת ערכו, אך הפעם לא על ידי השבחתו אלא על ידי פעילות שיווקית לקידום מכירות כמו פתיחת משרדים הקמת חברה קידום מכירות באמצעות פרסומות מאסיביות כל אלה יצביעו על האופי הפירותי עסקי של העסק.

בפס"ד אבי פרידמן, נקבע שהשגת אישור למפעל ופיצול מגרשים בכדי להקל על שיווקם מעידים על אופי מסחרי פירותי.

בפס"ד בן ציון, שם עו"ד הקימו חברת מקרקעין והשתמשו בנאמן שיבצע את הרכישות זה הצביע על ארגון ושיווק. **מבחן זה לא ישים בני"ע, אך אם לא מתקיים לא בהכרח הופך את העסקה להונית.**

7. **מבחן טיב הנכס;** יש לנו נכסים שמטיבם וטבעם הם הוניים כמו דירת מגורים (**צריך לזעוק לנו הוני**), מגרש שיש בו בעלות בחכירה, מניות סולידיות. מנגד, יש לנו נכסים שמטיבם הם פירותיים כמו חצאי מגרש, או קרקעות בשותפות. יש גם דברים שהם ניטראליים כמו טבעת זהב, שרשרת, מכונית ועוד. מבחן טיב הנכס לא עומד על רגליו לבד ללא שאר המבחנים אך הוא נקודת התחלה טובה (**פס"ד אלמור**).
בפס"ד אליסן נקבע שקרקעות בשותפות נחשבות לרוב כפירותי.

בפס"ד מגיד, נאמר כי ני"ע הם בד"כ נכס הוני, למעט כשמוחזקים ע"י ברוקרים (סוחרי ני"ע). מלכתחילה ני"ע יש להן אופי הוני, אך אם מתקיימים יתר המבחנים יהפוך לפירותי.

לא ישים
לגבי ני"ע

8. מבחן ההיקף הכספי של העסקה; נקבע כי ככל שההיקף הכספי של העסקה גדול ביחס להיקף שאר מקורות ההכנסה של הנישום ניטה להחשיב את העסקה כפירותית. הפסיקה קבעה שיש להשתמש במבחן הזה בזהירות רבה ולעולם לא לבד! משום שיש בו בעיות כי הרי היקף עסקי גדול אמור דווקא להראות שמדובר בנכס להשקעה הונית ולא דווקא פירותית. וכמו כן היקף ההשקעה לרוב מוכיח על יכולת הנישום ולא על אופי העסקה.

9. מבחן מקורות המימון של העסקה; אם הנישום נזקק למימון העסקה ע"י הלוואות ובמיוחד הלוואות לטווח קצר - משתמע מכך שהעסקה מסחרית (פס"ד בן ציון ואליסן). בעסקאות הוניות לרוב לא נזקקים למימון חיצוני ע"מ להשלימה כי בד"כ אדם משקיע בעודפי מוזמנים ובמקרים שנוקקים למימון חיצוני צורת האשראי מאופיינת בהלוואות לטווח ארוך (משכנתא).

בפס"ד אליסן נקבע שחברת בת היא ישות נפרדת לכן מימון מחברת בת לחברת אם זה חיצוני.

מימון: (קצר + יקר = פירותי ארוך + זול = הוני)

10. מבחן מטרת החברה על פי תזכירה; אין בו כדי להכריע אלא רק לעזר. והוא אומר שזה שבתזכיר החברה לא כתוב שהחברה יכולה לעסוק במשהו מסוים לא מוציא מהדבר הזה את אופיו העסקי. יש לבדוק את זה ביחד עם שאר המבחנים.

11. מבחן הרישום במאזן; עסק המנהל ספרים בהם הוא רושם איזה סוגי נכסים יש לו, ההוניים והשוטפים, יש ברישום בספרים סממן לאופי הפעולה כפי שהוא (בעל בעסק) ראה אותה בשעתו, ויש בה מעין הוכחה אך לא בלתי ניתנת לסתירה, נטל הסתירה על הטוען לה.

בפס"ד פרומקין, נקבע שזה לא ראיה חותכת משום שלפעמים זה נעשה בטעות או בזדון וכו'.

12. מבחן ייעוד התמורה והשימוש; מדובר בשימוש שעשה בכסף מהמכירה, המבחן הזה יעזור לנו רק עם שאר המבחנים ביחד. לבדו המבחן לא עומד, אך הוא יכול לעזור לבסס טענות לפי שאר המבחנים. בפס"ד המועצה לייצור ושיוק כותנה ופס"ד השרון הכירו בכספים כהוניים משום שהם נועדו לאחר קבלתם לרכישת נכסים הוניים השקעתיים. גם מבחן זה הוא לעזר בלבד.

13. מבחן המניע להפיק רווחים; יש להוכיח שהמניע להרוויח היה ממש דומיננטי, מעבר לרמה של שמירה על ערכם הריאלי של הכספים. אם זה הוכח אז זה מצביע לנו על אופי פירותי של העסקה.

הערות לגבי המבחנים:

ארבעת המבחנים הראשונים הם מבחני חובה ואילו השאר אלה מבחני עזר. המבחנים לא מהווים רשימה סגורה, הם משתנים ומתפתחים עם הזמן. יש תמיד להקשיב לכל הסיפור ולכל הצדדים ולשמע מה לנישום יש לומר לפני שמחליטים.

נטל ההוכחה, יהיה תמיד על הצד שטוען כנגד מה שמצביעים המבחנים הבסיסיים הארבעה הראשונים (כלומר אם לפי המבחנים עולה שמדובר בנכס הוני, ומישהו בין אם זה הנישום ובין אם זה הפקיד טוען ההפך עליו נטל הוכחה). איך מוכיחים? באמצעו מבחני העזר!

מקורות הכנסה (סעי' 2)

12(1) עסק או משלח יד - עיון

המונח מוסדר בסעי' 12(1) לפקודת מס הכנסה. הכוונה לקניה ומכירה של מוצרים ומצרכים (כלומר יש לנו סחורה) להבדיל משירות. ואילו משלח יד מדבר על מקצוע, אין בו כמעט סחורה והוא מדבר דווקא על מתן שירותים. בפועל זה לא משנה לנו כ"כ לעניין מס הכנסה, זה יהיה יותר רלוונטי לנושא המע"מ.

עסקה / עסק אקראי בעלי אופי מסחרי

פה מדובר בעסקה בודדת, או עסק אקראי אשר ברור שלא יקיימו את דרישת המחזוריות אבל בכל זאת נחשיב אותם כעסק משום שיש להם "אופי מסחרי". אופי מסחרי נלמד מהמבחנים השונים שיש לנו ובכל מקרה נהוג לעשות **מבחן כפול**:

1. האם ההכנסה נבעה במסגרת הפעילות הרגילה של העסק המקיים מנגנון של שליטה ניהול ופיקוח? כדי לענות צריכים להכיר את טיב העסק על כל פעולותיו.

2. האם המקור מניב הכנסת פירות בעלת אופי תדיר ומחזורי? כדי לענות על השאלה הזו אנחנו נשתמש במבחנים אשר משמשים אותנו לאבחנה בין הכנסת הון להכנסת פירות.

לפי המבחנים הללו נוכל לדעת אם מדובר בהכנסה אקטיבית או שמדובר בהכנסה פאסיבית. דוגמה למבחנים; תדירות בקיאות השבחה שיווק מימון ועוד ... פירות פאסיביים ייכנסו לס' 2(4)-(10), ואילו פירות אקטיביים ייכנסו לס' 12(1).

הערה: אותם מבחנים ראשוניים שמבחינים לי בין הון לפירות הם המבחנים שיבחינו לי גם בין פירות פאסיביים לפירות אקטיביים.

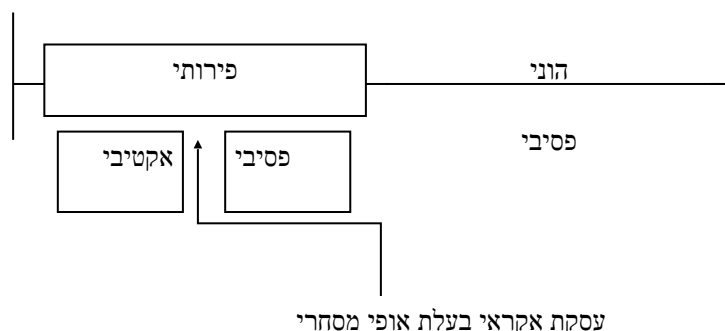
פס"ד בית הכנסת הגדול בת"א; דובר בבית כנסת, מוסד פטור

ממס, אך הפטור ממס ניתן לפי ס' 29(2) הפטור ניתן כל עוד מדובר בהכנסה פאסיבית, אם מדובר בהכנסה אקטיבית אז יש לשלם מס על אותה ההכנסה. בית הכנסת בבוקר היה למתפללים ובערב אולם שמחות.

החניה שהועמדה לרשות המתפללים בבוקר ואחה"צ הייתה בתשלום! פקיד השומה רצה מס. הופעלו המבחנים

שמבחינים בין הכנסה פאסיבית לאקטיבית ונקבע **כי מדובר בעסק, ויש לשלם מס על ההכנסה מאולם השמחות**. מכל האמור עולה, כי אם אנחנו אומרים שהוני = פאסיבי ופירותי זה יכול להיות פסיבי ואקטיבי,

אז עסקה אקראית תשב בתוך הפירותי על הגבול בין הפסיבי לאקטיבי!

כלל מילוי הפרצה - פיצויים

מדבר על קבלת פיצוי. **הכלל העקרוני בדיני מיסים הוא שעל הפיצוי יחול הדין שהיה אמור לחול על הדבר שהצמיח את הפיצוי.** כלל הפרצה מדבר על פיצויים חוזיים ונזיקיים. אם הפיצוי נבע כתוצאה ממוצר הוני אזי נתייחס אל הפיצוי כהוני וההפך. **הערה: לפי ס' 79(7) על פיצויים בגין נזקי גוף אין מס.**

2(2) הכנסת עבודה עיון

לפני שננתח את **הסעי' 2(2)** יש להסביר בקצרה למה כ"כ חשוב לסווג את ההכנסה כהכנסת עבודה:

- **מבחנית העובד;** לפי ס' 28 מותר לקזז הפסדים רק מהפסד שנגרם בעסק ומשלח יד. ישנם הרבה הקלות ופטורים לצד חיובים מיוחדים רק על תשלומים שנכנסים לקטגוריית "עבודה", והדוגמה הכי בולטת זה שמעסיק לפי ס' 3(ה), הרי מעסיק מפריש לעובדו כל חודש 7.5% קרן השתלמות ואם זה עובד הוראה אז 8.4%. אם המעביד שילם לעובד, על פניו אמורים לשלם על זה מס, לכן בא הסעי' ואומר שאם זה בגבול הזה שהזכרנו לעיל לא ישלמו על זה מס עכשיו אלא רק בעת קבלתו בפועל מהקרן- בעת המימוש (בעוד מליון שנה), גם אחרי כל השנים כשנממש את הכסף הזה שנצבר בקרן, יש כל מיני פטורים. לעומת זאת, אם הסכום גבוה יותר מ 7.5% או 8.4% (לעובדי הוראה) אז יש לשלם על ההפרש מס הכנסה כאילו קיבלת משכורת. כמו כן על הכנסת עבודה יש לשלם ביטוח לאומי, ובריאות. בנוסף לכך עובד פטור מהגשת דוח למס הכנסה (למעט חריגים ששכרם ממש גבוה) והכי חשוב זה עניין ניכוי הוצאות, קצת קשה לנכות הוצאות מהכנסת עבודה (לעומת עסק/משלח יד **1(2)**).

- **מבחנית המעביד;** לפי ס' 164 לפקודה הוא צריך לעשות ניכוי במקור אם מדובר בהכנסת עבודה (משכורת לעובד), כלומר לפני שייתן משכורת ייקח את המס המגיע למדינה ויעביר אותו למדינה ורק אח"כ ישחרר משכורות. כמו כן לפי הביטוח הלאומי מעסיק צריך לשלם חלק. בנוסף יוכל לנכות את המשכורת לעובד כהוצאה. (ס' 17)

הגדרת עובד מעביד ויחסי עבודה

בדיני מיסים אין לנו הגדרה למי נחשב עובד. מלבד סעי' 3(א)(ט)(1)(א) שם נאמר שעובד זה יחסי עובד מעביד, אין לנו שום הגדרה אחרת. את ההגדרה עצמה אנחנו שואבים מדיני העבודה עצמם, **פס"ד מכבי חיפה** השופט החליט ללכת לפי הדין הכללי של דיני עבודה, ולא להשתמש במבחנים פונקציונאליים ייחודיים לדיני המיסים. גם בדיני עבודה הגדרת עובד איננה מכוח החוק אלא היא יצירת הפסיקה. הפסיקה הניחה עשרה מבחנים לצורך הגדרת עובד ויחסי עובד מעביד:

1. **מבחן הפיקוח והמרות;** קובע כי מי שבכוחו לפקח על העובדים הוא המעביד. המאפיינים של המבחן הזה הם שלושה:

- **ראשית** - קביעת שעות העבודה,
- **שנית** - שמקום העבודה ידוע ומוגדר,
- **ושלישית** - שיש למעביד יכולת שליטה על אופן ביצוע העבודה. למרות שהמבחן כמעט ולא מיושם בדיני העבודה, דיני המיסים עדיין מיישמים את המבחן הזה (עבודה מהבית נפוצה בעידן מודרני, קשה לפקח).

2. **מבחן ההשתלבות; השולט כיום בדיני המיסים.** יושם לראשונה בפס"ד בירגר. יש לו שני פנים שצריכים להתקיים במצטבר: **פן חיובי**: הקובע שאדם משתלב בפועל, כאשר עבודתו מהווה חלק בלתי נפרד מהמערך הארגוני הכולל של המפעל. **והפן השלילי** מוודא שאין לעובד עסק עצמאי משלו שדרכו הוא נותן שירות למפעל.
3. **מבחן הקשר האישי**; כלומר שיש קשר אישי בין העובד והמעביד. פס"ד רון נ' בית משותף גנן לא נחשב כנושא ביחס אישי לוועד מפני שכאשר הוא נעדר הוא מצא לעצמו מחליף מבחוץ! דבר אשר לא יכול להתקיים בעבודה רגילה.
4. **מבחן צורת התשלום**; אם התשלום הוא קבוע ומחזורי מדובר בהכנסת עבודה. אולם, גם תשלום עמלות וגם תשלום עפ"י תפוקה לא שולל קיומם של יחסי עובד-מעביד. **אם נתון שהתשלום משולם באמצעות עמלות זה לא הופך את יחסי הצדדים ללא-יחסי עובד מעביד(לזכור).**
5. **מבחן אספקת החומרים על ידי המעביד**; אם המעביד מספק את החומרים אלה יחסי עבודה. למשל, בעבודות משרדיות- תוכנות מחשב, רשת מסופקים ע"י המעסיק זה מצביע על יחסי עבודה!
6. **מבחן תשלום ההוצאות הסוציאליות**; מי נושא בתשלומי פנסיה, גמל, ביטוח לאומי ניכוי מס במקור וכו'- המעביד. עפ"י פסיקה עדכנית יחסית (יחסית ל69) של ביה"ד לעבודה - גם תשלום באמצעות חשבוניות ע"י העובד לא הופך את מספק החשבונית לקבלן, עדיין יתכן שמתקיימים יחסי עובד-מעביד גם אם השכר משולם באמצעות חשבוניות וכל עוד מבחן ההשתלבות (השולט) מתקיים.
7. **מבחן הסיכון והסיכוי**; בודקים מי נושא בסיכון המסחרי בביצוע העבודה ומי נושא בסיכוי לרווח. ככל שהמעביד נושא בסיכון והסיכוי נראה ביחסיו עם העובד יחסי עבודה.
8. **פס"ד הפועל טבריה**- נשאלת השאלה האם העובד יכול להפסיד כסף או נושה בנטל כלכלי של ההוצאות, או נדרש להשקיע סכומי כסף. אם התשובה תהיה חיובית אזי, לא נראה ביחסים יחסי עבודה. **בג"צ שמן** התובע נשא בכל ההוצאות העסקיות שהוא עשה "למעסיקו" ולכן אין יחסי עבודה.
9. **מבחן סדירות, רציפות ומשך ההתקשרות; האם ההתקשרות בין הצדדים היא רציפה ונמשכת.** בפס"ד מואב ז'רז'ט, סוכנת נסיעות שעבדה מהבית, לא קיבלה שי לחג, לא קיבלה דמי חופשה וכו' אך העניקה שירותים לסוכנות נסיעות במשך 11 שנים ברציפות. לכן, למרות שמש' סממנים של "עובדת" לא נתקיימו בה - היא הוגדרה כעובדת. כי הקשר היה רציף ונמשך לצורך 11 שנה. התקיים גם מבחן ההשתלבות.
10. **מבחן הבלעדיות ותלות כלכלית**: המבחן בוחן האם קיימת תלות כלכלית של העובד במעסיק. איך אפשר לתרגם את המבחן הזה? האם יש לו למעשה הכנסה נוספת/מקום עבודה אחר. זה פועל יוצא של הפן השלילי של ההשתלבות!
11. **מבחן הצגת הצדדים בפני צדדים שלישיים**: פס"ד אברהם פרוז נ' שי שלוני בע"מ הנפיקו לעובד כרטיסי ביקור שהצביעו על כך שהוא עובד של שי שלוני! אך זה לא מבחן שיעמוד בפני עצמו!

- המבחן הכי חשוב שאיתו תמיד נתחיל הוא מבחן ההשתלבות אשר צריך להתקיים על שני פניו. **הערה ממש חשובה:** בדיני עבודה מי שנמצא בתפקיד לא מכוח חוזה אישי אלא מכוח תפקיד כמו ח"כ שופט חייל וכו', לא חל עליו דיני עבודה. אך לצורך דיני מיסים גם מי שאינו מועסק בחוזה ייחשב כאילו עובד לצורך דיני המס.

הגדרת עבודה

סעי' 2(2), מדבר על כמה סיטואציות שייחשבו מבחינתנו כעבודה וההכנסה מהם היא הכנסת עבודה;

1. "השתכרות"; המשכורת אותה מקבל העובד עבור עבודתו אצל המעביד. "ריווח מעבודה"; מדובר בהגדרה רחבה מאוד שיכולה להכניס המון דברים לתוכה.

פרופ' אדרעי טוען כי ריווח מעבודה יכול להיות כל רווח שהפיק העובד ממעמדו כעובד, ומכאן שגם אם צד שלישי (שאינו המעביד) נותן משהו לעובד זה נחשב ריווח וזה נחשב להכנסת עבודה. מכאן נשאלת השאלה האם **טיפ** שהוא גם כן דבר הניתן לעובד באופן עקיף על ידי צד שלישי נכנס לקטגוריית ריווח מעבודה;

בג"צ לייבוביץ, נקבע שתשר ניתן על ידי צד שלישי, ולמעביד אין עליו פיקוח ואין שליטה וכו' ואם אין פיקוח אז המעביד לא ניכה מס במקור! ואם אין ניכוי במקור אין פטור מהגשת דוחות לפי 216(4) לפקודה! מכאן שהמלצר הפך להיות עצמאי! הייתה ביקורת גדולה מאוד על פסה"ד הזה והשאלה הגיעה שוב לפתחו של העליון עם **פס"ד אסתר כהן** שבעלה היה מלצר אך דיווח על 2100 ₪ למרות שהוא השתכר 10000 ₪! כשמת הביטוח הלאומי רצה לחשב לה את הקצבה שלה לפי שלושת החודשים שהשתכר בהם ב 2100! היא עתרה לבג"צ. **ביהמ"ש העליון קבע כי גם אם התשר לא נרשם בקופת המסעדה ולא עובר דרך המעסיק, עדיין נחשיב אותו כהכנסת עבודה בגדר ס' 2(2) ולא כעסק - ס' 1(1)**. והראיה היא שמאז ליבוביץ אף מלצר לא הלך לפתוח תיק במס הכנסה. **תגמולי מילואים, דמי לידה ודמי אבטלה גם נכנסים לקטגוריה זו.**

2. "כל טובת הנאה או קצובה"; צמד המילים טובת הנאה וקצובה נכנס אלינו בשנת 1975. ההבדל הוא שקצובה זה תקבול ממשי שניתן לעובד, כגון בגדי עבודה הנעלה וכו', ואילו טובת הנאה זה תקבול לא ממשי אלא וירטואלי (למשל חולצה שבחוץ עולה 100 ואילו המעסיק מכר לי אותה ב 50 ! קיבלתי טובת הנאה של 50 ₪ ! שאותם חסכת).

בפס"ד דן דיברו על קצובה, שם עובדים קיבלו חולצה לקיץ עם סמל של דן ומעיל לחורף ללא סמל. **בימ"ש אימץ את מבחן הנהנה העיקרי לפי הדין שבארה"ב**, שגורס כי: **כל עוד הנהנה העיקרי מטובת הנאה הוא העובד אז נמסה אותו ולא את המעביד ואם הנהנה העיקרי הוא המעביד אז נמסה את המעביד ולא את העובד**. פה במקרה שלנו בימה"ש מיסה רק על המעיל כי חולצת הקיץ נועדה להנאת דן ואילו המעיל זה לשימוש מחוץ לדן.

בהמשך לפס"ד דן נקבע גם כי במקרה של הנאה מעורבת, כלומר שגם המעביד וגם העובד נהנים, מספיק שהעובד יש לו הנאה ניכרת, הוא צריך להיות ממוסה (למשל שווי ארוחה במזנון המפעל ₪ 5 ובמסעדה שני רחובות מהמפעל אותה ארוחה ב 20 ₪ למרות שלמעביד יותר טוב שהעובד יאכל במפעל כי הוא לא מבזבז זמן על ההליכה למסעדה עדיין הנהנה העיקרי הוא העובד שחוסך 15 ₪ ועליהם ימוסה). אחרי דן המון פס"ד אימצו אותו; **בפס"ד עיריית בת ים** דובר על הנחה שניתנה בשכר לימוד לילדי העובדים, נקבע כי זו טובת הנאה. **פס"ד רזניק** מרצה ששכר דירה והנהלת המוסד האקדמי השתתפה בשכר עליה, **ההפרש יוחס לעובד כטובת הנאה**.

הכלל הוא שיש לבדוק את נוחות שני הצדדים אך מי שמרוויח יותר הוא זה שימוסה

פס"ד פז גז; עובד שעבר מחיפה לת"א מכר את דירתו בחיפה ורכש דירה (שמן הסתם יקרה יותר) בת"א. את הפרש שילם המעביד. זה נחשב טובת הנאה לעובד ולכן את הפרש במחירי הדירות ששילם המעביד, יש לראות כהכנסת עבודה של העובד.

פס"ד צינומנטל; עובדים קיבלו תלושים לקנות בגדי עבודה, אך התלושים כלליים וניתן לקנות בהם עוד דברים. בשל העובדה האחרונה (כלליים ולא ספציפי לצורך העבודה) הם מוסו כטובת הנאה.

פס"ד מנחמני ובניו; עובד שתפקידו לפקח באתרי עבודה. המעביד מימן שיעורי נהיגה ומסר לעובד רכב אך בסוף היום הרכב הושאר בעבודה. נקבע שהנהגה העיקרי הוא המעביד ולכן זה לא טובת הנאה. **לדעת מוריאל** זהו פס"ד מוטעה והיה על העובד לשלם בגין שיעורי הנהיגה והרישיון אך לא על הרכב.

פס"ד דובדבני; דובר על עובד שיש לו גם מניות בחברה. נקבע שאם הוא קיבל טובת הנאה או קצובה באופן כללי זה נחשב טובת הנאה וכו אבל אם יוכיח לפקיד השומה או לביהמ"ש כי זה ניתן לו מתוקף תפקידו כבעל מניה ולא כעובד, אז ניתן להכניס את זה ל-ס' 12(1) או לדיבידנדים ס' 4(2). **צריך להעריך את שווי טובת הנאה, קודם כל כדי לדעת כמה מס לנכות במקור. גם מצד המעסיק אנחנו צריכים לדעת את שווי טובת הנאה כי המעסיק צריך לנכות מהוצאה. איך יוכל לנכות מהוצאה? (1) אם מדובר בהוצאה הכרוכה בייצור הכנסה ולשם כך בלבד, (2) כשקיימת עמידה בתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות) 1972. אלה הם תנאים מצטברים!** **לגבי יצירת תנאי עבודה נוחים יותר, שני הצדדים מורווחים אך זו לא טובת הנאה ספציפית שצריכה להיות ממוסה ע"י העובד. כדי שהדבר יחשב כטובת הנאה, חייב להיות ספציפי לעובד מסוים. עיגון לכך ניתן למצוא בס' 11)32 אשר מדבר על הוצאות לא מוכרות למעסיק (כאמור העובד והמעסיק הם כמו מראה), מה שאומר שזוהי הוצאה לא מוכרת למעסיק (לא יכול לנכות אותה) ולאאא הכנסת עבודה לעובד. **אופציות** הכוונה זה שבזמן האחרון בישראל יש נוהג לאפשר לעובדים לרכוש אופציות בזול ואז אחרי כמה שנים למכור אותן במחיר גבוהה יותר. הפרש הזה = טובת הנאה. השאלה מתי ממסים ביום ההקצאה או במימוש (שלב המכירה).**

בפס"ד דר (מחוזי); נקבע כי **אם האופציות סחירות נמסה אותן ביום ההקצאה אך אם האופציות אינן סחירות ולכן קשה יותר לקבוע מה השווי שלהן אז פה סעי' 3(א)(ט)1 דוחה לנו את מועד המיסוי ליום המימוש. בנוגע לאופציה של מניות לעובדים ס' 102 לפקודה: מסלול הקצאת מניות לעובדים עי נאמן:** כשהחברה המעבידה פועלת לפי הוראות ס' זה, **קיימת וודאות שהמיסוי יהיה תמיד במועד המימוש.** על עובדים למעשה לפי ס' 102(ה), הוראות ס' 3(ט) לא יחולו ומה שיחול כשמדובר בהקצאה של חברה מעבידה באמצעות נאמן- ס' 102. **רוב החב' מקצות לעובדים נאמן לפי ס' 102 - שאז מדובר או בהכנסת עבודה / ברווח הון.**

מתנות: לגבי מתנות יש לנו את ההוראות המקצועיות של נציבות מס הכנסה (שאינן מחייבות את בימ"ש אך הוא לוקח אותן בחשבון ובלי שום קשר הן תמיד מיישרות קו עם הלכות בית המשפט) אומרות שכל עוד זו מתנה סבירה (2400 שח בשנה) זה לא ייחשב לעובד כטובת הנאה והוא לא ישלם על זה מס, ומצד שני זה כן ייחשב למעסיק הוצאה. **יום גיבוש** לא מוכר לעובד כטובת הנאה אך הפעם המעסיק לא יכול לנכות את זה כהוצאה כי ס' 11)32 לפקודה, מונע זאת ממנו.

תגמולי מילואים הכוונה כשהעובד במילואים והוא בכל זאת מקבל משכורת.

עושים היקש **מפס"ד רוט** ואומרים שזה נחשב הכנסת עבודה וניתן להכיר בהם כהוצאת המעסיק.

דמי אבטלה מתייחסים אליה כחלק מגמלאות מחליפות שכר וזה נחשב הכנסת עבודה.

איך מחשבים מה שווי טובת ההנאה או הקצובה? בפס"ד עיריית בת ים נקבע כי את **טובת ההנאה או**

הקצובה מחשבים לפי שווי השוק שלה כשהיא בידי העובד. אך אם אין לנו שווי שוק (כי אולי זה משהו

ייחודי כמו קייטנה שהמעסיק מקים לבני עובדיו) אז נבדוק את העלות למעסיק.

דוגמאות למה נחשב טובת הנאה או קצבה:

1. לינה של עובד משרד רו"ח במלון באילת לצורכי ביקורת זה לטובת המעסיק לכן- לא טובת הנאה.
2. אירוע פרסום שיווקי של המעסיק בו העובדים מחויבים להשתתף. נוחות מעסיק-לא טובת הנאה.
3. טיול לעובדים - זה טובת הנאה לעובד.
4. ארוחות לעובדים (גם השתתפות) זה טובת הנאה (כל עוד זה ממשי).
5. מתנות לעובדים: שי לחג זה טובת הנאה. אם זה אירוע אישי אז עד סכום סביר לא יחשב כטובת הנאה.

• את מבחן נוחות המעביד מחילים באופן ספציפי על כל עובד ותפקיד שהרי כל עובד ממלא תפקיד

שונה.

3. "תשלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאותיו, לרבות תשלומים בשל החזקת רכב או טלפון, נסיעות לחו"ל, או רכישת ספרות מקצועית או ביגוד, אך למעט תשלומים כאמור המותרים לעובד כהוצאה"; פה אנחנו מדברים על תשלומים שהעובד קיבל מהמעביד שלו. על פניו, כל תשלום שהעובד מקבל מהמעביד הרי זה אמור להיות "הכנסת עבודה". ואכן כך הסעי' אומר שכל תשלום שעובד הוציא והמעביד החזיר לו, אז זה אמור להיות מחושב כאילו זה "הכנסת עבודה" ולמסות את זה רגיל. אבל בסוף החלק הזה יש סייג "למעט תשלומים המותרים לעובד כהוצאה"; הסייג הזה מדבר על הוצאות שמותר לעובד להוציא ואז כשהמעביד יחזיר לו זה לא ייחשב כהכנסת עבודה והעובד לא ימוסה על זה. אם כן, מה הן אותן הוצאות שהעובד מותר לו לנכות אותן וכשיקבל אותן בחזרה מהמעביד זה לא ייחשב לו כהכנסת עבודה?

ראשית, יש להכיר את המונח "**הלוואה לרגע**": הכוונה שהעובד מלווה משהו למעביד והמעביד מחזיר לו במהרה. אם המעביד מחזיר את זה בדיוק כמו שהוא ללא תוספות וריביות ופרסים ומתנות אז **זה לא ייחשב**

לעובד כהכנסת עבודה והוא לא ימוסה

שנית, כאשר לא מדובר "בהלוואה לרגע" ישנם 4 תנאים:

- א. ההוצאה כרוכה בייצור הכנסה (של המעסיק).
- ב. ההוצאה לא הוגבלה/נאסרה בתקנות.
- ג. הוגשו מסמכים לאימות ההוצאה.
- ד. **כשמדובר בעובד** - אם התקבל אישור מהמעסיק. למשל טיסה לחו"ל למטרות מו"מ- מותר לממן לעובד טיסה במחלקת תיירים, אם המעסיק רוצה לממן לו מחלקה ראשונה, יהיה פטור עד התקרה ומעליה לעובד יחשב כהכנסת עבודה והמעביד לא יוכל לנכות כהוצאה.

אנחנו יכולים ללכת **לסעי' 17** שמדבר על הוצאות שיצאו לשם ייצור ההכנסה. אם זה כך אז **זה ייחשב כהוצאה שמותר לעובד לנכות אותה**, כלומר אם זה כרוך בייצור ההכנסה אז כשהמעסיק יחזיר את הוצאת העובד הוא (העובד) לא ישלם על זה מס כהכנסת עבודה.

לגבי סעי' 17 יש לשים לב, תנאי ממש ממש חשוב, הוא אומר שס' 17 יחול כל עוד הדבר לא נאסר לניכוי לפי סעי' 31, לכן אחרי שאנחנו נכנסים לס' 17 ובודקים שם, יש לוודא שאנחנו עומדים גם בס' 31. ס' 31 הוא ס' אשר מקנה לשר האוצר להתקין כל מיני תקנות שאומרות בפירוש מה לא יותר לניכוי! אנחנו צריכים להכיר שתי תקנות סופר חשובות: **תקנה 4(א)** לתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות) שאומר שההוצאות שמנויות בתקנה, והמעביד שילם לעובד בגינן: "לא יותר לעובד שכיר ניכויין של הוצאות המפורטות בתקנות אלה, שהוצאו על-ידו מעל לסכום ששולם לו על-ידי המעביד". **ואם הוא הוציא מעבר למה שקיבל מהמעסיק אז הפרש לא יוכר, והוא ימוסה על הפרש כהכנסת עבודה.** [השנייה זו **תקנה 6**, שאומרת שכדי לקבל את ההוצאות האלה ושהניכוי יהיה מותר, **חובה על הנישום להציג מסמכים וקבלות!**

4. "שר האוצר.. יקבע את שווי של השימוש ברכב או ברדיו טלפון נייד, שהועמד לרשות העובד"; זה כאשר העובד מקבל רכב וטלפון מהחברה. הרי מבוצע פה שימוש. השווי של השימוש ברכב ובטלפון צריך למסות את העובד עליהם. הם נחשבים כטובת הנאה שנכנס להכנסת עבודה ויש לשלם עליהם מס. השווי קבוע בתקנות מס הכנסה (שווי שימוש ברדיו טלפון נייד) ותקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב).

הוצאות שאינן מוכרות לניכוי

לפי ס' 1132(1) אם המעביד לא נותן טובת הנאה לאדם ספציפי אלא לכלל העובדים, אז הוצאה זו אינה מוכרת לניכוי והוא לא יוכל לקזז את זה מול ההכנסות שלו. כלומר חובה לשייך את זה לעובד ספציפי. אבל העובד עצמו לא ימוסה (תנאי עבודה נוחים), למרות שנהנה מטובת הנאה הכללית הזו, זה לא ייחשב לו כהכנסת עבודה.

הסעה מאורגנת ממקום העבודה לבית וההפך

חל פה ס' 9(20) **לפקודה**, אשר בהתקיים **ארבעה תנאים מצטברים** מקנה פטור ממס להסעות. מפה **אנו למדים שהסעה מאורגנת היא "טובת הנאה" אבל פטורה ממס אם עומדת בתנאים הנ"ל:**

1. ההסעה היא למקום העבודה וממנו
2. ההסעה ממומנת ומאורגנת על ידי המעביד
3. פקיד השומה צריך לומר שהסעה היא הכרחית בשל מיקומו ותנאיו של מקום העבודה
4. ההסעה מופעלת בהתאם לתנאים שקבע פקיד השומה

ביגוד

אם בביגוד ניתן להשתמש גם מחוץ לעבודה, הדבר יחשב כטובת הנאה לעובד- כמו הכנסת עבודה (**פס"ד דן**)

4)2 הכנסה מדיבידנד, ריבית, הפרשי הצמדה ודמי ניכיון

זהו, מפה ועד סוף סעי' 2, אנחנו מתעסקים בהכנסות פסיביות (שיכולות להיות אקטיביות בהתאם לנסיבות וייכנסו לס' 12(1) אם נחליט שהן אקטיביות-עסק/משלח יד.

דיבידנד: הולכים להגדרה שבחוק החברות שמדברת על חלוקת רווח לבעלי מניות. פה המבחן הוא לא הצורה אלא המהות. לא מעניין אם החברה קוראת לחלוקת הרווח בכל שם אחר, עדיין אם זה עונה על ההגדרה של חלוקת רווח לבעלי המניות בחובשם כובע בעלי המניות אזי זה דיבידנד. לפי **125(ב)** לפקודה המדבר על דיבידנד אם מדובר בבעל מניות שיש לו פחות מ 10% מניות זה 25% מס ואילו "בעל מניות מהותי" (עפ"י ס' 88) כלומר זה שיש לו יותר מ 10% ישלם 30% מס.

ריבית אין הגדרה בפקודה. נהוג לומר שזו תמורה המשולמת למלווה תמורת המתנה להחזר כספים הנמצאים זמנית אצל הלווה. סכום הריבית מושפע מגובה הקרן, שיעור הריבית ומשך זמן ההלוואה.

בפס"ד צימרמן נפסק כי ריבית כוללת בתוכה גם ריבית שפסק בימ"ש. בנוסף, קבע ביהמ"ש שיש לפרש את המילה ריבית כמו שמפרשים אותה בלשון בני האדם, תשלום עתי בעד עיכוב כספים המחושב לפי אחוז מהקרן.

בפס"ד בנאנו, נפסק כי ריבית ממסים גם אם היא ניתנה כתוצאה מפיצויים נזיקיים (הרי אמרנו בצימרמן שריבית כתוצאה מפס"ד תמוסה! אך, ישנו פטור על פיצוי נזק גוף עפ"י ס' 9(7)). וכן לפי ס' 3(ט)(1) הלוואה שניתנת ללא ריבית או בריבית נמוכה נקראת **"ריבית רעיונית"**. אם היא ניתנה במסגרת עובד מעביד, היא תיחשב הכנסת עבודה ס' 2(2), ואם זה בין אדם לבין מספק שירותים היא תיכנס ל 1(2). לעניין מספק השירותים חשוב לשים לב, המבחנים העיקריים הם תדירות ומומחיות + אינטגרליות. כלומר, המבחן הוא האם אותם כספים שקיבלתי או שבגינם קיבלתי ריבית נותקו ממעגל העסקים הרגיל או שעדיין מהווים חלק? כל עוד הם נותקו אנחנו נראה בזה ס' 2(4) אם זה עדיין חלק, כלומר פעילות שנותן הריבית עושה בד"כ, עסק עבורו - אנחנו נראה בזה ס' 1(2). חברות אשראי ופיננסי זה ברור ס' 1(2), הכוונה הייתה למי שאינו חברת אשראי או פיננסיים.

הפטרים לריבית: ס' 9(24) מעניק פטור על ריבית והפרש הצמדה על החזר מס ששולם ביתר כמו החזרי מס הכנסה, מס ערך מסף, ומס שבח מקרקעין, ובלבד שההכנסה מריבית והפרשי הצמדה היא לא הכנסה מעסק ס' 1(2) אצל הנישום. אם זה יסווג כ- ס' 1(2) הם אמנם לא יקבלו פטור אבל הם בהחלט יהיו זכאים לקיזוז הפסדים (כי קיזוז הפסדים אפשרי מהכנסה אקטיבית). פטור נוסף לריבית נמצא בס' 9(16)(א): סכומים שמשך עובד מחשבונו בקרן השתלמות לרבות הפרשי הצמדה ריבית ורווחים אחרים, אם חלפו 6 שנים ממועד התשלום הראשון לאותו חשבון ולגבי עובד שהגיע לגיל פרישה אם חלפו שלוש שנים ממועד התשלום הראשון.

הפרשי הצמדה: סעי' 1 לפקודה, הגדיר לנו מה זה הפרשי הצמדה: "כל סכום שנוסף לחוב או לסכום התביעה עקב הצמדה לשער המטבע, למדד המחירים לצרכן, או למדד אחר, לרבות הפרשי שער". בעוד הגדרת הפרשי הצמדה מתייחסת לחוב או לסכום תביעה שמתבטא בשקלים, הפרשי שער מתמקדת בפיקדון במטבע חוץ, או בהלוואה אשר תוחזר במטבע חוץ. שוב פעם חוזרים לסיווג של או 1(2) או 4(2), ואנחנו בודקים את הניתוק ממעגל העסקים הרגיל.

הפטורים להפרשי הצמדה: הפטור העיקרי להפרשי הצמדה מופיע בסעי' 9(13) לפקודה והוא מעניק פטור ממס על הפרשי הצמדה שקיבל יחיד בשל נכס או של פיקדון בנקאי או על תכנית חיסכון ובלבד שאין הם הפרשי הצמדה חלקיים [מכוח אותו סעיף הותקנו תקנות מס הכנסה (קביעת הפרשי הצמדה חלקיים) ושם זה קבוע...]. והתנאי השלישי הוא שהיחיד לא תבע ניכוי הוצאות ריבית או הפרשי הצמדה בשל אותו נכס.

דמי ניכיון: גם לזה אין הגדרה בפקודה. הכוונה היא כאשר אדם "קונה הלוואה, בפחות ממחירה האמיתי. ההפרש בין מה ששילם לבין הסכום הנקוב נקרא דמי ניכיון.

דוגמה: א' מחזיק בידו צ'ק של 800 ₪ לעוד שנה. הוא צריך מזומנים דחוף. ב' קונה את הצ'ק הזה ב 600 ₪. דמי הניכיון פה זה 200 ₪ וזה נכנס ל 4(2) וממוסה לפי זה. (הכנסה רעיונית של 200 ₪)

52) גמלאות חצי עיון

פה מדובר על קצבה, מלוג, ואנונה. אלו תשלומים חוזרים ונשנים, כלומר בעלי אופי מחזורי וקביעות.

קצבה: כל התשלומים שמשולמים לעובד עם פרישתו. או מהמעסיק כגון קופות גמל וכו או מהביטוח הלאומי כמו קצבת זקנה, אלמנות, יתומים וכו.

מלוג: תשלומים חוזרים ונשנים מכוח החלטת ערכאה שיפוטית (מזונות, ירושה וכו')

אנונה: מדובר בהחלפת סכום הוני מסוים בזרם של תשלומים פירותיים לתקופה בלתי מסוימת (בד"כ למשך החיים). אם מדובר בהלוואה שתוחזר עד לסכום הראשוני שנתתי, אזי לא מדובר באנונה! אלא מדובר בהלוואה רגילה שאני נותן ומצפה לקבל אותה עד גובהה ולא מעבר לזה (מלבד אולי ריבית) ואז זה נחשב הון. אבל אם לא מדובר בהלוואה, אלא אני פשוט משלם למישהו אחר סכום כסף, בתנאי שהוא יתחייב להחזיר לי בכל תקופה מסוימת (כל חודש, כל שבוע, כל שנה...) סכום כסף שאין לו שום קשר לכסף שנתתי לו (כלומר לא מחלקים לי את הסכום שנתתי בסכום שאני אמור לקבל!! אחרת זה כביכול נחשב הלוואה) הרי אז מדובר באנונה. איך נדע? לפי ההסכם הראשוני שקבעו ביניהם הצדדים.

פס"ד בודנהיימר; בעל ואשתו הקימו חברה. הם הסתכסכו והוא אמר לה שהוא רוצה להחזיר לה כסף על חלקה בחברה ובגין הויתור שלה על התפקיד. חצי ישולם באופן מיידי וחלק לאט לאט עד שתמות. לגבי ההכנסה הראשונה, ברור שזה הוני. לגבי ההכנסה השנייה הוא קבע לאחר שבדק את הפרמטרים של הגיל, כמה שנים היה צריך להחזיר, מה הסכום המקורי וכולי, ורק אז החליט כי פה לא מדובר באנונה אלא בהחזר הלוואה. להבדיל מישראל, אנגליה מחשיבה אנונה גם דברים תלויים, למשל פטנט שנמכר ומתחייבים לתת 10% מהרווחים - פה ספק אם זה היה אנונה, כי כביכול זה תלוי ברווחים ובהפסדים, חסרה לנו התחייבות מפורשת. או במקרה אחר שנמכרה מרפאה תמורת סכום חד פעמי ותמורת רווחים מסוימים למשך 10 שנים, גם זה באנגליה הוכר ושוב מדובר הרי במשהו תלוי רווח, אנחנו אמרנו שאנחנו רוצים משהו שהוא הסכמי וקבוע וידוע. כלומר יש פה מחלוקת בין ישראל לאנגליה. בישראל, היינו מכניסים את הכסף התלוי הזה כהכנסה פירוטית כי זה עסק!!

פטורים שונים לקצבה, מלוג ואנונה; סעי' 9א' לפקודה, פוטר ממס 35% מקצבה מזכה שזו קצבה שמקבל אדם שאינה עולה על סכום מסוים או תקרה מסוימת, למי שהגיע לגיל פרישה וזה כאשר הקצבה משתלמת מכוח הסכם קיבוצי או חוק. כאשר הקצבה לא משולמת על פי הסכם קיבוצי או חוק, הפטור הוא נמוך יותר. **סעי' 9ב',** פוטר ממס 35% מקצבה שמקבל אדם בהגיעו לגיל פרישה ושהיא לא באה בגדר **סעי' 9א'**, כך שבגדול אפשר להבין ש**סעי' 9א'** מתייחס לקצבאות שמקבל שכיר בהקשר של יחסי עובד ומעביד ואילו **סעי' 9ב'**, מדבר על פטור קצבאות שמקבל עצמאי, שלקצבאות שמקבל עצמאי נכנסת האנונה כלומר שעל אנונה יחול **סעי' 9ב'** למשל.

סעי' 9(ב6), 9(ג6), 9(ד6), 9(ה6), 9(ו6) - מדברים על פטור לקצבאות שונות, קצבת שארים קצבת נכות, קצבאות לאסירי ציון, קצבאות זקנה. **סעי' 9(22) לפקודה** פוטר ממס הכנסת מלוג שהיא דמי מזונות (בן זוג, ילדים, מהמוסד לביטוח לאומי...) **סעי' 9(23)** מעניק פטור לאנונה (גם **סעי' 9ב פוטר**).. הפטור של **סעי' 9(23)** פשוט רחב יותר. הוא מדבר בעסקה של נתינת עיזבון בחיים בה מעביר אדם את רכושו לאחר תמורת הזכות לקבל קצבה מוסכמת למשך כל ימי חייו שתשולם על ידי מקבל העיזבון.

הסעי' מעניק פטור לעסקה רק אם היא נעשית עם הגופים שמצוינים בסעי', כאשר הפטור ניתן בצורה מדורגת שתלויה בגילו של התורם, והוא בא במקום הפטור שבסעי' 99 ולא בנוסף לו. הפטור נקבע לפי יום מתן העיזבון והוא לא משתנה במשך כל ימי חייו של הנישום. אם מישהו מחליט לתת עיזבון לאחד הגופים שמנויים בסעי', אם במועד נתינת העיזבון הוא (נותן העיזבון) בן 50 הפטור הוא בגובה 50%. אם במועד הנתינה הוא בן 50-60 אז 60% בין 60-70 75% פטור, בין 70-80 80% ומ 80-90 ומעלה 90%. הפטור נקבע לפי הגיל במועד מתן העיזבון - זה מהווה תמריץ שלילי לתת את העיזבון בגיל מוקדם.

62(6) אחוזת בית וקרקע, ו7(נכסים אחרים חצי עיון

שני הסעיפים האלה מדברים על השכרה בלבד ולא על מכירה (חשוב - לבחינה!).

בעוד ש בס' 62(6) אנחנו מדברים על נכסי נדל"ן (מקרקעין) בס' 72(7) אנחנו מדברים על נכסים אחרים שהם לא נדל"ן. כאשר מדברים על שכירות זה לא באופן אוטומטי ס' 62(6) כי בהתקיים המבחנים זה יכול להיות מסחרי (עסקי לפי ס' 12(1)). לאבחנה בין ס' 62(6) ל- ס' 12(1), יש נפקות רבה מבחינת הטבות המס השונות, למשל: ס' 124 לפקודה קובע שיעור מס שלא יעלה על 35% על הכנסה מדמי מפתח או פרמיה. ס' 8(א) מתיר פריסה של דמי שכירות מדמי מפתח/פרמיה לכל תקופת השכירות (לזכור או ס' 124 או ס' 8(א) ס' 29(2) לפקודה פטור גופים ציבוריים שונים ממס אם הכנסת השכירות (בנוסף לכך גם כל הכנסה פסיבית אחרת) היא ס' 62(6) ולא מ-12(1). ס' 28(ח) לפקודה קובע שהפסד שהיה לאדם מהשכרת בנין ניתן לקזזו כנגד הכנסות מאותו בנין בשנים הבאות. בנוסף, על השכרת דירת מגורים פסיבית - ס' 62(6) יש 3 מסלולי מיסוי שהנישום יכול לבחור מה הכי מתאים לו:

1. ס' 122 לפקודה: השכרת דירת מגורים פסיבית בישראל: כשמדובר בהכנסה מהשכרה של דירת מגורים בישראל הנישום רשאי לשלם מס בשווי של 10% מדמי השכירות, ובתנאי שדמי השכירות אינם הכנסה מעסק, כי אז מדובר בס' 12(1) ושיעור מס פרוגרסיבי עפ"י ס' 121. אם אני ב-26(6), פסיבית - אני רשאי לשלם בשיעור 10% במקום שיעורי המס הרגילים, אותם 10% מחושבים מהשקל הראשון עד האחרון. ס' 122(ג) אומר: מי שבחר לשלם מס כאמור (10%) לא ינכה פחת/הפחתה אחרת בשל הדירה/הוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה/לא זכאי לקיזוז/פטור וכו' וכו' אם אתה בוחר במסלול של 10% אתה לא יכול לנכות הוצאות!! רק בעת מכירת הנכס יהיה אפשר לחשב את הפחת על הדירה! בנוסף, ס' 122א, שעניינו בהכנסה מדמי שכירות מחוץ לישראל: יחיד שהיתה לו בשנת המס הכנסה מדמי שכירות, מהשכרה של מקרקעין (לא רק דירת מגורים כמו בישראל) מחוץ לישראל רשאי לשלם עליה מס בשיעור של 15%. (לעומת ה-10% בדירת מגורים בישראל) אותו עיקרון: אם סווגה ההכנסה כפסיבית - ס' 62(6) - יש הקלה, אלא אם כן זו הכנסה מעסק, ואז יוחל ס' 121. ס' 122 הוא סעיף טריטוריאלי, וס' 122א הוא ס' פרסונלי. הבדל נוסף בין ס' 122 ל-122א: ס' 122(ב). פה הוא זכאי לפחת גם במהלך התקופה. חשוב לזכור!! מי שמוכר מקרקעין מחוץ לישראל - ישלם מס רווחי הון! לעומת מי שמוכר מקרקעין בישראל - מס שבת.

2. מס הכנסה (פטור על הכנסה מדירת מגורים): ס' 2 לחוק, קובע פטור כזה- יחיד שהיתה לו בשנת המס הכנסה של דמי שכירות יהא פטור עליה ובלבד שלא היתה לו הכנסה מהשכרת דירות מגורים בסכום כולל העולה על 4200 ₪, בשל חודש השכרה כלשהו בשנת המס. לעניין ס' זה יראו כהכנסת היחיד- גם הכנסה של ב"ז שמתגורר עמו/ילדו עד גיל 18. **הס' הזה מדבר על השכרה של דירות מגורים**- כל עוד שהסכום לא עובר את התקרה של 4200- זכאי לפטור! מתייחסים על הב"ז המתגורר/ילדו עד גיל 18 (הילד יקבל את דמי השכירות, כי הבית ירשם על שמו). עלה על התקרה- יהיה פטור עד גובה התקרה! הפטור הוא עד 4200, נניח שהנישום מקבל הכנסה של 6000 ₪ < אז מחשבים בשלב הראשון: (6000-4200=1800) ואז עושים 4200-1800=2400 ובשלב האחרון 6000-2400=3600. על ה-3600, אני משלמת מס לפי שיעור המס השולי. באיזה מצב לא ישתלם לנישום להשתמש בפטור? כפול מהסכום ומעלה (4200 ומעלה). החוק גם אומר- **הפטור לפי ס' 2 יחול רק אם בידי המשכיר מסמך בחתימתו של השוכר, המאשר כי הדירה משמשת לו למגורים בלבד.** ס' 5: מי שנהנה מהפטור לא יכול לעשות פחת או לנכות הוצאות.

3. השכרת דירת מגורים/לא דירת מגורים : מה תמיד יש אופציה לעשות כאשר מדובר בשכירות? לשלם מס לפי שיעורי המס לפי ס' 121 הרגילים, ואז אפשר לנכות הוצאות ולפחת. ללכת לפי 121, ס' כללי המדבר על שיעור המס הרגיל השולי.

מושגים - ס' 2(6) :

דמי שכירות: הכוונה היא לדמי שכירות בגין השכרת קרקע, בניין או בית.

הסעיף מתייחס אך ורק להכנסות הנובעות משכירות, מאחזקת הבית ולא ממכירתו: שאז או הון או פירותי אקטיבי (במידה ואני עוסק במכירת דירות).

הס' מדבר על **תמלוגים**: תשלומים לפי הסכם המשולמים בגין נכס שהוא קרקע: בניין או אחוזת בית. הסיבה לתשלום זה יכולה להיות מכל סיבה שהיא ולא דווקא בגין שכירות - ואנחנו נבחן את המהות ולא את הכינוי שנתנו הצדדים!

בפס"ד פרנקל נקבע: תשלום שהצדדים כינו אותו 'עבור מוניטין והפסקה והפסד עסקי' הוא **למעשה תשלום חודשי עבור אחזקת חנות שיש לסווגו במסגרת ס' 2(6)**.

לא משנה הגדרת הצדדים: א' שילם לבי' דמי החזקה חודשיים - גם אם קראת לזה בשם אחר - < זו שכירות **והיא תסווג כהכנסה בגדר ס' 2(6)**.

דמי מפתח : מדובר במשהו הוני ולא כ"כ פירוטי ולכן יש פריסה לפי ס' 8(א) לפקודה. (על מנת להקל על הנישום).

פרמיות ורווחים אחרים: כל רווח שסיבתו הוא נכס המקרקעין. כך למשל - חב' סלולר המשלמת בגין אנטנה שהתקינה על גג בית. (החברה משלמת על מנת להשתמש בגג להתקנת האנטנה).

רווחים אחרים גם כוללים תמורה שהיא לא בכסף אלא בשווה כסף! כך שגם אם דמי השכירות, התמלוגים, הפרמיות - מתקבלים בשווה כסף < הם חייבים במס.

בפס"ד דביר, המשכיר השכיר נכס לשנתיים ונתן לשוכר הנחה תמורת התקנה של הסקה מרכזית. **על כן**, זוהי הכנסה מדמי שכירות בשווה כסף.

וזו השאלה העיקרית בס' 2(6): מתי שיפורים ותיקונים שנעשים במושכר ע"י השוכר מהווים הכנסה אצל המשכיר?!

הכלל הוא: שתיקונים **לא יסודיים** של המושכר שנעשים ע"י השוכר בין אם עפ"י דרישת המשכיר, בין אם עפ"י התחייבות בחוזה, בין אם מרצונו של השוכר - **לא יחשבו להכנסה אצל המשכיר**, מאחר **והם לא מעניקים יתרון ממשי למושכר/למשכיר**.

דוגמא לתיקון לא יסודי: צביעת קיר, **לעומת**: פתיחת חדר נוסף.

אולם, תיקונים ושכלולים יסודיים במושכר, יש בהם להעניק יתרון למושכר ולמשכיר. לעיתים הם באים גם חלף דמי השכירות/חלקם (**בפס"ד דביר**).

לכן במקרה כזה - **הפסיקה מבחינה בין 2 מצבים**:

- 1. מצב שהשיפור הוסכם ע"י הצדדים** - בחוזה / במכללא. יהווה הכנסה אצל המשכיר.
- 2. השיפור נעשה בהתנדבות ע"י השוכר** (המשכיר לא היה בארץ וכו') - מדובר בהתנדבות שלא מהווה הכנסה אצל המשכיר. אם נאמר שכן - השוכר יכול לכפות הכנסה על המשכיר.

לכן במצב של התנדבות אף אם מדובר בשיפור - **לא יהווה הכנסה**.

אך, המצב תיאורתי משום שקשה יהיה לראות את המשכיר כפסיבי.

קראנו את ס' 2(6), הגדרנו את המונחים בו.

עגה ל-3 סעיפים עיקריים המתייחסים ל-ס' 8(א).

ס' 8 בכלל מדבר על פריסת הכנסה לכמה שנים.

הזכרנו את זה **בגדר ס' 8(ג)**: בהפרשי שכר ופדיון חופשה - במקום שזה יהיה בומבה גדולה - יוכל לפרוש על 6 שנים אחורה אך לא יותר מתק' העבודה, כלומר עד 6 שנים.

ס' 8(א) על פריסת דמי מפתח / פרמייה לפי ס' 2(6):

למעשה המחוקק מרגיש פה שמדובר בהכנסה יותר מפסיבית- דמי מפתח זה מריח אפילו כהוני! לכן המחוקק מרגיש לא בנוח למסות ונותן הטבה בצורת פריסה של ההכנסה לאורך שנים כך ששיעור המס יהיה נמוך יותר **משיעור מס שולי** רגיל מכח ס' 121.

ס' 8(א) מדבר רק על דמי מפתח ופרמייה.

ס' 124 לפקודה- מדבר על שיעור המס, על דמי מפתח ופרמייה.

על אף האמור בס' 121, לא יעלה המס על הכנסה מדמי מפתח ופרמיות על 35% -יש לנו תקרה.

המחוקק מגביל: או שאתה משתמש ב-ס' 8(א) או בס' 124 - אין אפשרות גם לפרוס וגם לקבל שיעור מס מופחת! יש פה 2 מסלולים לבחירה בענייני דמי מפתח/ פרמייה

ס' 8ב: מי שקיבל דמי שכירות מראש עבור כמה שנים ממוסה מתי?! **בו ביום (שיטת המזומנים בלבד)**

במועד בו התקבלה ההכנסה. בשנים שלאחר מכן יש לו הוצאות הכרוכות בייצור ההכנסה, יכול לנכותן באותה השנה מכל מקור שהוא גם אם זה לא קשור לדמי שכירות וגם אם הן סווגו כהכנסה מעסק. מדובר פה במיסוי דמי שכירות כלליים אשר מתקבלים מראש. כזכור, ס' 8(א) דיבר רק על דמי מפתח ופרמיה שמתקבלים מראש.

ס' 8(א) חריג ל-ס' 28ב: ס' 8(א) מדבר רק על דמי מפתח ופרמיה אשר ההכנסה מהן תיפרס לאורך כל תקופת השכירות **מנגד, 28** קובע כלל: דמי שכירות המתקבלים מראש, ממוסים בו ביום, כמו בשיטת המזומנים. (קיבלנו דמי שכירות עבור 5 שנים, נשלם את המס היום) אך, בשנים שלאחר מכן יש הוצאות הכרוכות בייצור אותה השכירות (התקנת מזגן, לתקן חלון) יהיה אפשר לנכותן **מכל מקור שהוא ולא רק 2(6)**, גם מהכנסה מעסק וגם מהכנסת עבודה.

אך אם יקרה מצב בו אין הכנסה בשנים לאחר מכן - כלומר קיבלת ב1.1.00 הכנסה משכירות ל5 שנים קדימה עד 2005, אך אחרי שנת 00 לא הייתה הכנסה יותר מאף מקור אחר (כלומר ההטבה של לנכות את ההוצאות הקשורות לשכירות מכל מקור אחר שלא קשור בהכרח לשכירות לא רלוונטית יותר-כי אין הכנסות אחרות), יהיה אפשר לפתוח את השומה לשנה בה התקבלה ההכנסה, לנכות שם את ההוצאות ולקבל החזרי מס **אך בלי ריבית!!**

ס' 159(א) הוא ס' שעניינו החזרי מס עם ריבית - השקעה לא רעה. כשרשויות המס חייבות לך כסף זו השקעה לא רעה, עם 4% ריבית, לא רע. עפ"י ס' 28ב' לא תהיה זכאי - הלכו לקראתך כשאתה פותח אחורה, אז לא תקבל מס עם ריבית... **ס' 159(א) לא יכול לחול פה.**

חשוווב למבחן

בעניין פס"ד קריית יהודית, קבע ביהמ"ש, באותו המקרה, שהכנסה משכירות עשויה להיות מסווגת הן לפי ס' 12(1), כהכנסה מעסק של שכירות, והן לפי ס' 2(6). במקרה כזה, יחולו עלייה הן הסעיפים המתייחסים לס' 12(1), והן הסעיפים המתייחסים לס' 2(6), שהמשמעות היא, שס' 28ב' חל על הכנסות שכירות שהן הכנסות מעסק, שכן גם הכנסות אלה באות בגדר ס' 2(6). באותו מקרה, פקיד השומה רצה להפעיל את ס' 28ב. הנישומה טענה, שיש לה עסק של שכירות, ומכאן שהיא נמצאת בס' 12(1), ואם כך- אי אפשר להחיל עלייה את ס' 28ב' [שעוסק בדמי שכירות מראש]. **נקבע, שניתן להחיל את סעיף 28ב, גם כשיש לנישום עסק משכירויות [חשוב מאוד למבחן] וזו ההלכה: על כל עסק של שכירות - ניתן להחיל את סעיף 28ב.**

ס' 28ב: מי שקיבל דמי שכירות מראש עבור כמה שנים ממוסה במועד בו התקבלה ההכנסה. (שיטת המזומנים). בשנים שלאחר מכן אם יש לו הוצאות הכרוכות בייצור ההכנסה (כלומר הוצאות שקשורות להכנסה מאותה שכירות) למשל: התקנת מזגן, לתקן חלון וכו', יכול לנכותן באותה השנה שבה ישנה הוצאה מכל מקור שהוא גם אם זה לא קשור לדמי שכירות כלומר, לא רק מ- ס' 2(6), גם מהכנסה מעסק/משלח יד [ס' 12(1)] וגם מהכנסת עבודה [ס' 2(2)]. במצב בו אין הכנסה בשנים לאחר מכן- הרי ההכנסה נרשמה במועד בו קיבלת - יתכן מצב שלא תהיה לך הכנסה בשנים שלאחר מכן (השכרת ל5 שנים וקיבלת את כל הסכום מראש לכל התקופה, ובמהלך השנים לא הייתה הכנסה משום מקור אחר ולכן ההטבה של לנכות הוצאות מכל מקור שהוא לא רלוונטית) אפשר לפתוח את השומה לשנה בה התקבלה ההכנסה (השנה בה קיבלנו את כל הכסף מראש) ולנכות שם את ההוצאות ולקבל החזרי מס בלי ריבית!!

סעיף 2(7) לפקודה: סעיף זה קובע כמקור הכנסה: "השתכרות או רווח שמקורם בכל נכס שאינו אחוזת בית, ולא קרקע או בניין תעשייתי". בכך למעשה משלים ס' 2(7) את ס' 2(6), כאשר ס' 2(6) עוסק בפירות נדל"ן, ואילו ס' 2(7) עוסק בפירות נכסים נדים ונכסים כמו ידע, פטנטים וזכויות שונות. בגדר ס' 2(7) נכללות הכנסות מהתרת שימוש לתקופה קצובה בלבד. כך שתמלוגים המשתלמים לבעל זכויות יוצרים או לבעל פטנט, המרשה את השימוש בהם לתקופה קצובה, באים בגדר ס' 2(7). כשמדובר בהעברת ידע, יש קושי בהבחנה מתי העברה היא לתקופה קצובה, ומתי העברה היא לצמיתות.

בפס"ד אירופרונירים, נדונה השאלה מתי העברת ידע היא לצמיתות ומתי היא לתקופה מוגבלת, כאשר הדבר תלוי בהגבלות ההסכמיות: כאשר העברת הידע היא לזמן קצר, כאשר מקבל הידע מתחייב לשמור עליו בסוד, ולא לעשות בו שימוש שלא הוסכם עליו, כאשר השימוש בידע מוגבל לאזור גיאוגרפי מסוים- מדובר בשכירות קצובה, והדבר מהווה הכנסה משכירות לפי ס' (7)2 [הכנסה לאותו אדם שהעביר את הידע]. לעומת זאת, אם המעביר מתחייב שלא להרשות שימוש בידע לצד שלישי, לא לגלותו לאחר ולא לעשות בו שימוש עצמי, נראה שמדובר בהעברה לצמיתות, במכירה, שתמוסה במס הוני. לכאורה, אם יש מכירה, אנו נמצאים במס הוני.

אבל, ס' (9)2 לפקודה מדבר על מכירת פטנט וזכות יוצרים, וקובע: "תמורה המתקבלת בעד מכירת פטנט או מדגם, ע"י הממציא, או בעד מכירת זכות יוצרים ע"י היוצר, אם הומצאה ההמצאה, או נוצרה היצירה שלא בתחום עיסוקם הרגיל של הממציא או היוצר...". כלומר, סעיף זה מדבר על מוכר שהמציא המצאה, ומכירתה לא נמצאת בתחום סמכותו. המצאה חד פעמית שהוא לא רגיל לעשות כן! [שהרי אם היא כן בתחום סמכותו- הוא ייכנס לגדר ס' (1)2]. [אם המוכר אינו הממציא, מדובר בעסקה הונית].

תקופת שכירות- חיוב במס שבח או במס הכנסה

הכלל הוא, שחכירה לתקופה העולה על 25 שנים, נחשבת לזכות במקרקעין. מכירתה של זכות כזו, מחויבת במס שבח. לעומת זאת, סעיף 50 לחוק מיסוי מקרקעין, קובע כלל, לפיו כל מכירה שמצמיחה הכנסות פירותיות, חייבת במס הכנסה, ולא במס שבח.

לגבי חכירה, שתי ההוראות עשויות לחול. מה יהיה דינה של חכירה לתקופה העולה על 25 שנה, למי שעיסוקו במכירת חכירות שכאלה- האם סעיף (1)2, סעיף (6)2, או מס הוני? לעניין זה כמה גישות:

1. לפי הגישה האחת, חוק מיסוי מקרקעין הוא חוק ספציפי, הוא גובר על פקודת מס הכנסה בכל מצב, כך שכל הכנסה משכירות העולה על 25 שנים, בין אם זו הכנסה מעסק של שכירות, ובין אם זו הכנסה משכירות לפי סעיף (6)2, תחוייב במס שבח.

2. הגישה השנייה סוברת, שלפי הוראות סעיף 50 לחוק מיסוי מקרקעין, הוראות הפקודה הן ספציפיות, ובכל מקרה של ספק הן גוברות על הוראות החוק, כך שכל הכנסה משכירות שהוראות הפקודה חלות עליה, בין אם זו הכנסה מכוח ס' (1)2 ובין אם זו הכנסה מכוח ס' (6)2- חייבת במס הכנסה.

3. לפי הגישה השלישית, יש לנקוט בפשרה בין שני החיקוקים, ולפיה, הכנסה משכירות שהיא הכנסה מעסק, תתחייב במס מכוח סעיף 50 [היינו, תתחייב מכוח הפקודה]. לעומת זאת, על הכנסה משכירות העולה על 25 שנה, שהיא הכנסה מכוח סעיף (6)2, אשר לא עולה כדי עסק, יחולו הוראות חוק מיסוי מקרקעין. גישה זו אומצה ע"י הפסיקה.

4. לפי הגישה הרביעית, הכנסה משכירות לפי ס' (1)2, תתחייב תמיד במס הכנסה. אבל, הכנסה משכירות שהיא ס' (6)2 תתחייב במס הכנסה, אם היא בעלת אופי תפעולי [שכר מכר אמיתי], אבל לא אם היא [השכירות] בעלת אופי הוני.

בתכלס.. אם מדובר על חכירה לדורות יש 3 אופציות:

1. יחשב כס' (1)2 אם זו הכנסה אקטיבית משום שאני משכיר מלא דירות וזה עולה כדי עסק.
2. יחשב כס' (6)2 אם זו הכנסה פסיבית בשבילי
3. יכול אף להיחשב כהכנסה הונית שעליה צריך לשלם מס שבח משום שכידוע חכירה לדורות היא מעין תחליף בעלות.

שיטות חישוב

כל שיטת החשבונאות מסתכמת על קביעת עיתוי ההכנסה ועיתוי ההוצאה לצורך חישוב המס. לשם כך יש לנו שתי שיטות חישוב אשר קובעות את עיתוי ההכנסה/הוצאה:

1. שיטת המזומנים; בודקת את ההכנסות וההוצאות רק לפי מה שיש בקופה (או חשבון הבנק) של הנישום.

בפועל היא מתעלמת לחלוטין מהכנסות והוצאות עתידיות (למשל קיבלתי צ'ק לעוד שנה! זו התחייבות לקבל כסף). כלומר שיטת המזומנים מזייפת במעט ואינה מציגה את המצב האמיתי שלי או של העסק שלי. פה קל מאוד לעשות שיפטינג (שליטה בהכנסות), הברחת מס לשנים הבאות, בפעולה פשוטה למדי שבה מבקשים לקבל את הכסף בצ'ק דחוי לשנה הבאה! ככה בשנה הנוכחית לא ישולם מס גבוה מדי. וכך הלאה נדחה תשלומים עד שנגיע לשנה שהיא גרועה ויש בה הרבה הפסדים.

2. השיטה המסחרית; לא בודקים מה יש בקופה אלא בודקים זכויות והתחייבויות. לפי השיטה הזו בודקים

את הזכות המשפטית. השנה שבה צמחה הזכות המשפטית היא השנה שבה נחשב את הפעולה (הוצאה/הכנסה), כך שהוצאה שאני אמור להוציא אבל לא הוצאתי בפועל תיכנס לחישוב ההוצאות, וכך הכנסות שאני אמור לקבל ועדיין לא קיבלתי ייכנסו לחישוב ההכנסות. השיטה הזו מדויקת יותר מבחינה כלכלית. פה לא ניתן לעשות שיפטינג (הברחת מס לשנים באות). **הערה ממש חשובה:** אם יש התחייבות שלי לקבל תשלום מסוים (שהשנה נחשב לי הרי להכנסה), מגיע יום פריעת ההתחייבות ואני לא מקבל את הכסף, אזי לפי ס' 17(4) **לפקודה** מדובר בחוב אבוד וזה מוכרז כהוצאה שלי.

מי יכול להשתמש בשיטת המזומנים ומי בשיטה המסחרית

בפס"ד השומרים; נקבע כי מה שקובע את שיטת העבודה זה לא סוג התאגיד (חברה או לא) **אלא כמות המלאי שעובדים איתה**, והשיטה המסחרית, כך נקבע, מאפיינת יותר עסקים עם מלאי.

חישוב בעבודות ופרויקטים

כאמור חישוב מס הוא לפי שנת מס קלנדרית. אך בפרויקטים יש חריג, לפי ס' 18 **לפקודה** פרויקטים שנפרשים על פני כמה שנים (בניית בניין) תשלום המס יתחיל רק כאשר מתקבל 75% מהתשלום בגין הפרויקט. ההנחה היא שב 25% מהמחיר מתחילים להיות הרווח. כך שלגבי פרויקטים שנת המס היא שונה והיא נמשכת ממועד ההתחלה ועד למועד הסיום ובתוך זה היא פועלת רק כאשר מתקבל 75% מהתשלום.

הוצאות עיון!!

כללי

כאמור לפי סעי' 6 לפקודה מס משולם על "הכנסה חייבת, שמוגדרת בס' 1 כהכנסות פחות הוצאות. אם כן, לפי ההוצאות אנחנו נוכל לדעת כמה כסף נשאר בתור "הכנסה חייבת" ורק עליה אשלם מס. כמו כן יש לשים לב שאין הכרה בהוצאות בלתי חוקיות (מתן שוחד למשל - פס"ד פרומין), אך אם כתוצאה מהכנסה בלתי חוקית הייתה לי הוצאה שהיא חוקית, אז נכיר בה.

עיקרון הוצאה שבפירות

כאמור הוצאה חייבת להיות באותה שנת מס. כדי לדעת מה נחשב להוצאה פירותית יש להבין את סוגי ההוצאות:

- 1. הוצאה פירותית:** אלה כל ההוצאות הקשורות בהכנסות פירותיות (מלאי בכפוף לספירת מלאי).
- 2. הוצאה הונית:** היא כל הוצאה שהוצאתי על הנכס עצמו במהלך חייו, הוצאות אלה צמודות למדד. דוגמה ביום המכירה אני נעזר בשירותיו של עו"ד ושמאי וכו' וכו'. הוצאה הונית כאמור לא מנכים אותה בסוף שנה (החריג לכלל הזה הוא הפחת).

פחת

יש בפרק הזה בהמשך פירוט יותר מורחב לגבי פחת) על הוצאה הונית אני מקבל ניכוי באופן איטי בצורה שנקראת "פחת". כלומר אני קונה את הנכס ומשלם עליו המון כסף, שלטונות המס לא מכירים לי בהוצאה הזאת באותה שנה אלא אומרים שכל שנה יכירו לי בפחת (בלאי) שנגרם לנכס. הדבר תקף רק לגבי נכסים עסקיים כמובן.

אין פחת בנכסים פרטיים. בכל אופן, הפחת שכל שנה הם מורידים לי יורד בפועל ממחיר הנכס! כך שכשאני מוכר את הנכס, לעניין הרווח שצמח לי אני אצטרך להוסיף את הפחת שכביכול שלטונות המס לקחו לי. להלן דוגמה להפשטה: משרד עלה לי 100 ₪, כמובן ששלטונות המס לא מכירים לי בהוצאה באותה שנה. הורידו לי פחת כל שנה 4% (כלומר 4 ₪ בשנה). אחרי חמש שנים החלטתי למכור את הנכס. יש לזכור שאחרי חמש שנים שלטונות המס הכירו לי כבר בפחת בסכום 20 ₪ כהוצאה והורידו לי זה את מההכנסות שלי וכתוצאה מזה שילמתי פחות מס. אז אחרי חמש שנים כאמור, מכרתי את הנכס ב 200 ₪. כמה הרווחתי לצורכי המס?

קניתי 100- זה במינוס כי הרי שילמתי כסף

פחת 20+ זה בפלוס כי הרי המס הכיר לי בזה כהוצאה (יעני נתן לי קופון מתנה)

מכרתי 200+ זה בפלוס כי הרי קיבלתי כסף

סה"כ 80, זה הרווח שלי לצרכי מס. כלומר אצטרך לשלם מס על רווח של 80 שח במקום 100 שח שהם הפרש בין ה200 שמכרתי ל100 שקניתי. שלטונות המס מבחינתם כשהם מכירים לנו בפחת הם בעצם מכירים בבלאי כהוצאה שבעת מימוש הנכס אנכה אותה מהרווח.

התשתית הסטטוטורית לדיני ההוצאות

הסעי' הרלוונטי עבור דיני ההוצאות (פירותיות) הוא **סעי' 17** לפקודה. שאומר לנו באופן מפורש מתוך הרשימה מה אנחנו יכולים לנכות (כל עוד אין הגבלה בסעי' 31). יש עקרונות שעולים מהסי':

עיקרון ההוצאה הכרוכה בייצור ההכנסה (אינציזנטאליות)

כדי לדעת איזה הוצאה מותר לי לנכות אני צריך לפנות להכנסה. מול כל הכנסה תהיה לי הוצאה הכרוכה בייצור שלה. הקשר הסיבתי בין ההוצאה להכנסה חייב להיות חזק ולא סתם קשר קזואיסטי. **בפס"ד פרי** נקבע שמעון יום להחזקת ילדים יש להכיר בו כהוצאה משום שהוא קשור בייצור ההכנסה. אך בא **סעי' 32** **וביטל את הלכת פרי! וההוצאה חייבת להיות כרוכה ושלובה בהכנסה** כלומר יש הידוק של הקשיים בין ההכנסה לבין ההוצאה. כמו כן **בס' 30** יש לנו סייג שההוצאה צריכה להיות הגיונית (לא תתקבל הוצאה של מאה שקל עבור קטיפת פרח אחד שיימכר אח"כ בשקל! הרי זה לא הגיוני).

עד כה לא הוכרו;

1. ארוחות (השאלה היא לא מה בלעדיו אנחנו לא נוכל לייצר, אלא מה קשור בהכרח לתהליך הייצור! ואם לא אוכל לא אוכל לייצר הרי שברור גם שללא בגדים וללא משפחה וללא רכב ובכלל ללא פעולת ההיוולדות שלי לא אוכל לייצר.. בימ"ש הגביל נורא את המבחן)
2. נסיעות - לא מוכר כהוצאה (אלא אם זה קשור בייצור ההכנסה)
3. הוצאות אחזקת ילדים - הוכר בפס"ד פרי אבל בוטל בסעי' 32 לפקודה.

עיקרון השמירה על ההון הקיים

אומר לנו שכל פעולה שאני עושה כדי לשמור על ההון הקיים נחשבת הוצאה פירותית, כמו כן הוצאה למשל על ביטוח של מכונות או עובדים וכו' גם מוכר כהוצאה. אך **מנגד** פעולה שתשביח את ההון איננה מוכרת כהוצאה עפ"י **ס' 32(4)**.

הוצאה מעורבת

הוצאה שלא כולה בייצור ההכנסה. כאמור **בס' 17** ההוצאה צריכה להיות כרוכה כולה בייצור ההכנסה. פה הפסיקה לוקחת עיפרון כחול ומסמנת לנו הוצאות שבחלקן הן לייצור ההכנסה אך בחלקן האחר הן אינן. בנוסף **ס' 30** אומר שההוצאה צריכה להיות בהתאם לדרוש, אם כך מתעוררת שאלת הכמות, מי יקבע כמה דרוש? מי שהוסמך זה **מנהל לשכת מס הכנסה (לא פקיד השומה!)**. הנטייה של שלטונות המס היא להתערב רק במקרי הקיצון. (ניתנו דוגמאות על נסיעה לחו"ל שבחלקה למטרות עסקים וחלקה לנופש, יוכר כהוצאה החלק שהוא למטרות עסקים).

הוצאה בשווה כסף

כמו בהכנסה. פשוט נעשה אומדן של ההוצאה ונמיר את זה לכסף.

הוצאה העשויה להשתפות

מדבר על זה ס' 32(5) - הסעי' עצמו אומר לנו איזה הוצאות לא ניתן לנכות. ותת' ס' 5) מדבר ספציפית על הוצאות (הפסד או נזק שנגרם לנכסים) אשר חברת ביטוח אמורה לשפות אותי עליה. ס' זה אינו חל בשיטת המזומנים אלא רק בשיטה המסחרית. אם כך, מבחינת השיטה המסחרית לא קרה פה כלום ואין צורך לדווח על הנזק כהוצאה משום שחברת הביטוח תפצה אותי על הנזק.

יש לשים לב שישנם שני סוגי ביטוח: 1. ביטוח מפני נזקים לנכסים (הונויים ושוטפים) 2. ביטוח מפני הפסד רווחים.

על שניהם אדם צריך הרי לשלם פרמיה כל שנה, הפרמיה לא משנה לאיזה ביטוח מהן תוכר כהוצאה. אבל אם נגרם נזק לנכס ויש עליו ביטוח לא רשמים את הנזק כהוצאה. לגבי נזק מפני אובדן רווחים בלאו הכי אין לך דרך לצפות את זה וזה שלא הרווחת זה לא נחשב נזק שאתה יכול לרשום, אתה פשוט לא רושם כלום, ואם קיבלת ביטוח מאובדן רווחים אתה תשלם על זה מס הכנסה רגיל.

עיקרון ההוצאות עודפות

לפני שנכיר את עיקרון הוצאות עודפות יש להבין שהוצאות אוהבות לחיות בסביבת ההכנסה שבה הכי הרבה צריך לשלם מס. מדוע? כי הן מפחיתות מההכנסה וכך בפועל צריך לשלם פחות מס. עכשיו לעיקרון ההוצאות העודפות: הוא חל על מלכ"רים למיניהם - "מוסדות ללא מטרת רווח" כמו המכללה. למלכ"ר באופן כללי יש לו פטור מלא ממס. לכן באים ואומרים להם לפי ס' 3(ז) שיש סכומים והוצאות שלפי ס' 31 ולפי ס' 32(11), אם המלכ"ר ישלם אותם הוא בעצם חורג. לכן, הוא ישלם על זה 90% מס (כלומר ההוצאה לא מוכרת, ואז אין לו פטור ממנה, בנוסף הוא ישלם עליה 90%). בא במטרה להרתיע מוסדות כאלו.

סייגים לניכוי הוצאות מסוימות

סעי' 18(ג). כאמור לעיל, הוצאות אוהבות לחיות איפה שיש הכי הרבה הכנסה חייבת. וזה כדי שנוכל לקזז אותם ממנה וככה נשלם על ההכנסה פחות מס. לכן אם לאדם יש שני מקורות הכנסה (נניח שני עסקים). אחד בצפון ת"א ואחד בדרום באילת!! על העסק בת"א יש מליון אחוז מס ואילו על העסק באילת לא רק שאין מס אלא גם יתנו לו הטבות! שני העסקים הם בבעלותו ויש להם הרבה במשותף. ואז נוצר מצב שהעסק הראשי הוא ת"א והעסק "המועדף" (לפי סעי' 18(ג)) כלומר זה שנהנה מההטבות, הוא באילת. הדבר הכי הגיוני לעשות זה שכל הוצאה שצומחת לי משני העסקים, לשייך אותה לעסק בת"א וככה מכל הכנסה שאקבל יהיה לי כביכול מולם הוצאות ואז אשלם מס על פחות מס. אז הסעי' בא ואומר לי שיש לי שתי דרכים לעשות חישוב:

1. איפה שבאמת צמחה ההוצאה לשייך אותה (אפשרי כאשר עורכים רישום מסודר).

2. כאשר אני לא באמת יודע איפה ההוצאה צמחה ואז בודקים כמה מכניס כל עסק באופן יחסי, ולשייך את ההוצאה לשני העסקים באופן יחסי לפי ההכנסה. האפשרות השניה אינה בדיקה מדויקת וזאת משום שאפשר להניב רווחים גדולים גם ללא כל הוצאה (השקעה בביטקוין)

פחת - עיון

מטופל בסי' 17(8). פחת הוא הוצאה פירותית הקשורה לנכסים הוניים. אנו מופנים לסימן ב' כלומר לסי' 21-27א'. המס מעוניין להחזיר לנו בצורה איטית על ההשקעה שלנו בנכסים

מטרת הפחת

ישנן לפחות 2 גישות שאומרות כי הפחת ניתן על נכסי ההון של העסק. **הזו הוצאה פירותית על נכסי ההון**. כשאנו מדברים על **פחת**, יש לזכור שהוא **הוצאה פירותית** אמנם, אבל הפחת **מוצא לגבי נכסי ההון של העסק**. למשל, אם משרד עו"ד קונה ניירות וצבע למחשב, זו הוצאה פירותית המוכרת באותה שנה וזה **לא פחת**. אבל, אם הוא קונה את מכונת הדפוס או את המשרד עצמו, אלו **נכסים הוניים ולא נכסים שוטפים**, זו **לא הוצאה הכרוכה בייצור ההכנסה**. **אלו הוצאות אשר יותר שייכות למנגנון ההשבחה**. אלה נכסים הוניים שנותנים נכס חדש, **הוא לא שומר על הקיים, אלא נותן נכס חדש**. עצם קניית המחשב או המשרד זו **הוצאה הונית**.

לגבי הוצאה הונית זו, יש 2 גישות שאומרות שאנו ניתן פחת- **כי אני מחזיר לך את השקעתך בדרך של ניכוי ההוצאה**. על מחשבים למשל, היו שנים שנתנו תוך שנה לנכות את ההוצאה, דהיינו, השוו את הפחת להוצאה פירותית רגילה (במקרה זה, בו אפשרו לנכות את הפחת תוך שנה אחת). הפחת היה 100% והגיע לרמה של הוצאה פירותית. **הפחת נועד להחזיר לך את השקעתך ולכן חשוב לדעת מהו אורך החיים של כל נכס**. למשל, משרד (מבנה) הוא בעל אורך חיים ארוך, אז מחזירים לך את השקעתך (פחת) על גבי הרבה שנים.

הרעיון של הפחת אומר כך: אתה השקעת- אני רוצה להחזיר לך את השקעתך **כדי שתוכל לחדש את הנכסים**. כמו כן, **בנוסף** לרצון שתחדש את נכסך, **הרעיון השני הוא שלא להיבנות על ההשקעה הונית של הבעלים**- אם קניתי במיליון שקל חנות והיא מתבלה, הרי המס נהנה מירידות הערך של נכסיו של הבעלים. כלומר, ישנם **2 רציונאליים** להחזרת פחת- יחזירו לך את ההשקעה שלך כדי שתתחדש, וכי ההוצאה שלך נשחקת והמס לא רוצה להיבנות על ההשקעה הונית שלך.

הפחת זה **הבלאי** שגורם הזמן. **רק נכס אחד "לא מתעייף" ולא מתבלה - מקרקעין** ולכן אין פחת על **מקרקעין**. כלומר בעת מכירת בניין, על הבניין יהיה פחת אבל על הקרקע לא יהיה!

אם מגיע לי 10% פחת על מכונת דפוס שתוך 10 שנים תיזרק והיא עלתה לי מיליון שקל, אז יתנו לי כל שנה 10% ותוך עשר שנים יחזירו לי את השקעתי.

מס הכנסה שהוא השותף שלי ברווחים, לכן הוא משתתף איתי בהחזר ההוצאות. כל שנה אני מנכה מההכנסות שלי את האחוזים האמורים **בפקודת הפחת**.

אם כך, ראינו כי לפחת יש 2 מטרות:

1. לא להיבנות על השחיקה;

2. רוצים שתחדש את נכסי ההון.

לכן, מס הכנסה יכיר בכך **בהוצאה מדורגת ואיטית** בהוצאות שאתה מוציא על נכסי העסק.

כאמור, **הפחת הוא הוצאה פירותית לגבי נכסי ההון**.

הרעיון של הפחת מאוד דומה לרעיון של לשמור על הקיים.

חשוב להבין, **כאשר נותנים לך לנכות סכום מסוים כהוצאה, האם מחזירים לך את כל השקעתך? לא!** אם קניתי מחשב והפחת הוא 20% בחמש שנים. קניתי מחשב ב5000 ₪ וכל שנה אני מנכה אלף ₪, האם אני מקבל את כל ההשקעה חזרה? אם המס היה נותן לי זיכוי, אז אכן הייתי מקבל את ההשקעה בחזרה. אבל, הוא אומר לי שרק **כהוצאה** אני אנכה את הסכום המדובר, **זה פועל לפי רמת המס שאני מחוייב לשלם.** כך למשל למכללה **שלא משלמת מס זה בכלל לא עוזר** לה ולא מחזירים לה כלום בעצם. אם אני משלם מס בגובה 25% אז החזירו לי רק רבע מעלות המחשב. הוצאה מנכים ביחס ישיר להכנסה, אין אפשרות לנכות מעבר למה שהכנסת. לעומת זאת זיכוי לא תלוי בגובה ההכנסה.

את מכסת הפחת יש לתת לפי הבלאי, לפי ההתבלות. אם מחשב מחזיק 5 שנים - אז אני אתן לו פחת לחמש שנים. **אנו נחזיר לך, פחות או יותר, עד כאורך חיי הנכס - זה הקריטריון.** אכן, הגיוני לקבוע כל נכס ונכס לפי אורך חייו. ההגיון אכן אומר שיש **לתת פחת לפי אורך חייו של הנכס.**

מהי שיטת הפחת?

ישנן 2 שיטות פחת:

א. שיטת "הפחת השווה" (הנהוגה בישראל) - אם קניתי מכונה במאה אלף שקל והיא תחיה 10 שנים, אז אני אקבל **כל שנה, באופן קבוע**, החזר של 10 אלף שקל, עד שבסוף ההתקופה האמורה אני אקבל את כל ההשקעה בחזרה.

החסרון של השיטה הזו הוא **שההתבלות בשנים הראשונות היא גבוהה יותר**, זה לא לפי המציאות, הרי לא באמת בשנים הראשונות הפחת הוא של 10% השיטה הזו היא לא ממש נצמדת למציאות. בנוסף, **הפגם (החסרון) השני** של השיטה הזו הוא **שנכסים לא מתאפסים לעולם, אלא תמיד יהיו שווים משהו, אבל לפי הפחת כבר ניכיתי את הכל.** שיטת הפחת השווה היא לא ממש מציאותית. **בעיה שלישית** והכי חריפה, שהרי אתה נותן נניח 10 ש"ח באופן קבוע כל שנה, **ובעוד 10 שנים זה כבר לא אותו כסף!** ה-10 שקל של היום הם כבר לא 10 שקל של בעוד 10 שנים (אלא הרבה פחות יש להניח). כפי שאנו רואים, חלק מהשיטה הזו הוא קצת בעייתי. **- זוהי כאמור השיטה הנהוגה בישראל!**

ב. שיטת הפחת לפי היתרה - אומרים כך: שנה ראשונה תנכה 10%, ובשנה השנייה אתה כבר תנכה 10% מה-90% שנותרו, בשנה השלישית אתה תנכה 10% מ-80% וכך הלאה. השיטה הזו פותרת את שתי הבעיות הראשונות אשר קיימות בשיטת הפחת השווה, כי בשנים הראשונות תנכה יותר (וכך באמת הנכס מתבלה ומאבד מערכו יותר בשנותיו הראשונות) וזה לעולם לא יוביל לאיפוס הנכס, לפי שיטה זו, ערך הנכס לעולם לא יתאפס.

מהם המקורות המשפטיים (הנורמטיביים) של הפחת?

סעיפים 17(8), 21-28 לפקודה. בנוסף, יש לנו גם את **תקנות הפחת** שקובעות את המכסות. כמו כן, יש לציין גם חוקים נוספים כגון חוק עידוד התעשייה וחוק עידוד השקעות הון.

מהם הנכסים אשר בעבורם יינתן הפחת?

סעיף 17(8) - נאמר לנו שהפחת הינו הוצאה המותרת בניכוי.

סעיף 21(א) לפקודה - פחת נכסים - בסעיף נאמר כך: "יותר ניכוי בעד פחת של בנין, מכונות, מוצבה (מחבורים לקרקע), רהיטים או נכסים אחרים שבבעלותו של הנישום והמשמשים לצרכי יצור הכנסתו, לרבות אינוונטר, חי (פרות, סוסים...) ודומם בחקלאות ולרבות נטיעות (טרום עסקי, הפרדס ייקח זמן עד שהוא יתחיל להניב); סכום הפחת יחושב לפי אחוזים - שייקבעו באישור ועדת הכספים של הכנסת לכל מקרה או לכל סוג של מקרים - מן המחיר המקורי שעלה לנישום, למעט מחיר הקרקע שעליה הוקם הבנין או ניטעו הנטיעות, הכל לפי הענין, ובלבד שהפרטים שנקבעו הומצאו כהלכה. לענין סעיף זה דין חכירת מקרקעין לתקופה של 49 שנים או יותר, כדין בעלות בהם. וכן יראו כבעל נכס מי שעל אף שהסב אותו הוא חייב עליו במס על פי סעיפים 83 או 84, ומי שהעביר את הנכס אך השאיר לעצמו את הזכות ליהנות מפירותיו, ובלבד שהפחת שיותר לו יהיה הפחת שהיה מותר לו אילו לא ההסבה או ההעברה כאמור".

בכל אופן, יש לשים לב לאמור בסעיף שהפחת ינוכה רק אם הנכס משמש לצרכי ייצור הכנסתו (פס"ד חברת החשמל). כדי לנכות פחת, שהוא הוצאה של עסק, צריך שהנכס ייצר לי הכנסה.

הנכסים המותרים בניכוי פחת הם לא קרקע אבל כן על מה שבנוי עליה, חי וגם דומם.

הנכס הוא:

א. חייב להיות הוני;

ב. הנכס יכול להיות גם מקרקעין, אבל רק המבנה ולא הקרקע עצמה;

ג. חי ודומם;

ובלבד שהוא משמש בפועל לייצור הכנסה.

מי יכול לנכות פחת?

אם נניח יש לי חנות בכיכר המדינה ואני משכיר אותה למשך 25 שנה למסעדה או לחנות נעליים. מי מנכה פחת, הבעלים או השוכרים? שניהם, כי גם חכירה היא השקעה אשר בעבורה רוצה המחוקק להחזיר לי. הכלל הבסיסי הוא כי מי שמשקיע בנכסי הון, יקבל בחזרה את השקעתו. כל מי שהשקיע בנכס יוכל לנכות עליו פחת.

לדעתו של פרופסור נמדר, כל הוצאה בתוך העסק צריכה להיות או הוצאה הונית או הוצאה פירותית. הוצאה במסגרת העסק היא חייבת להיות מוכרת כהוצאה כלשהי, לדעתו, הוצאות אותן אני מוציא במסגרת עסקית, לא הגיוני שאני לא אקבל בעבורן החזר כלשהו.

החוק למעשה חסר בקטע אחד: בחכירה של 25 שנה ומטה יש תקנות שנותנות זכות פחת. בין 25 ל- 49 שנים אין שום הוראת חוק, אבל הנוהג הוא שמנכים פחת גם לחוכר ל- 30 שנה למשל, כי ההוצאה היא הונית ומוכרת.

סעיף 22 לפקודה - הוצאה של פחת היא **הוצאה פירותית** שמנוכה **גם בעסק שהוא לא מגיע לדרגה של עסק כמו בסעיף 21(1)**. אם למשל נמדד משכיר חנות ואין לו עסק של השכרות אז יחול **ס' 2(6)**, כי אין לו עסק של השכרות זה לא עסק כמו **ס' 21(1)**.

האם ממשהו **שהוא לא עסק** ניתן לנכות פחת? האם הפחת הוא לא רק בתוך עסק? **התשובה היא שלא** **חייבת להיות דרגה של עסק כדי לנכות פחת, גם מהכנסה מסעיף 2(6) למשל ניתן לנכות פחת**. להבדיל מקיזוז הפסדים, שם הזכות לקזז היא רק מפעילות של עסק אקטיבי.

מקורות ההכנסה

לפי ס' 21 מכל מקור הכנסה כלשהו. עדיין אין תשובה האם עובד יוכל לנכות פחת מהכנסה שהיא הכנסת עבודה. מה שכן אנחנו ידעים ובטוחים שפחת ניתן לנכות גם ממקור הכנסה אקטיבי וגם פסיבי (יש לי חנות אחת לנעליים, פסיבי אני אפחית פחת. יש לי מליון חנויות נעליים זה אקטיבי נכה פחת גם כן!).

התנאי של שימוש בהכנסה

כתוב ב- **ס' 21(א) לפקודה**, שפחת מנכים מכל הדברים שכבר דיברנו עליהם למעלה, בתנאי שהם משמשים לצרכי ייצור הכנסתו של הנישום. יש שני כללים:

1. פס"ד חברת החשמל; עו"ד שכר משרד 800 מטר עשה שימוש רק ב 200 מטר ורצה לנכות פחת מכל ה 800 מטר. נקבע כי ה 600 מטר הנוספים אינם משמשים בייצור הכנסתו ועליהם לא ניתן יהיה לנכות פחת. **חובה שזה ישמש בייצור הכנסה**

2. פס"ד ארקיע; נקבע כי גם אם מבצעים תיקונים עדיין אפשר לקבל פחת רגיל, כי פחת מקבלים עבור גיל הנכס ולא משנה מה מצבו בפועל (שם היו מטוסים שתוקנו ופקיד השומה לא רצה לאשר להם להמשיך לנכות פחת כי לטענתו הם מתוקנים וכמו חדשים!).

"המחיר המקורי"

המונח הזה גם כן נמצא בסעיף **21(א) לפקודה**. אך אין לו הגדרה שם. בלית ברירה אנחנו הולכים לס' **88** לפקודה, שם יש הגדרה של מה זה "מחיר מקורי" וכל מיני הגדרות וכללים למה נחשב ומה לא. בכל מקרה **חשוב לזכור: המחיר המקורי הוא מחיר הקניה בפועל בש"ח ולא מחיר השוק**. כמו כן חשוב לזכור שאפשר להכליל בתוך המחיר המקורי גם הוצאות נלוות כגון: הובלה, הרכבה, פנקסים ממשלתיים, רישומים מרשמים ועוד. אך מרגע שהנכס הורכב ומוכן - אי אפשר לחשב יותר דברים כמחיר מקורי.

קיצוז הפסדים - עיון!!

מבוא

אמנם זה נובע מהוצאות אך זה אינו נכנס לקטגוריה של הוצאות משום שזה לא באותה שנה (פורץ את שנת המס קדימה). מכאן נובע הכלל שהוצאות שלא נוכו בשנה מסוימת (כי לא היה מאיפה לנכות כבר) עוברות לשנים הבאות (בלבד! הפסדים לעולם לא יהיו לאחור). בעצם מדובר בהכנסה שלילית, זה מה שנקרא: הפסד. הפסדים ממשיכים להצטבר עד סוף העולם או עד שתהיה לי שנה של רווח שממנה יקוזז.

הערה מצילת חיים: ראשית, יש להבחין בין קיצוז הפסדים שוטפים לפי ס' 28 (שזה הנושא שלנו עכשיו) לבין קיצוז הפסד הוני לפי ס' 92.

שנית, חשוב להבחין בין הרווח של קיצוז הפסדים (מעסק בלבד) ואלו שאת ההפסד ניתן לקזז מכל ההכנסות החייבות של הנישום. על זה בהמשך.

אבל למבחן: תמיד לחלק לשני טורים: טור ראשון מה מקור ההפסד, הטור השני זה אופי ההכנסה ממנה אני מקזז הפסד.

אופיו העסקי של ההפסד

לפי ס' 28 לפקודה ניתן לקזז הפסד אשר צמח בעסק או משלח יד (ראה הגדרה בתחילת המחברת). כלומר פירותי אקטיבי. כל מה שלא מעסק או משלח יד לא רלוונטי לקיצוז הפסדים, **מלבד שני חריגים:**

1. **עסקה אקראית בעלת אופי מסחרי; פס"ד א.ח.א גולדשטיין;** דובר באדם שתיווך באופן חד פעמי בעסקת תיווך שנחשבת עסקה אקראית בעלת אופי מסחרי. הוא הפסיד וביקש לקזז את ההפסד מהרווח שכביכול צמח לו שם. כאמור **סעי' 28** מכיל את המילים עסק או משלח יד בלבד ואינו מזכיר שום דבר אחר. אך ביהמ"ש עשה פרשנות והחליט להכניס **לס' 28** גם עסקה אקראית בעלת אופי מסחרי.

2. **פחת לפי ס' 22;** במידה ויש לי פחת שלא יכולתי לקזז בשנה מסוימת (אולי כי לא פעל העסק, וכאמור פחת זה רק ממשוהו שיוצר לי הכנסה! אך, יתכן גם הכנסה פאסיבית (6)) אז מתייחסים אל פחת כהפסד ומכניסים אותו **לס' 28**.

הערה: הפחת חייב להיות ממקור שהוא עסק או משלח יד. אם לא אז הוא יקוזז כנגד אותו מקור בלבד ולא כהפסד כללי.

אופייה של ההכנסה

קיצוז הפסדים זו פריבילגיה של עסק (הכנסה אקטיבית) לפי סעיף (1) בלבד!!!

לפרופ' נמדר יש הכנסה פאסיבית משכירות נניח, האם החשמל מהווה הוצאה? כן, אבל לא ניתן לנכותו כהפסד.

קיצוז הפסדים הוא לא בהכרח כמו דיני הוצאות. קיצוז ההפסדים הוא פריבילגיה מיוחדת **לפי ס' (1) 2** לפקודה, רק לעסק/משלח יד.

זו הדוגמה להבדל בין ניכוי הוצאות שאותו ניתן תמיד לנכות בכל דבר. לעומת זאת, קיצוז הפסדים לא ניתן לנכות מכל דבר אלא רק מעסק. אחד הכללים המיוחדים להכנסה אקטיבית הוא שניתן לקזז ממנה הפסדים. **לקזז הפסדים ניתן לקזז רק מהכנסה אקטיבית.**

הערה מצילת חיים II : ב-ס' 28 מדברים על "ושאילו היה ריווח היה נישום.." נישום מוגדר ב- ס' 1 לפקודה.

קיצוץ הפסדים ניתן רק אם אתה יכול לייצר רווח, כלומר שאם היית מרוויח היית משלם מס. כך למשל חנות בלונדון לא תשלם מיסים בישראל ולכן אם היא מפסידה אומר המחוקק אל תבוא אלי. רק במצב שעסק שאילו היה מרוויח היה משלם לי מס, רק הוא במידה ויפסיד יוכל לנכות.

עקרון ההדדיות - אומר שאם אתה רוצה לקצוץ הפסדים תראה לי שאם היית מרוויח היית משלם לי. זהו עקרון ההדדיות לקיצוץ הפסדים.

האם סעיף 28 הוא נכון או לא נכון? במה הוא טועה? הוא אומר שבאותה שנה של ההפסד ניתן לנכות מכל הכנסה שהיא - א: יש לי חנות נעליים, ב: יש לי משרד עו"ד ג: אני מורה בקרית שמונה ד: ומכרתי קרקע.

*ההכנסה מחנות הנעליים היא לפי ס' (1)2.

*הכנסה של המשרד הוא גם (1)2, משלח יד.

*הוראה בק. שמונה- (2)2.

*אם מכרתי את החנות עצמה- הכנסה הונית. אך אם מכרתי קרקע- הוני פרטי.

אלו כל סוגי ההכנסות שיש לי. ההפסד הוא חייב להיות מעסק, היינו הוא חייב להיות הפסד פירוטי אקטיבי. אם ככה, נכון לעכשיו הסעיף אומר כך: הפסד שהוא אקטיבי באותה שנת מס אפשר לנכות כנגד כל ההכנסות. לעומת זאת, בשנה הבאה זה לא כנגד כל ההכנסות.

מה הטעות בסעיף 28? סעיף 28, נמצא במקום הלא נכון- הוא מתיימר לדבר על דיני קיצוץ הפסדים, בעוד הוא מדבר על הוצאות, כי הפסד באותה שנה הוא הוצאה. הרי הפסד באותה שנה הוא לא הפסד אלא זו הוצאה.

דיני קיצוץ הפסדים מתחילים מעשית רק בסעיף 28(ב) לפקודה האומר כך- "מקום שלא ניתן לקצוץ את כל ההפסד בשנת מס כאמור, יועבר סכום ההפסד שלא קוץ לשנים הבאות בזו אחר זו ויקוץ כנגד סך כל הכנסתו החייבת של אותו אדם באותן השנים מעסק או משלח יד, לרבות ריווח הון בעסק או משלח יד, או שיקוץ כנגד סך כל הכנסתו החייבת של אותו אדם, באותן השנים, לפי סעיף (2)2 בהתקיים כל התנאים המפורטים להלן, והכל ובלבד שאם ניתן לקצוץ את ההפסד באחת השנים, לא יותר לקצוץ בשנה שלאחריה:

(1) לאותו אדם לא היתה הכנסה מעסק או ממשלח יד בשנת הקיצוץ;

(2) אותו אדם חדל לעסוק בעסק או במשלח היד שאת ההפסד שהיה לו בו הוא מבקש לקצוץ;

(3) מקורו של ההפסד שהיה לאותו אדם אינו מחברת בית כמשמעותה בסעיף 64, מחברה משפחתית

כמשמעותה בס' 64א' או מחברה שקופה כהגדרתה בס' 64א(א);"

אנו רואים שאם שנה שעברה הפסדתי או בחנות הנעליים או במשרד (ר' לעיל. הוא חייב להיות אקטיבי נזכיר) וזה ייחשב כהפסד. חייבים להחליט קודם שההפסד הוא אקטיבי. כלומר, אם שנה שעברה הפסדתי כסף בחנות הנעליים, ובמשרד עורכי הדין, אני יכול לקצוץ את ההפסד כנגדם כי אלו הפסדים מעסק אקטיבי. אבל גם כנגד הכנסה לפי ס' (2)2 שזה ההוצאות שנתתי בקריית שמונה והכל אם מתקיימים התנאים של הסעיף (ר' לעיל).

האם אני יכול לקזז מההכנסה של מכירת הקרקע והחנות? לגבי **מכירת החנות** כן, משום שזהו ריווח הונו בעסק והסעיף אומר שניתן לקזז הפסדים מריווח הון של עסק. כי החנות הייתה של עסק. **אבל** אם מכרתי את הקרקע אז לא, כי זה רווח הוני, אבל הוני פרטי.

תמיד יש לחלק את השאלה לשני מישורים- **המישור הראשון** הוא מה האופי של ההפסד? אם ההפסד הוא לא בתוך עסק אז אין מה לדבר על הפסדים כי אם ההפסד הוא לא מעסק אז לא ניתן לקזז הפסדים והדין יהיה בהוצאות.

לאחר מכן, המישור השני הוא לבדוק ולפנות להכנסות שכנגדן ניתן לנכות את ההפסד. אם זה באותה שנה, אז ניתן "לקזז" כנגד כל ההכנסות אך זה קשקוש כי מדובר בעצם על הוצאה ולא על הפסד ולכן יתקיים ניכוי הוצאות. דיני קיזוז הפסדים מתחילים כאשר מדובר על קיזוז בשנים הבאות- הכלל הוא שניתן לקזז כנגד הכנסה אקטיבית פירותית, גם כנגד הוני עסקי ולא כנגד הוני פרטי. בנוסף, אפשר לקזז גם כנגד הכנסה של שכיר **(22)** בהתקיים התנאים לעיל.

חברה בהפסדים

חברה איננה עסק. חברה היא תאגיד. בעלת אישיות נפרדת. הפסדים מחברה לעולם לא ניתן לקזז על רווחים מעסקים פרטיים כמו שלא ניתן לקזז הפסדים מהעסקים הפרטיים שלי כנגד רווחים של חברה! **מכאן שברור שאין מקזזים הפסדים של אישיות משפטית אחת מהכנסות של אישיות משפטית אחרת.**

אי גרירת הפסד

כאמור **ב28(ב)** הפסד של שנה חייב להיות מקוזז מאותה שנה כנגד כל הרווחים, ורק מה שנשאר אפשר לגרור. אך יש חריג ב **28(ג)** וזה הכנסה שהיא סכום אינפלציוני או הכנסות כנגד רווח הון ריבית או מדיבידנד כל עוד שיעור המס אינו עולה על 25%.

קיזוז הפסד הוני סעי' 92 - רפרוף

מדבר על סיטואציות של מכירת נכסי הון. **ס' 28** לא חל אלא **ס' 92**. לא ניכנס לזה יותר מדי רק נציין כי הפסד הון מקוזז כנגד רווחי הון, כלומר אי אפשר מרווח שוטף. אין לנו חובת ניצול מידי ואפשר לקזז עד סוף העולם ואפילו מעבר לו. הכי פופולארי זה מכירת נכסים ומכירה בבורסה (לא הרבה מכירות אחרת זה יהיה עסק!); בהפסד. **החריג** בבורסה זה אם קניתי אג"ח של המדינה והפסדתי רק אז אוכל לקזז מהכנסה שוטפת.

מיסוי היחיד - רפרוף

יחידת המיסוי במשפחה

יש לזכור שהמס בישראל הינו פרוגרסיבי. כך שככל שהסכום הכולל שמחושב יהיה גדול יותר כך המס יהיה גבוה יותר. מכאן נובעת החשיבות של הבנת נושא יחידות המיסוי במשפחה. מהאמור נובע, שאם ניקח זוג נשוי ונחשב כל אחד כמה הוא מרוויח ולכל אחד לחוד נעשה חישוב נפרד, יוצא שמהבית הספציפי שלהם ישולם פחות מס (בהתאם למדרגות המס ובהנחה שכל אחד לחוד לא עובר את המדרגות הגבוהות ואילו ביחד יעברו את המדרגות). הכלל בפקודה קבוע בסעי' 65 ואומר שמבצעים חישוב מאוחד לשני בני הזוג.

לכלל הזה יש **חריג**, קבוע בסעי' 66(א)+(ד) שאומר **שכדי לחשב מיסוי בנפרד צריכים להתקיים אלו;**

1. שני בני הזוג יעסקו בעבודה שהיא **יגיעה אישית**; כלומר מדובר בהכנסה אקטיבית. אך **בפס"ד איצ'ר**; נאמר כי זה לא חייב היות ממש הכנסה אקטיבית, יש מקרים חריגים שגם הכנסה פסיבית יכולה להיחשב כיגיעה אישית.
2. מופיע בס' 66(ד) לא מספיק שלשניהם תהיה יגיעה אישית, אלא צריך שההכנסה של כל אחד **לא תהיה תלויה בשני ולא מאותו מקור הכנסה**.. פה חשוב לבדוק את נסיבות כל מקרה. בנושא של **תלוי - פס"ד קלס**.

לפי ס' 66(ד) יש לנו חזקות שכביכול אינן ניתנות לסתירה מתי נראה בבן זוג שהכנסתו תלויה בשני:

- a. עסק או משלח יד של בן הזוג
- b. מספיק שבן הזוג עובד במקור הכנסה שלבן הזוג האחר יש לפחות 10% ממניותיו. **בפס"ד קלס**, השופטת כהן אומרת שלגבי החזקה הזו היא כן ניתנת לסתירה! אם הבעל לא פעיל בחברה מלבד המניות, אז למה שלא תעבוד מבלי לאחד ביניהם!!

3. כמו השני רק בשותפות.

*אקטיבי = יגיעה אישית

*פאסיבי = מישהו שלא עובד ומקבל כסף! כלומר לשים לב זו לא אותה הכנסה פאסיבית שלמדנו מקודם אז לא להתבלבל!!

להלן טבלה שמסכמת מקרים בהתאם לכללים לעיל:

	אישה	בעל
למרות שמבחן היגיעה האישי מתקיים כי הרי כל אחד עובד על התיקים שלו בעצמו והם יגיעים, אבל אם הם עובדים באותו משרד אז יעשו חישוב משותף משום שזה מאותו מקור.	עו"ד	עו"ד
לא. זה כן יגיעה אישית, זה לא אותו מקור (לא תלוי) והוא לא מחזיק 10% מניות.	מורה	עו"ד
עוד נתון: הוא מעביר לה את כל התיקים אז כן כי אז זה נחשב תלוי (כביכול אותו מקור). אם לא היה מעביר לה תיקים אז היו מחשיבים נפרד כי יש יגיעה אישית, אין תלות (לא אותו מקור) והוא לא מחזיק 10%.	רו"ח	עו"ד
פה חל סעי' 66(ד) - שקובע חזקה שאם בן הזוג השני מחזיק 10% מהמניות עושים חישוב משותף. אמנם לא ברור מה מפריע כאן בגלל זה הגיעה השאלה לעיון בפס"ד קלס ושם נקבע שיש לעשות פרשנות לסעי' ולראות האם המחזיק באחוזים פעיל או לא.. הטעות פה כאמור הוא שלא ביטלו את החוק אלא רק פירשו אותו.	עובדת בבנק הפועלים	בעל מניות 10% בבנק הפועלים
אותו דין לגבי שותפות במשרדי עו"ד למשל. אם הוא מחזיק 10% גם יש לבדוק את החזקה ואם אפשר לסתור אותה.	עובדת בשותפות	שותף
הבעל יש לו חנות ענקית בעזריאלי ומרוויח 10K משכירות. לאישה גם יש חנות באיזשהו מקום והיא מרוויחה 5K - יעשו משותף משום שזה לא נחשב יגיעה אישית, אלא זו הכנסה פסיבית. מתי שכירות כן תיחשב יגיעה אישית? אם יש לי מלא חנויות ואני חייב להסתובב מחנות לחנות לאסוף צ'קים. או למשל לבעל ולאישה לכל אחד יש מליון ₪ ומקבל עליו ריבית האישה יש לה 2 מליון וגם עליהם מקבלת ריבית - זה יחושב במשותף משום שזה לא מיגיעה אישית.	פאסיבי	פאסיבי*
במקרה הזה תמיד ההכנסה הפאסיבית תצטרף לאקטיבית וייחשב כהכנסה משותפת. תמיד הפאסיבי הולך לאקטיבי.	פאסיבי	עו"ד
האישה קיבלה מתנה מאביה קניון שנה לפני הנישואין - הכנסות פאסיביות. על פניו אמרנו שזה אמור להצטרף לבעל האקטיבי.. אז החרג הוא שאם היא קיבלה את זה שנה לפני הנישואין, אתה יכול להחריג אותה, ונעשה לה חישוב נפרד. רק שנה! אם קיבלה את זה שנתיים לפני הנישואין או אפילו שנה ויום אז זה לא יתקבל וכן נצרף את זה לאקטיבי.	פאסיבי	עו"ד
מקור ההכנסה הפאסיבי התקבל בירושה (לאחר הנישואין) אז גם מפרידים.	פאסיבי ירושה	עו"ד
זה ילך לפי מי שיש לו הכנסה גבוה יותר. אם הוא משתכר 10000 והיא כמורה 5000 וגם מריבית (הפאסיבי) 2000.. אז בגלל שהאקטיבי יותר גדול אז זה מחברים את הפס והאק. זה כביכול אקטיבי ואקטיבי ופסיבי אז הפסיבי מצטרף לאקטיבי הגבוה.	מורה + פאסיבי	עו"ד

שיעורי המיסוי

בסעי' 121 יש לנו את יחידות המיסוי הפרוגרסיבי. יש לשים לב לכך להסדרים עד לשנת 2015. ככל שההכנסה יותר גבוהה המס עולה. יש שם חישוב לפי פרמטרים שונים כמו גיל ויגיעה אישית וכו.

העקרונות בשיעורי המס:

1. המס פרוגרסיבי (הכנסה עולה מס עולה איתו).
2. מעבר למס הזה יש לנו גם מיסים נוספים כמו ביטוח לאומי, מס בריאות וכו.
3. לעניינים ספציפיים יש לנו גם מיסים מיוחדים, כמו מס על השכרה או דמי מפתח **ס' 122 או ס' 124**.

מס מרבי

משמע לא יכולים למסות אותי יותר מזה. יכולים עד התקרה הזו של מיסוי. אולי יש לי פטורים מסוימים אז אני לא אשלם בדיוק את המס המרבי. אבל בכל מקרה לא אגיע ליותר.

מס סופי

משמעו אחוז מסוים של מס שלא ייקחו לי יותר או פחות ממנו. דוגמה מס על דיבידנד של אדם רגיל, או מס על הגרלות לפי 2א.

נקודות זיכוי/ניכויים

חשוב!! זיכוי זה מהמס. ניכוי זה מההכנסה! כשאנחנו אומרים **זיכוי** אנחנו מתכוונים לכך שאדם ישלם קודם כל את המס, ואז בהתאם לכמה זיכוי יש לו יוריד מהסכום שהיה אמור לשלם (דוגמה: לי יש זיכוי ממס הכנסה ע"ס 40 ₪. השנה הרווחתי 100 ₪ והייתי צריך לשלם 60% מס! כלומר אני צריך לשלם 60 ₪. עכשיו מה 60 ₪ האלה אני מוריד את הזיכוי שיש לי, כלומר נשאר לי לשלם מס רק 10 ₪). הזיכויים המפורסמים הם זיכוי לתושב **ס' 34**, זיכוי לתושבי אזורים מסוימים, זיכוי לנשים, זיכוי לאקדמאיים, זיכוי לעולים **ס' 35** וכו והכי חשוב **ס' 46** זיכוי בגין תרומה! **בניכוי** אנחנו בעצם מדברים על כך שאנחנו מורידים מההכנסה שלי ורק אחרי שאני עושה ניכוי, הסכום שנשאר, אותו אני ממסה (דוגמה: הרווחתי 100 ₪ אבל יש לי 30 ₪ ניכויים, לכן אני קודם מנכה, כלומר מוריד מ 100 30, כך שנשאר לי 70 ₪. את הסכום שנשאר לי אני ממסה). אגב הניכוי המפורסם ביותר הוא **ס' 45** ניכוי בגין הפרשות לפנסיה.

מס הכנסה שלילי

הכוונה היא שאומרים מי שאין לו הכנסה עד גובה מסוים מס הכנסה ישלים לו כסף למשכורת. פשוט מעודדים אנשים לצאת לעבוד. לצערנו מי שמנצל זאת זה חברות ענק משום שהם כביכול אומרים לעובדיהם שהם נתנו להם הטבה ומבקשים שיעבדו עוד קצת, אבל בפועל זו המדינה נתנה ולא המפעל!

נקודת קצבה

אלה נקודות מהביטוח הלאומי אשר עולים ככל שיש לאדם יותר ילדים וככל שהם גדלים, עד גיל 19.

מיסוי תאגידים - עיון

אישית משפטית נפרדת

כאמור בחוק החברות, לחברה יש אישיות משפטית נפרדת. משכך עליה לשלם מס גם כן. האינטרסים להקים חברה מרובים כגון הגבלת אחריות, יכולת גיוס הון בצורה נוחה וכו'. בנוסף, משום שהמס בחברות קבוע ולא פרוגרסיבי. יש לשים לב, אם המחוקק יטיל על חברות מס גבוה מדי, כל מי שיש לו חברה יפתח עסק פרטי, אך אם המחוקק יטיל על עסקים פרטיים מס גבוה מדי כולם יהפכו להיות חברות. לכן מיסוי תאגידים הינו מיוחד במינו וחשוב לשמור על איזון ראוי.

מס על חברות ומס על הדיבידנד

חברות ממסים בשני שלבים;

1. **מס חברות** - מוטל על החברה ומוגדר **בס' 126** לפקודה. 25% סופי.
2. **מס על בעלי הדיבידנדים** - אחרי שהחברה סיימה למסות את חלקה, בהנחה שחילקה את רווחיה, לפי **ס' 125ב'** לפקודה בעל מניות רגיל (פחות מ 10% בחברה) משלם 25% מס ואילו מהותי (מעל 10% מניות בחברה) משלם 30% מס על הדיבידנדים.

דיבידנד בין החברות

הכלל הוא שדיבידנדים ממסים רק כאשר הגיעו לידי אדם פרטי. לכן באשכול חברות, כאשר חברה היא בעלת מניות בחברה אחרת, ומקבלת דיבידנד, היא לא תשלם עליו מס כלל עד שזה יגיע לידי אדם פרטי. כלומר יכולה להיות חברה נכדה וחברה נינה ונינה של נינה, לא תשלם מס על דיבידנד.

מיסוי הוני - מס רווחי הון + מס שבח

לא מעניין אותי שום דבר. **כל סוג** של מס אשר יוטל על חברה, בסופו של יום יסתכם שהחברה צריכה לשלם רק 25% מס. שזה מס חברות. נקודה. כלומר מס חברות יכול להיות מורכב משלוש סוגים מס רווחי הון מס שבח ומס הכנסה.

שותפות רפרוף V (עד למטה רפרוף)

מיסוי השותף מוסדר ב **63 לפקודה**. אם היא רשומה לפי פקודת השותפות מ 1975 היא נחשבת לישות משפטית. לפי הפקודה שותפות ממוסה כיחיד, כלומר **כל שותף בנפרד**, לענייני המס יש הרמת מסך מוחלטת. השותפים ממוסים לפי חלקם בשותפות ולפי **ס' 121** כבעלי עסק. תפקיד השותפות זה לדווח למס הכנסה כמה הרוויחה וכמה כל אחד מקבל מהשותף.

אגודה שיתופית

לפי **סעי' 62** לפקודה לאגודה שיתופית חקלאית יש ברירה לבחור **או** להיות ממוסה כחברה **או** כשותפות. ברירת המחלד היא חברה. מכאן שאם אין היא עושה בחירה ברורה אזי תמוסה כחברה.

חברת בית

לפי **סעי' 64** לפקודה, אפשר לבחור במקום להיות חברה בוחרים להיות חברת בית, וממוסים ברמת היחיד, אם לא רוצים להיות חברת בית אז זה בכלל לא חברת בית אלא חברה רגילה ואנחנו בכלל לא נכנסים לסעי' הזה. **בס' 64** מפנים **לס' 76** שאומר שיכולים להיות עד 5 אנשים, ורכושה ועסקיה הם החזקת בניינים.

חברה משפחתית

ס' 64א היא חברה שבה בוחרים אדם אחד וממוסים לפיו. אין הגבלה למספר האנשים בחברה. לרוב נבחר האדם עם המיסוי הכי נמוך. (הערה: חברה שקופה ב**1א64** שאמורה להיות מקבילה לחברה משפחתית ולבטלה, קיימת בחוק אך בפועל אין הסדר של תקנות בנושא לכן אין ממנה בפועל).

קיבוץ

ס' 54-58 לפקודה. ממש מיוחד. הקיבוץ נישום כמו יחידים. מחשבים כמה הקיבוץ הרוויח וכמה היו לו הוצאות. מה שנשאר מחלקים חלקי כל חבר בקיבוץ, ובהתאם לכך יש לשלם מס. מי שבפועל משלם את המס זה הקיבוץ עצמו. מכאן נובע, שהחברים לעולם לא יהיו חייבים מס, ולא ניתן להטיל עליהם מגבלות. לקיבוץ יש בעיות מבחנת המיסוי;

1. **מיצוי**- הברחת מס באמצעות רווח ממש גבוה מחוץ לקיבוץ, הכנסתו לקופת הקיבוץ ואז חלוקתו (כביכול) על כל שאר חברי הקיבוץ, וכך הסכום הענקי שהרוויח פרט בחוץ, נעלם.
  2. **שימוש לצורך עצמי**; קיבוצים יש להם כל מיני מוצרים ושירותים שהם מייצרים. תוך כדי הם משתמשים בזה לשימושם העצמי! (הכנסת ביצים מהלול לחדר אוכל). לא משלמים מס!
- הערה:** היום יש מה שנקרא קיבוץ מתחדש. שם כל חבר יש לו תפקיד מוגדר והוא מקבל תוספות למשכורת. מס הכנסה רוצה נתח. יש על זה בג"צ.

מס רווחי הון ומס שבח ורכישה עיון (שאלה בוודאות)

מס שבח	מס רווחי הון
זכות במקרקעין	נכס
מכירה	מכירה
שבח	רווח

מס רווחי הון הינו מס שירי, כלומר, כל מה שהוא לא משהו אחר (מס הכנסה, מס שבח וכו') אזי שהוא מס רווחי הון. מדובר פה במס על ההון, ולא על הפירות (מבחן המקור + מבחני עזר).

מישהו קונה מניות אם הוא לא ברוקר - ומפסיד, אז זה מס רווחי הון, למה? כי זו השקעה במקור שמייצר את ההכנסה. כלומר כל פעולת רווח כתוצאה ממכירת נכס הוני. לענייננו ישנם שני חוקים רלוונטיים: מס רווחי הון ומס שבח מקרקעין (שזה ספציפי למקרקעין הוניים);

מס רווחי הון

מס ישיר. מדבר על נכסי הון שהם לא מקרקעין. מטופל בסעי' 100-88 לפקודה. שיעור מס רווחי הון: לאדם רגיל 25% אך ל"בעל שליטה" זה 30% (ס'91). "בעלי שליטה" מוגדרים בסעי' 88. במס רווחי הון יש טיפול לכל מכירה ומכירה בנפרד. להבדיל מפירות שם מדווחים כמה סה"כ בסוף שנה. כדי שאדם יחויב במס רווחי הון צריך שיתקיימו שלושה יסודות;

1. שתהיה פעולת מכירה (או העברה בכל דרך אחרת)

2. "נכס" (כלומר כהגדרתו בס' 88)

3. רווח/שבח (הרי זה מס ישיר שדורש עסקה חיובית)

לא לשכוח שני דברים:

א. **פחת** - כאמור פחת הוא הוצאה פירותית על נכסי הון. והוא מהווה מעין "הלוואה" ששלטונות המס נותנים לי. ברגע שאני מבצע פעולת מכירה אני צריך להוסיף לרווח שלי את הפחת. (ובכך הרווח יורד ואיתו גם המס שצריך לשלם).

ב. **המס חייב להיות ריאלי** - כלומר אינפלציה של 1% בלבד משפיעה המון משום שבנכסים הוניים לרוב זה מתפרס על שנים רבות. ואכן בסעי' 88 יש הוראות רבות בנושא.

נכס

לפי ס' 88 לפקודה, מוגדר מהו "נכס" ויש שם הוראות למה לא נחשב נכס. "נכס" - כל רכוש, בין מקרקעין ובין מיטלטלין, וכן כל זכות או טובת הנאה ראויות או מוחזקות, והכל בין שהם בישראל ובין שהם מחוץ לישראל, למעט -

- (1) מיטלטלין של יחיד המוחזקים על ידיו לשימושו האישי או לשימושו האישי של בני משפחתו או של בני-אדם התלויים בו- מדברת על נכסים אישיים המשמשים את האדם או את בני משפחתו כגון תמונות בולים וכו.
  - (2) מלאי עסקי;
  - (3) זכות חזקה במקרקעין - בין שבדין ובין שביושר - המשמשים לצרכי מגורים ולא לשם השתכרות או ריווח- דיירות מוגנת. ראוי לציין כי אין פטור לדיירות מוגנת ובלאו הכי אי אפשר להיות דייר מוגן בשני מקומות.
  - (4) זכויות במקרקעין וזכויות באיגוד כמשמעותם בחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963, שעל מכירתם מוטל מס שבח או שהיה עשוי להיות מוטל אילולא הפטור לפי החוק האמור- למעשה כל מי שחייב במס שבח הרי הוא פטור ממס רווחי הון (פס"ד אברך)
- ס' 97 הינו ס' פטורים לרווח הון. לדוגמא, ס' 97(א)(5) מדבר על פטור בנוגע למתנה אם היא ניתנה לקרוב בתום לב.

טענות בעד ונגד מס רווחי הון

נגד - ההנחה היא שנכסי הון נרכשו מתוך הכנסה פנויה לאחר תשלומי מיסים והוצאות וכולי. מס רווחי הון מונע מהאנשים להשקיע את כספם בנכסי הון מתוך עיקרון של אי תשלום מס נוסף, ובמקום זה אנשים רק מבזבזים את הכסף על דברים סתם.

בעד - אי הטלת מס רווחי הון משמעו שאילי ההון, אלה שעסקיהם הוניים בעיקר, יימלטו מתשלומי מיסים בעוד האזרחים קשיי היום ישלמו מלא מיסים.

חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) עיון (שאלה!)

לפי ס' 88 לפקודה מה שנכנס מס שבח לא נכנס מס רווחי הון (כני"ל לגבי פטורים). חוק זה מטפל בעיקר בשני נכסים: נכס שנקרא **זכות במקרקעין**. ונכס אחר שנקרא **זכות באיגוד מקרקעין**. העניין פה שהחוק הזה בא להסדיר את העסקים במקרקעין ובאיגודי מקרקעין בישראל. לפי החוק הזה **על המוכר יחול מס שבח ועל הקונה יחול מס רכישה**. מבחינת המס אין הבדל, שיעור המס הוא 25%. **מכאן שההבדל היחידי בין חוק מיסוי מקרקעין למס רווחי הון הוא מס הרכישה של הקונה**. **מס שבח הוא ישיר ומס רכישה עקיף** משום שאינו ממסה פעולה עסקית חיובית! אין לך עדיין רווח בכלל. במס שבח אנחנו בודקים גם שלושה יסודות:

I. מכירה

II. יצירת שבח

III. מדובר בזכות מקרקעין

IV. לגבי זכות מקרקעין כאמור, חוק מיסוי מקרקעין מטפל בשני סוגי נכסים;

א. זכות במקרקעין; יש לנו מספר זכויות המקרקעין;

a. **בעלות**: רוב שטח המדינה אינו בבעלות האזרחים אך זה עתיד לקרות.

b. **חכירה**: מעל 25 שנה (25+יום)

c. **חוזה מתחדש במנהל מקרקעי ישראל**: נקרא גם, **ההסכם המשולש**. מדובר בקרקעות של מנהל מקרקעי ישראל שהיו נותנות לאגודה השיתופית הרשאת שימוש ל 3 שנים. והאגודה השיתופית הייתה נותנת לבני האדם להשתמש בחוזה לשלוש שנים (בתים, קרקעות חקלאיות וכו'). אגב הצד השלישי זה הסוכנות היהודית שהייתה מתחייבת להעביר משאבים כדי שהיישוב יפרח. שלטונות המס אמרו מדובר בזכות במקרקעין שלמו מס!

חברי היישוב אמרו לא זה רק ל 3 שנים לא משלמים מס. היו החלטות שונות בבג"צ. כל זה לא רלוונטי כי לפני מס' שנים תוקן החוק ונאמר במפורש: **ההרשאה המתחדשת הזאת כל 3 שנים זו זכות במקרקעין ויש לשלם עליה מס שבח מקרקעין**.

הערה: זה תקף רק למנהל מקרקעי ישראל. אדם פרטי יחדש מבלי לשלם מס רכישה!

(לשים לב, אם לא מדובר בזכות מקרקעין אז אנחנו לא במס שבח אלא במס רווחי הון).

ב. זכות באיגוד מקרקעין: איגוד אשר נכסיו כולם כרוכים הם מקרקעין נקרא איגוד מקרקעין. המבחן הוא שיהיה באיגוד לפחות 90% מקרקעין, כמובן להוציא מהספירה כסף ומניות. מי שיש לו מניות באיגוד שכזה נחשב כאילו יש לו "נכס", וחייבים מס שבח ומס רכישה.

מכאן שגם במכירת מניה באיגוד שהוא איגוד מקרקעין המוכר מחויב במס שבח והקונה במס רכישה.

אגב חברה קבלנית הוכרה כאיגוד מקרקעין. מלון זה לא איגוד מקרקעין כי יש לו מלא נכסים יותר מ 10% שזה לא מקרקעין.

הערה לגבי החברה הקבלנית: מדוע חברה קבלנית, אשר כביכול יש לה המון נכסים שהיא מוכרת וקונה, תשלם מס הוני הרי זה בכלל פירותי!!! זה מה שקבע פס"ד בן אייס. פרופ' נמדר חושב שזו טעות.

פטור ממס שבח על מכירת דירת מגורים: (שאלה קטנה במבחן)

דירת מגורים יחידה פטורה עד ארבע וחצי מיליון מעל ארבע וחצי מיליון היא חייבת באופן יחסי וגם מחשבים את ההוצאות. הכל לפי היחס. ואז על הרווח משלמים 25%. מהי דירת מגורים? האם אוהל זה דירת מגורים? האם אוהל בדואי זה דירת מגורים? האם דירה שאין בה שירותים זה דירת מגורים? האם משרד שיש בו מקלחת ומטבח ייחשב דירת מגורים? לצורך ההגדרה, **נתייחס ל6 היסודות המצטברים**, המצויים בס' 1 לחוק **מיסוי מקרקעין**. לאחר מכן ניגשים לפטור (ס' הפטור הוא ס' 49(א)).

ס' 1: "דירת מגורים":

1. דירה או חלק מדירה
2. שבנייתה נסתיימה
3. בבעלות או בחכירתו של יחיד
4. משמשת למגורים
5. או מיועדת למגורים לפי טיבה
6. אינה מלאי עסקי

יש לזכור לציין כי רואים בן זוג (למעט בן זוג שגר דרך קבע בנפרד), ילדיהם שטרם מלאו להם 18 שנים (למעט ילדים נשואים) כמוכר אחד לפי **סעיף 49(ב') לחוק מיסוי מקרקעין**.

1. בודקים אם זוהי "דירת מגורים" - סעיף 1 לחוק מיסוי מקרקעין מגדיר מהי דירת מגורים (5 יסודות מצטברים):

א. דירה או חלק מדירה - אני מוכר חצי מדירה שלי אני יכול לקבל פטור? כן. דירה או חלק מדירה מהווה דירת מגורים

ב. בנייתה הסתיימה - אני קונה דונם בראש פינה ומתחיל לבנות מכניס את כל המערכות, עדיין לא גמור ופתאום אני רוצה למכור כי לא בא לי לגור שם. האם אני יכול למכור את זה כדירת מגורים למרות שהבנייה לא נסתיימה? **ברמה העקרונית אין פטור ממס שבח אם הבנייה לא נסתיימה** מה הופך אותה לבנייה

שנסתיימה? נקבע בפסקי דין כי דירה שנסתיימה = דירה שלא צריכה תוספת עבודה או חומרים. הכוונה שיש בה את כל האביזרים. אם יש לך טופס 4 זה מספיק. **כדי להיות פטורים ממס שבח צריך שהבנייה נסתיימה.**

הבדל בין מס שבח למס רכישה: זוג צעיר שקונה מקבלן, קונה "על הנייר" והבנייה לא נסתיימה. למה הוא לא משלם מס רכישה? בגלל ס' 9 - **לגבי מס רכישה מספיק שיש התחייבות של הקבלן לסיים את הבנייה** (שאלה לבחינה). הדירה לא נסתיימה חייב במס שבח? כן, **לדירת מגורים ראשונה יש פטור ממס רכישה עד**

מיליון שש מאות אם הייתה דרישה שהבנייה תסתיים גם לגבי מס רכישה אז כל אלה שקונים מקבלנים לא היו יכולים לקבל את הפטור ולכן **ס' 9 קובע בדיוק הפוך מס' 1. לגבי מס שבח הדירה צריכה להיות גמורה**

כדי לקבל את הפטור אבל לגבי מס רכישה צריך להיות התחייבות שהבנייה תסתיים כדי לקבל את הפטור. במס רכישה מספיק שהקבלן התחייב יש פטור לדירה ראשונה ממס רכישה עד מיליון שש מאות - שאלה לבחינה בנוגע להבדל.

ג. **בבעלותו או בחכירתו של יחיד** - יחיד בהגדרה המשפטית בא להוציא תאגיד או כל מיני גופים מלאכותיים, רשות הנמלים לא יכולה לקבל פטור מדירת מגורים, חברה שמחזיקה דירה לא יכולה לקבל פטור לדירת מגורים וכו', יש בחוק יוצא מן הכלל **בס' 49(ו)** - **מכללה יכולה לקבל פטור אם היא קיבלה את הדירה בירושה מתורם**. אבל ככלל לכל תאגיד, לאו דווקא חברה עסקית, אין פטור לדירת מגורים כי מגורים הכוונה לאיפה שגר אדם פרטי גר. אוניברסיטה לא גרה בדירת מגורים, למעונות של האוניברסיטה לא יהיה פטור מכוח דירת מגורים היא תהיה פטורה מכוח **ס' 9(2) לפקודה** וסעיפים נוספים אבל דירת מגורים בהגדרה צריכה להיות של יחיד. יש לזכור את הכלל הזה

ד. **משמשת למגורים או מיועדת למגורים לפי טיבה (יסודות 4 ו- 5 ביחד)** - החוק אומר שהיא "משמשת למגורים" **או** "מיועדת למגורים לפי טיבה" - המבחן הראשון זה מבחן של השימוש. אם אתה משתמש בפועל/אתה רואה אנשים גרים אז זה דירת מגורים. לפי המבחן השני, אם הדירה ריקה זה אומר שהיא לא דירת מגורים! אנחנו ניתן לה פטור לפי **מבחן אובייקטיבי** שהיא מיועדת למגורים. אם **לפי טיבה** היא נראית כמו דירת מגורים כלומר זה אובייקטיבי.

פרופ' הדרי אומר כי כדי שדירה תהיה למגורים המבחן העיקרי הוא שמבחינת הטיב שלה היא מיועדת למגורים. כלומר יש בדירה את כל המכשירים. **זה המבחן העיקרי לדעת פרופ' הדרי, אם היא מיועדת למגורים לפי טיבה**. אם אי אפשר לדעת, אפשר להשתמש במבחן העזר - מגורים בפועל, אך המבחן העיקרי לדידו הוא "לפי טיבה". יש פה פתח לרעת האזרחים. איך פרופ' נמדר מפרש? לדעתו המבחן שקבע פרופ' הדרי כעיקרי (מיועדת למגורים על פי טיבה) הוא לא מבחן עיקרי, הוא אחד משני מבחנים. לדעתו, משום שהמבחן של "משמשת בפועל" מופיע כרונולוגית לפני "מיועדת עפ"י טיבה" אז "משמשת בפועל" הינו המבחן העיקרי. טענתו כלפי פרופ' הדרי היא: למה אתה אומר שהשני הוא העיקרי (לפי טיבה) כתוב "או" אז למה אתה הולך לשני ולא לראשון של "משמשת". **דוגמא:** דירה בצפת שנמכרה ב-34 אלף שקל היה חדר למעלה ושירותים למטה על הכביש משפחה חיה ככה 40 שנה הוא מוכר את זה ורוצה לקבל פטור לדירת מגורים אומרים לו לא ולמה? היא לא מיועדת לפי טיבה למגורים לפי המבחן האובייקטיבי אין לו את האביזרים הנדרשים, הם גרים שם 40 שנה אז אתה תגיד שהיא לא מיועדת למגורים? איך הגיוני הדבר? עצם העובדה שהוא גר שם "משמשת למגורים" זה מספיק וזה העיקרי לפי פרופ' נמדר (לטענתו הפסיקה האחרונה הכריעה לטובתו לעומת עמדתו של פרופ' הדרי). הלכו לפי פרופ' הדרי הגיעו לעליון ואחרי חודש אמרו כי לפנים משורת הדין זה כן דירת מגורים, לדעת פרופ' נמדר אם אדם גר 50 שנה במוסך זה תהיה דירת מגורים.

לכן לדעת פרופ' נמדר, המבחן העיקרי הוא האם הדירה משמשת למגורים. זהו חוש הצדק של פרופ' נמדר. אתה לא צריך את שני התנאים החוק כתב "או". כל התנאים מצטברים כלומר חמישה וזה או ארבע או חמש. (6 תנאים בסה"כ שמתקיימים בהם 6-1 כאשר 4או5).

סיכום - לדעת הדרי היא צריכה להיות מיועדת למגורים על פי טיבה הולך לחלק השני. כלומר לחמש. אם אין שם שירותים, הרצפה לא מסודרת כמו שצריך, למרות שהוא גר שם היא לא מיועדת למגורים עפ"י טיבה. לדעת פרופ' נמדר הולכים לחלק הראשון למילה "משמשת". המחוקק אמר "או", לכן קודם נלך לחלק הראשון, זה שאין לו מטבח זה לא מעניין אם הוא גר שם חמישים שנה אז היא משמשת למגורים.

ה. **אינו מלאי עסקי** - אתה לא יכול לתת פטור ממס שבח על דבר שהוא חייב במס הכנסה. למה כתבו את זה אם זה לא רלוונטי? בעיקר בגלל מס רכישה כי אצל הקבלן גם המלאי העסקי חייב במס רכישה, מלאי עסקי פטור ממס שבח חייב במס הכנסה וחייב במס רכישה. **קבלנים שהמס שלהם על הדירות הוא מס הכנסה אין להם מס שבח זה לא רלוונטי כי הם משלמים מס הכנסה.**

2. בודקים אם מדובר בדירה מזכה - בשביל לקבל פטור מדירת מגורים, לא מספיקה ההגדרה שזו "דירת מגורים", אלא היא צריכה להיות "דירת מגורים מזכה". "דירת מגורים" הגדרנו לעיל, **כעת נגדיר מהי "מזכה"** לפי ס' 49(א) נחלק את זה לשני תנאים (חלופיים):

א. שימשה 80% מהזמן כדירת מגורים / הייתה ריקה

ב. שימשה למגורים ב - 4 השנים שקדמו למכירה (או נשארה ריקה). ובכך טיהרה את הנכס מכל השנים בהן לא שימשה למגורים. (למשל שימשה כמשרד במשך 20 שנה, מספיק שלפני המכירה תעמוד ריקה/תשמש למגורים לתקופת של 4 שנים כדי להנות מהפטור).

בשביל לקבל פטור מדירת מגורים, לא מספיקה ההגדרה שזו "דירת מגורים", אלא היא צריכה להיות "דירת מגורים מזכה". "דירת מגורים" הגדרנו לעיל, **כעת נגדיר מהי "מזכה"** לפי ס' 49(א) נחלק את זה לשני תנאים:

שאלה: קניתי דירה ב1950 גרתי בה עד שנת 1990, כלומר 40 שנה. משנת 1990 עד 2000 שוכר שם עו"ד, ובשנת 2000 רוצה למכור אותה סופית. האם מגיע פטור? למרות שעשר שנים יושב עורך דין? (שאלה לבחינה) **תשובה:** **כן משום ש - 80% מהזמן שימשה למגורים, ועל כן היא דירה מזכה.**

שאלה: קניתי אותה ב1950 גר עד שנת 1990. ב1990 ועד 1995 היה עורך דין. יהיה פטור? **תשובה:** **כן כי שימשה למגורים במשך 80% מהזמן**

חובה לבדוק את שתי החלופות!!!!

אם הנישום עמד בשני התנאים המקדמיים (מצטברים) אז יש לעבור שלב ולבחון האם הוא עומד באחד מסעיפי הפטור של סעיף 49 לחוק מיסוי מקרקעין.

ס'49ב. המוכר דירת מגורים מזכה יהא זכאי לפטור ממס במכירתה אם נתקיים אחד מאלה:

1. **דירת מגורים יחידה** (עילת הפטור השגרתית) וגר בה **שנה וחצי**. כלומר, במשך 18 חודשים תשמש כדירת מגורים. בנוסף, הפטור הינו בסכום של עד **ארבע וחצי מיליון ₪**.

יש לזכור!! חייבים להחזיק אותה לפחות שנה וחצי (18 חודשים) בכדי לקבל את הפטור. איך להחזיק אותה שנה וחצי? ריקה/תגור/תשכיר אך לא לשימוש חורג כלומר אל תשכיר לעו"ד שישתמש בדירה למשרד כי אז זה לא יהיה דירה מזכה.

2. **לא דירה יחידה** יש לך דירה א ודירה ב. ברגע שיש לך שתי דירות אז אתה לא פטור. אין לך את הפטור הרגיל, לכן את מה כדאי למכור ראשון? כדאי למכור את הזולה מביניהן ראשונה וכך על היקרה נקבל את הפטור כשנרצה למכור אותה. אלה שהיו להם דירות ותיקות נניח אדם קנה שתי דירות לפני 40 שנה ומכר היום אחת מהן, למרות שהוא לא פטור, נתנו לו הקלה. זאת למרות שיש לו שתיים והוא לא פטור, יחייבו אותו באופן ליניארי (יחסית). כלומר, עד 2014 יהיה פטור ומ2014 יהיה חייב. כלומר שינוי החוק ב**ס' 67** בא לשנות זכויות מוקנות של אנשים. החליטו כי יחילו את זה מ2014. לכן, הוא יזכה לחיוב מס ליניארי דהיינו כל עליית הערך עד 2014 פטורה ועליית הערך מ2014 היא חייבת. איך מחשבים!! בצורה לינארית כלומר יחסית (על הליניארית תהיה שאלה בבחינה).

3. **דירה שנתקבלה בירושה ס' 49ב(5) - התחיל בפס"ד אהובה שפייר.** מה הסיבה שאתה קיבלת דירה בירושה ויש לך פטור? הכלל הוא שמי שקיבל דירת מגורים בירושה יש פטור. בד"כ הם שניים שלושה אחים יש פטור לכל אחד על החלק שלו. על דירת מגורים שהתקבלה בירושה יש פטור בלי שום קשר לשאר הפטורים אבל צריך למכור אותה תוך 18 חודשים בכדי להנות מהפטור. כלומר, אם אתה רוצה את הפטור תמכור אותה תוך 18 חודשים, אם הדירה לא נמכרה תוך 18 מרגע קבלת הירושה, לא תוכל להנות מהפטור.

יש לזכור!! חייבים להחזיק אותה לפחות שנה וחצי (18 חודשים) כדי לקבל את הפטור. איך להחזיק אותה שנה וחצי? ריקה/תגור/תשכיר אך לא לשימוש חורג כלומר אל תשכיר לעו"ד שישתמש בדירה למשרד כי אז זה לא יהיה דירה מזכה.

*** שאלה: מצב בו יש לאדם 2 דירות - על הדירה הראשונה שימכור יהיה חייב, על הדירה השניה יהיה פטור עד 4.5 מליון. את מה כדאי לו למכור מבין שתיהן?!

*** תשובה: את זו שחייב בה הכי פחות מס. למה? כי זו שאני חייב הכי הרבה (היקרה) אשאיר אותה לסוף שתהיה פטורה.

שאלות ותשובות

שאלה 1

הנישום הוא מתווך בבת ים, והוא עשה מספר עסקאות שונות במקרקעין בבית ים. בשנת 90 רכש המערער, בשותפות עם אחר שגם הוא מתווך מגרש בבית ים. אותו אחד היה, כפי שהעידו, סוחר די מכובד. הנישום טען שהוא רכש את המגרש למטרת השקעה מאחר והיה לו קצת כסף שלא היה לו מה לעשות בו, והוא רצה להשקיע אותו. הוא טען שהכסף היה מכסת הפיצויים שלו ושל אשתו וחשכוונות מעבודתו.

הנישום החזיק במגרש **במשך 5 שנים**, וכל אותו זמן לא עשה פעולות במגרש. באותה תקופה שווי המקרקעין עלה פי חמישה. את המגרש הוא מכר לטענתו מפני שעלו המיסים והוא היה זקוק לכסף. בתמורה שקיבל, חלק שילם מס שבה, חלק נתן לצדקה ומתנות, ואת היתרה הוא הפקיד בבנק. פקיד השומה טען שהוא סוחר ולכן העסקה פירותית וחייבת במס הכנסה.

דונו והכריעו וגם בשאלת נטל ההוכחה.

מבחן טיב הנכס - ברמה העקרונית מגרש להשקעה הוא מגרש השקעתי. אולם זה לא סתם מגרש, אלא הוא רכש אותו עם שותף שהוא סוחר די ידוע, וזה לא סתם מגרש במקום זנוח אלא זה מגרש שהשווי עלה פי חמישה - כל זה מוריד מאוד מהאופי ההוני של המגרש.

כעקרון, וזה נאמר **בפס"ד אליסון**, מי שרוצה להשקיע לא עושה את זה עם עוד מישהו.

מבחן תדירות העסקאות - 5 שנים זה הוני. לא ניתן לומר שהמערער עשה עסקאות תדירות במקרקעין

מבחן הבקיאות - פירותי - מתווך בבת ים, קל וחומר היות והוא עשה זאת עם סוחר יודע. (בקיאות השילוחית).

מבחן תקופת ההחזקה - מחד זה חמש שנים מצביע על הוני, אבל צריך לזכור באיזה שטח מדובר - קרקע ולכן זה מחליש קצת מההוני. (זה כשקהקע עלולה לעלות ולרדת בצורה קיצונית).

מבחן המימון - הוני. הכסף בא מהחשכוונות וכספי ביטוח.

מבחן נסיבות הרכישה והמכירה - הנסיבות זה סובייקטיבי- מעיד גם על הוני אבל אובי די פירותי. (תמיד כשאני מעלה את הסיבה הסובייקטיבית אני צריך להעלות מנגד את הפן האובייקטיבי)

מבחן השימוש בכספי התמורה - הוני.

מבחן טיב הנכס והמומחיות מצביעים על אופי פירותי. לעומת זאת התדירות והמימון בייעוד מצביעים על אופי הוני. בית המשפט פסק שהעסקה היא פירותית.

שאלה 2

ראובן, סטודנט למשפטים, שימש בשנת 1998 כמתווך בעסקת נדל"ן סבוכה, וכתוצאה מכך נוצרו לו הפסדים בגובה של 20,000 ₪. לראובן ישנן הכנסות מהוראה בבית ספר תיכון בשנת 1998, ומשיעורי עזר והופעה בלהקה בשנת 1999. כמו כן, נוצרו לראובן בשנת 1999 רווחים ממכירת גיטרה ומכירת מקרקעין שהיו בבעלותו. אנה עזר לראובן בשאלות המיסוי שאופפות אותו.

תשובה:

שאלה זו עוסקת בקיזוז הפסדים [סעיף 28(א) וסעיף 28(ב) לפקודה]. בשנת 1998, לראובן היו הפסדים בסך 20,000 ₪ [בשל עסקת נדל"ן סבוכה]. הרווחים שהיו לו בשנה זו הם מהוראה בבי"ס. בשנת 1999, לא היו לראובן הפסדים, אך היו לו רווחים משיעורי עזר, מהופעה בלהקה, ממכירת הגיטרה, וממכירת מקרקעין שבבעלותו. ההוראה של **סעיף 28(א)** מתייחסת לקיזוז הפסדים באותה השנה [שזה מעין הוצאות]. סעיף זה עוסק בהפסד מעסק או משלח יד, שניתן לקזזו מכל ההכנסות באותה השנה. השאלה הנשאלת היא, האם ההפסד שנבע מעסקת הנדל"ן הסבוכה [הפסד בסך 20,000 ₪] הוא הפסד מעסק או משלח יד, או שמא מדובר בעסקת אקראי בעלת אופי מסחרי? ככל הנראה, שמדובר בעסקת אקראי בעלת אופי מסחרי. האם גם עסקת אקראי בעלת אופי מסחרי, גם כן באה בגדר **סעיף 28(א)**?

בפס"ד א.ח.א. גולדשטיין נקבע, שלצורך קיזוז הפסדים, עסקת אקראי בעלת אופי מסחרי אכן נכנסת לגדרי סעיף 28(א), הגם שהסעיף מדבר רק על עסק או משלח יד. נחזור: סעיף 28 דן בקיזוז הפסדים מעסק או משלח יד. כעת צריך לדון מהו אותו הפסד, כדי לדעת אם ניתן לקזז אותו מההכנסות. יש לבדוק אם ההפסד שהיה לראובן, שנגרם מעסקת נדל"ן סבוכה, נובע מעסק או משלח יד, או שהיא [עסקת הנדל"ן] מהווה עסקת אקראי בעלת אופי מסחרי? התשובה היא, שכנראה שכן מדובר בעסקת אקראי בעלת אופי מסחרי [לפי המבחנים: שיווק, תדירות, מומחיות]. **בפס"ד א.ח.א. גולדשטיין** נקבע, שגם כנגד הכנסות מעסקת אקראי בעלת אופי מסחרי, אפשר לקזז הפסדים שנוצרו באותה השנה. באותה השנה [1998], לראובן היו הכנסות מהוראה בבי"ס תיכון [=הכנסת עבודה מכוח **סעיף 2(2)**]. כיון שההפסד הוא עסקי, ניתן לקזז כנגדו באותה השנה, את כל ההכנסות [הן הפירותיות, הן ההוניות], כך שאת ההכנסה מהוראה, ניתן לקזז כנגד הפסד זה.

כמו כן, **סעיף 28(ב)** קובע, שאת ההפסד מעסקת אקראי בעלת אופי מסחרי, ניתן לקזז בשנים הבאות, רק כנגד הכנסה מעסק או משלח יד, לרבות רווח הון מעסק או משלח יד, או כנגד הכנסה מכוח **סעיף 2(2)**

בהתקיים כל התנאים המצטברים הבאים:

- א. לאותו אדם לא הייתה הכנסה מעסק או ממשלח יד בשנת הקיזוז.
  - ב. אותו אדם חדל לעסוק בעסק או במשלח היד שאת ההפסד שהיה לו בו, הוא מבקש לקזז. [די לדעת את שני התנאים הנ"ל].
- רוצה לומר, שבעוד שבאותה שנה ניתן לקזז כנגד רווחים מסך כל מקורות ההכנסה, שהרי בשנים שלאחר מכן ניתן לקזז את ההפסד רק כנגד רווחים מעסק או משלח יד, לרבות רווח הון מעסק או משלח יד, או כנגד הכנסת עבודה [בעמידה בשני התנאים הנ"ל].

כעת נסווג את ההכנסות בשנת 1999:

- **הכנסות משיעורי עזר:** ככל הנראה יסווגו כהכנסות מעסק או משלח יד, לפי סעיף (1)2 [כיון שהוא מורה בבי"ס, סטודנט, והוא מומחה, ובקיא, וככל הנראה עושה זאת בתדירות]. אם אכן מדובר בהכנסה מכוח **סעיף (1)2**, שהרי ניתן לקזז לערוך קיזוז הפסדים כנגדה. כמו כן, ייתכן שההכנסות משיעורי עזר יסווגו כהכנסת עבודה, לפי **סעיף (2)2**. ע"מ שניתן יהיה לקזז את ההפסד כנגד הכנסה זו, יש לעמוד בשני התנאים המצטברים הנ"ל. סביר כי ראובן לא עומד בתנאים הנ"ל, כיון שיותר הגיוני ששיעורי עזר יהיו בגדר **סעיף (1)2**, ועל כן במקרה כזה [= של סיווג ההכנסה כחלק **מסעיף (2)2**], ראובן לא יוכל לקזז הפסדיו כנגדה.

- הכנסות מהופעה בלהקה: יש לערוך דיון אם מדובר בהכנסה מכוח סעיף (1)2 לפקודה, או מכוח **סעיף (2)2 לפקודה**. אם קבענו שההכנסות משיעורי עזר נכנסות לגדר סעיף (1)2, וכן קבענו שההכנסות מהופעה בלהקה הם בגדר **סעיף (2)2**, שהרי ראובן לא יוכל לקזז הפסדיו כנגד הכנסת עבודה, שכן הוא לא עומד בתנאים המצטברים שמנינו לעיל.

- מכירת גיטרה: בהקשר זה, שתי אפשרויות:

א. אם הגיטרה היא פרטית, היא לא חייבת במס, היא פטורה במס, כי **סעיף 88 למס רווחי הון** מוציא מהגדרת 'נכס', כל נכס פרטי, שהוא לשימושו האישי של הנישום. אם כך, ראובן לא יוכל לקזז הפסדיו כנגד הכנסה זו, שכן מדובר בהון לשימוש אישי עליו אין מס.

ב. יחד עם זאת, סביר שאותן ההכנסות מהופעה בלהקה ייכנסו לגדר **סעיף (1)2**, ואם כך - הגיטרה היא נכס הון בנכס, שיצרה רווח הון מעסק או משלח יד, וכנגד הכנסה זו [**קובע סעיף 28(ב)**] - ניתן לקזז הפסדים משנים קודמות.

[**סעיף 28(ב)** עוסק בקיזוז הפסדים מעסק או משלח יד, לרבות רווח הון מעסק או משלח יד. לעומת זאת, **סעיף 28(א)**, שהוא הרבה יותר רחב [= כיון שהוא קובע שבאותה שנה שבה נוצר ההפסד, ניתן לקזז כנגד כל הכנסה], לא מזכיר לנו שניתן לקזז הפסד באותה שנה כנגד רווח הון מעסק או משלח יד. הפסיקה כן הכניסה את המשפט 'לרבות רווח הון מעסק או משלח יד' לתוך סעיף 28(א), מכוח קל וחומר: אם **סעיף 28(ב)** המצומצם קובע שניתן לקזז הפסדים כנגד רווח הון מעסק או משלח יד שנוצר בשנים שלאחר ההפסד, סביר שגם באותה השנה [= **סעיף 28(א)**] ניתן יהיה לקזז הפסד כנגד רווח הון מעסק או משלח יד.

- הכנסות ממכירת מקרקעין בבעלותו של ראובן: מדובר בנכס פרטי, שחייב במס שבח. משכך, ראובן לא יוכל לקזז את הפסדיו משנת 1998 כנגד הכנסה זו [שכן הנ"ל לא עומד בתנאי **סעיף 28(ב)**: לא מדובר בהכנסה מעסק או משלח יד, לרבות רווח הון מעסק או משלח יד, וכן לא מדובר בהכנסת עבודה שעומדת בשני התנאים המצטברים שמנינו לעיל.

עד כאן השאלה הראשונה.

שאלה 3

שמעון נותן הלוואה ללוי לצרכי הקמת מכוון גבוה ללימודי התעשייה, שבו שמעון ירצה על האספקטים המשפטיים של התעשייה. שמעון רוצה לנכות את הוצאות הריבית שהיו לו בהשגת המימון. אנא עזור לשמעון בכתיבת הנימוקים שיוגשו לפקיד השומה.

תשובה: השאלה עוסקת בדיני הוצאות. שמעון נטל הלוואה כדי לעזור ללוי להקים מכוון. שמעון ירצה במכוון, הוא יקבל משכורת. על כן ניתן לומר ששמעון מבקש לנכות את הוצאות הריבית על הלוואה שהוא נטל למען המעביד שלו, לוי. הסי' הרלוונטי לעניין זה הוא סעיף 17(1) לפקודה, אשר דן בהוצאות ריבית והפרשי הצמדה.

סעיף 17 לפקודה, הוא סעיף פוזיטיבי, שקובע מהן הוצאות המותרות בניכוי. **סעיף 32 לפקודה,** הוא הסעיף הנגטיבי, שקובע מהן הוצאות שלא מותרות בניכוי. סעיף רלוונטי נוסף הוא **סעיף 31 לפקודה,** אשר מכוחו הותקנו תקנות בדבר אי התרתן של הוצאות מסוימת. כך, שגם אם הוצאה מסוימת מותרת בניכוי לפי **סעיף 17,** והיא לא נאסרה מכוח **סעיף 32,** צריך לבדוק שהיא לא עוברת את תקרת התקנות שהותקנו מכוח **סעיף 31 לפקודה.**

סעיף 17 רישא קובע: "לשם בירור הכנסתו החייבת של אדם, ינוכו.. זולת אם הניכוי הוגבל או לא הותר ע"פ **סעיף 31:** יציאות והוצאות, שיצאו כולן בייצור הכנסתו בשנת המס, ולשם כך בלבד". כלומר, הסעיף קובע שצריך שההוצאות יצאו בייצור ההכנסה [כלומר, הוצאות לשם ייצור הכנסות פירותיות], בשנת המס ולשם כך בלבד. הפסיקה פיתחה מבחני עזר לעניין הוצאה הונית, שלא מותרת לניכוי ע"פ **סעיף 17:**

א. המבחן הראשון הוא מבחן הקרן והפירות, במסגרתו אנו בוחנים השגת יתרון תמידי [שאז זו הוצאה הונית] מול הוצאה שבאה לשרת את ההון הקיים [שאז מדובר בהוצאה פירותית]. כשאנו מדברים על הקרן, אנו מדברים על יצירת מקור הכנסה. לעומת זאת, הוצאה פירותית משמרת את ההון הקיים במצב תקין.

ב. המבחן השני הוא מבחן השמירה על ההון הקיים: הרעיון הבסיסי במבחן זה הוא, שהמס משתלם על ההכנסה של הנישום, ולא על הונו, ולכן הוצאות שהוצאו לתיקון מבנים או מכוונות, שמשמשות בהשגת הכנסה, הן הכנסות פירותיות, המותרות בניכוי מכוח **סעיף 17(3).** לעומת זאת, **סעיף 32(4)** אוסר בניכוי עלות השבחה, וקובע שכאשר הנכס מקבל אופי חדש לחלוטין בעקבות הוצאה, מדובר בהוצאה הונית שאסורה בניכוי לפי **סעיף 17 לפקודה.**

ג. המבחן השלישי הוא המבחן הרלוונטי לשאלה הזו, והוא מבחן ההוצאה הכרוכה בייצור הכנסה [שנקראת הוצאה אינצינדנטלית]. מבחן זה לא בודק קשר סיבתי בין ההוצאה לבין תהליך ייצור ההכנסה, אלא מדובר במבחן צר יותר, הדורש שיהיה קשר סיבתי ליצירת ההכנסה, באופן שההוצאה תשתלב בתהליך הייצור, ותהיה פועל יוצא ממנו.

בפס"ד קופוליביץ' חברה הגיעה לסף חדלות פרעון, ולוותה כסף מעובדיה. העובדים לוו כסף מהבנק, וכך החברה צלחה את קשייה. בהמשך, העובדים ביקשו לנכות את הריבית ששילמו לבנק כנגד השכר שקיבלו, בטענה שמדובר בהוצאה שכרוכה בייצור ההכנסה. ביהמ"ש קבע, כי נוכח הקש"ס הדחוק, לא מדובר בהוצאה אינצינדנטלית הנעשית לצורך ייצור הכנסה. על כן, מכוח פס"ד זה, אנו לא נוכל לקזז את הריבית ששמעון משלם לבנק, כנגד הכנסת העבודה שלו.

נסביר: סעיף 17(1) לפקודה דן בהוצאות ריבית, והפרשי הצמדה, וקובע שהן יותרו, אם ייווכח פקיד השומה שהן משתלמות על ההון ששימש בהשגת הכנסה. במקרנו, ההוצאות הריבית של שמעון לא משמשות בהשגת הכנסתו [פס"ד קופולוביץ'], ולכן הוא לא יוכל לנכות אותן.

כמו כן, **סעיף 32(1) לפקודה,** אוסר בניכוי הוצאות פרטיות. הסעיף קובע שהוצאות שאינן הוצאות כרוכות ושלובות בתהליך הכנסת העבודה, הן הוצאות פרטיות, שלא מותרות בניכוי. כך בעצם מבחן האינצינדנטליות עוגן בחוק.

שאלה 4

ראובן קנה מוסך, ובהזדמנות זו הוא מתקן את הריצוף בחצר ומחליף את בורות הביוב והצנרת, וכן את גג האסבסט מטעמי בריאות. הוא שואל אותך האם יוכל לנכות את ההוצאות הנ"ל.

התשובה: השאלה עוסקת בדיני הוצאות: אם ההוצאות הנ"ל הן אינצדיטנטליות, הן הוצאות שכרוכות בייצור ההכנסה- הן יותרו לניכוי. כמו כן אם ההוצאה הזו נועדה לשמור על ההון הקיים, גם כן היא תותר לניכוי. לעומת זאת, אם ההוצאה הזו נועדה להשיג יתרון תמידי [לפי מבחן הקרן והפירות], וכן מדובר בהשבחת העסק, יצירת אופי חדש לעסק [לפי סעיף 32(4)]- ההוצאות הנ"ל לא יותרו בניכוי.

שאלה 5

שאלה: שמעון מזמין את עובדיו ובני משפחותיהם לשבת הוואי במלון בים המלח. כמו כן הוא מארגן להם נסיעה משותפת באוטובוסים למלון. במשך השבת ניתנות הרצאות על בטיחות בעבודה לעובדים ועל בטיחות בדרכים לילדי העובדים. שמעון נועץ בך לגבי שאלות המס הקשורות לעלויות שבת הוואי.

תשובה: סעי' 11)32 לפקודה קובע שהוצאות למתן טובת הנאה שנתן מעביד לעובדו ואשר לא ניתן לייחס אותה לעובד ספציפי (פלוגי), למעט הוצאות שהוכח שלפי טיבן אינן מיועדות להעניק טובת הנאה אישית, הוצאות בגבולות סכומים שנקבעו בתקנות על פי סעי' 31 לאחזקת רכב שבאחזקתו של מעביד והמשמש את עובדיו ולא ניתן לייחס את טובת ההנאה מהשימוש בו לעובד פלוגי, כל אלה הם אל מותרים בניכוי אצל המעסיק. והסיפא של הסעי' אומר שהוצאות שאינן ניתנות לניכוי כאמור לא ייראו כהכנסת עבודה בידי העובדים. פה יש לנו שבת הוואי במלון, נסיעות למלון, ושבת הרצאות שמחולקות לשניים הרצאות לעובדים והוצאות לילדים.

כל אחד מאלה שמנינו אנחנו צריכים לבדוק האם זה טובת הנאה שניתן לייחס אותה לעובד ספציפי ואז היא תותר בניכוי כי אמרנו שהעובד והמעסיק הם מראה ברגע שפה מדובר בהכנסה שם מדובר בהוצאה. לגבי שבת הוואי במלון זה טובת הנאה שניתן לייחס (לדעתה אני חושב שלא ניתן לייחס) ואז היא מותרת בניכוי וזו הכנסת עבודה אצל העובד.

הנסיעות ברמה העקרונית זה טובת הנאה ואת זה נלמד מעצם זה שיש לנו את סעי' 9(20) שמדבר על "פטור מנסיעות לעבודה וממנה" מזה אנחנו לומדים שאם יש פטור מנסיעות אז נסיעות זה כביכול טובת הנאה. אלא שהמחוקק פטר במקרים מסוימים את טובת ההנאה הזאת ואחד מהם זה כשהנסיעות הן לעבודה וממנה, ברור לנו מהשאלה שלא מדובר בנסיעות לעבודה וממנה, ולכן זה טובת הנאה לעובד. הרצאות: לעובדים, ברור לנו שלמעסיקים זה הוצאה הכרוכה בייצור ההכנסה, וזה שמירה על ההון הקיים, הוא לא יוצר פה יתרון מתמיד וכן יראו בה הוצאה במוכרת בניכוי.

ואילו החלק השני שהוא הרצאות לילדים, זה טובת הנאה, וזה לא כרוך בכלל הייצור ההכנסה, וזה הוצאה פרטית ולכן היא לא ניתנת לניכוי. בהקשר הזה יש לנו את פס"ד בן עזר הדין בהוצאות מעורבות, שם דובר על מנהלים שטסו לחו"ל עם בני משפחותיהם, המנהלים אמנם טסו בשביל לעבוד, וילדי העובדים נסעו למטרות פרטיות, ושם נפסק שמדובר בהוצאה מעורבת, ובהוצאה מעורבת כל ההוצאה לא ניתנת לניכוי. אולם עמדת נציבות מס ההכנסה היא שמקום שניתן להפריד בצורה ברורה בין הוצאה עסקית שמותרת בניכוי לבין הוצאה פרטית האסורה בניכוי, יבצעו את ההפרדה והעסקית תותר והפרטית לא.

שאלה 6

שאלה: ראובן, מגדל פרחים, נסע לתערוכת פרחים בשנת 1998 בהולנד במטוס במלקה הראשונה כדי למצוא זנים חדשים של פרחים וכן שווקים חדשים לפרחים שהוא מגדל בישראל. פקיד השומה לא מוכן להתיר בשנת 1998 את הוצאותיו וכן לא מכיר בהוצאות תיווך "דמי לא יחרץ" (שוחד) ששולמו כדי להשיג קונה חדש. האם הוא צודק?

תשובה: ברור לנו שמדובר פה בסוגיית ההוצאות, אנחנו יודעים בגדול שהוצאה מותרת בניכוי כשהיא מותרת מכוח **סעי' 17**, לא נאסרה מכוח סעי' 32 ולא הוגבלה או נאסרה מכוח התקנות שהותקנו מכוח **סעי' 31 לפקודה**, למשל תקנות מס הכנסה "ניכוי הוצאות מסוימות" 1972. זה בגדול מה שמותר בניכוי.

הוא נסע להולנד במטוס למחלקה ראשונה, אנחנו אל ננכה לו את זה ככה אלא ננקה לו לפי תקנות מס הכנסה ניכוי הוצאות מסוימות מ 1972, תקנה 2 מדברת על נסיעה לחו"ל, והיא אומרת שהסכום שיותר בשל הוצאות לרכישת כרטיס טיסה, בטיסה במחלקת עסקים או במחלקה ראשונה, היא 100% ממחיר כרטיס במחלקת עסקים באותה טיסה. כך שבכל מקרה ההפרש בין מחלקת עסקים למחלקה ראשונה הוא לא ינוכה.

אז הנסיעה עצמה לא תוכר אלא עד גובה מלקת עסקים. הוא גם הוציא הוצאות במציאת זנים וכולי, אז זו הוצאה בייצור הכנסה, אנחנו נבחן פה אם זה שמירה על הקיים או שזה יתרון מתמיד. מדובר על שווקים חדשים, וזנים חדשים אין אותם בארץ, כל זה מראה לנו שמדובר על יתרון מתמיד וזה הוצאה הונית. לגבי הוצאות השוחד, הוא לא מוכר, מפס"ד פרומקין. העיקרון הוא לא לתת יד לפעולה בלתי חוקית, ע"מ שלא יצא חוטא נשכר.

שאלה 7

ש: משרדו של ראובן מתווך נדלן, נשרף, והוא מוציא את עובדיו לחופשה לתקופה של שיפוצים. לראובן ביטוח המכסה נזקי שריפה למבנה וכן ביטוח בגין מניעת רווחים. עזור לראובן בקשר לניכוי הוצאות נזקי השריפה לקראת סוף שנת המס וכן בקשר לחובות אבודים שהיו לו במסגרת עסקו כמתווך נדל"ן.

ת: כאן יש לנו את העיון של **סעי' 3(א)** שמדבר על ביטוח מפני מניעת רווחים, והוא מכיל את כלל מילוי הפרצה: במועד ההוצאה והמועד ההכנסה הכנסה. לעומת זאת **סעי' 32(5)** שמדבר על נזקי רכוש גם, אומר שכל הפסד או הוצאה הניתן להיפרע על פי ביטוח או שיפויים לא יותר לניכוי, כלומר בתקופת הביניים מפיל את עולו על זה שנגרם לו הנזק. פה זה כמובן כל עוד יש לך חוזה ואתה צפוי לקבל את הנזק מהמבטח שלך, ולא מהמזיק או מהמבטח שלו.

סעי' 17(4) לפקודה דן בניכוי חובות אבודים: זה יכול להיות רק בשיטת החישוב המצטברת ולא המזומנים. אז אנחנו צריכים לדון האם מתווך הנדל"ן מתווך בשיטת המזומנים או בשיטה המצטברת.

שאלה 8

מר שפר טכנאי מכונות במפעל לקמח בירושלים, בשנת המס 2005 אירעו לו האירועים הבאים, דון בכל אחד מהם:

1. לשכרו בחודש אוקטובר 2005 נוסף סך 1500 ₪ עבור רכישת כלי עבודה שרכש עבור המפעל ועוד 450 ₪ הוצאות אשל בעת שעבד בסניף המפעל בקריית שמונה.
2. בחודש נובמבר 2005 שולם לו סך 2400 ₪ לכיסוי הוצאות שהוציא להשתלמותו במכון הטכנאים.

תשובה:

1. לעניין 1500 ₪: הם מהווים הלוואה לרגע שנתן העובד למעביד, ולכן הסכום לא ייחשב לעובד כהכנסת עבודה [כל עוד המעביד החזיר לעובד את אותו הסכום, ולא מוסיף לו ריבית, או ציזפר על מעשו הטוב של העובד], וכן ייחשב למעביד כהוצאה. הסכום בא בגדר ה'למעטי' של סעיף 2(א) לפקודה.
  - לעניין 450 ₪: מדובר בדמי אש"ל שמשולמים לעובד בגין עבודה שביצע מחוץ למקום עבודתו הקבוע, ומחוץ למקום מגוריו, ולכן לא חייב במס הכנסה, וכן הוצאה למעביד, כי היא כרוכה בייצור ההכנסה, אבל זאת אם העובד יביא חשבוניות וקבלות, **מכוח תקנה 6 לתקנות מס הכנסה** [ניכוי הוצאות מסוימות]. במבחן נאמר: "בהנחה שהחזר עומד בגבול התקנות, ובהנחה שהעובד הוכיח כמה הוא הוציא באמצעות קבלות וחשבוניות עבור ההוצאה.
  2. במקרה זה, כשהעובד יוצא להשתלמות במכון לטכנאים, הוא לא רוכש לעצמו ידע נוסף וחדש, הוא לא משדרג את עצמו, הוא לא עולה במדרגה, אלא הוא פשוט משמר את ההון הקיים, את הידע האנושי. ובסיטואציה הזו, העובד לא ימוסה בגין הכנסה זו, ואילו ההוצאה בגין ההשתלמות כן תוכר אצל המעביד. [המחוקק יוצא מנקודת הנחה, שבשביל להישאר מעודכן ובקיא בתחום שלך, אתה צריך לעבור השתלמויות].
  - אם ההשתלמות לא מהווה שמירה על ההון הקיים, זו לא הוצאה הכרוכה בייצור ההכנסה, ולכן היא לא תוכר למעביד כהוצאה, והעובד כן ימוסה בגין ההכנסה הזו [שתהווה לו הכנסת עבודה].
- בעניין טובת הנאה** - זה מראה: גם הכנסת עבודה לעובד, וגם הוצאה שתוכר למעביד. אם זו הוצאה כרוכה, אז המעביד ינכה, וזה לא ייחשב להכנסת עבודה אצל העובד.

שאלה 9

שאלה: בחודש 10/2005 קיבל מר שפט החזר מס שבח מקרקעין בסך 12000 ₪ שהוא שילם ביתר בגין מכירת דירת מגוריו, בצירוף 480 ₪ הפרשי הצמדה וריבית על תשלום.

תשובה: קודם כל פטור שמדבר על תשלומי יתר יש לנו את **סעי' 24(9)** - אבל הפטור הזה לא מתייחס אם הריבית התקבלה כחלק מ- **ס' 12(1)**. הדין כולו חג סביב ה 480 ₪ בלבד !

שאלה 10

שיעור אחרון עם נמדר

שאלה:

שני אחים שהיו קבלנים בעבר פרשו לעת זקנתם לבית אבות כל אחד בן 80 ו 82. בעבר הם היו קבלנים היום הם בפנסיה. בבית אבות הם נותנים הרצאה על אדריכלות ובניינים. הדירה של ההורים (כלומר הוריהם שנפטרו) קיבלו אותה בירושה. היא דירה בקומה אחת ומותר לבנות עליה 12 דירות. כלומר יש לו בית קטן על חצי דונם שמותר לבנות עליו 12 דירות. הפנסיונרים באו בהסכם עם קבלן בעסקת קומבינציה, שהוא אומר אנחנו נביא את הקרקע ואתה תביא את הבניה ואתה תקבל חצי מהדירות ואנחנו חצי מהדירות. הם מקבלים שש יחידות. בא מס הכנסה ואומר ממכירת 6 היחידות אני רוצה שתשלמו לו 50 או 60% מס הכנסה. אומרים האחים, למה שנשלם מס הכנסה? לכל אחד יש 3 דירות, והם רוצים למכור דירה כל ארבע שנים וישלמו לכל היותר 20% מס שבח. מס הכנסה אומר לא אתם חייבים מס הכנסה, ואחרי מס הכנסה מע"מ, למה לא גבית מע"מ כשמכרת? עוד נתונים שמס הכנסה ניצל זה שהיו מודעות בעיתונים על כך שיש מכירת דירות.

תשובה:

אנחנו חייבים קודם כל להבין האם מדובר פה בהכנסה או לא? כדי לעשות את זה אנחנו צריכים לבחון את ההגדרה האם מדובר בהון או פירות - לכן נסווג את סוג העסקה באמצעות המבחנים לסיווג: תדירות, מימון, שיווק, בקיאות, כמות, סיבות הרכישה, השבחה, ומשך החזקה. מבחינת הבקיאות מצד אחד יכול להיות שנגיד הם בקיאים כי הם עסקו ובנו חצי רמת גן, אבל הם כבר עשר שנים לא עובדים בנושא אז אין להם כ"כ בקיאות, מצד שלישי הם עדיין מרצים. מה המסקנה? לא מעניין אותו. מעניין אותו שנפעיל את המבחנים. השיטה היא לעשות מד אחד ומאידך! כל הזמן! ניקח את נושא סיבת הרכישה, כי הוא מתחיל עם הכמות, אומר 12 דירות, זה כבר עסק. אז אומרים לא זה לא 12 כי זה רק 6 ו 6 ו 6 זה בכלל מחולק ל 3 ו- 3 (בין האחים) וככה זה פחות משמעותי עניין הכמות. לשון אחרת השאלה הכמותית צריך לתת לה מענה. אבל בוא נראה את סיבת הרכישה? האם היא מסחרית, או שהיא לא מסחרית? לדעת המרצה זה לא מסחרי, זה הבית שהם גדלו בו, זה של ההורים, הם לא קנו אדמה כדי לבנות עליה עסק.

האם סיבת הרכישה הייתה מסחרית? הם קיבלו את המגרש בירושה ולא רכשו אותה. הם קיבלו בירושה, וירושה זה מתנה, ומתנה זה לא מסחרי. המימון; בעסקת קומבינציה הוא לא צריך לממן כלום. כי אם אני לוקח הלוואות אז זה מעיד על זה שזה עסקים. אבל פה מדובר בבית של הורים שבא קבלן ומשלם על הכול ומקבל חלק מהדירות. תדירות כמובן שאין הם בכלל עוד לא מכרו את הדירות. מה שהיה בעייתי זה השיווק וההשבחה.

מתברר שאם הם הפעילו תוכנית ושמאי והפעילו תוכנית לעירייה להעלות את האפשרות לבנות מ 6 דירות ל 11, אז זה נחשב פעולה של השבחה. וגם מבחן השיווק, אבל מצד שני אומרים רגע הבית שלי אסור להשביח אותו; מבחינת השיווק בשלטים ובמודעות בעיתונות היה כתוב שמס, כנראה רצו להשתמש בשמם כי הם היו קבלנים לשעבר ברמת גן. אז הייתה טענה שהקבלן ג (ועוד אות שהוא לא רוצה להגיד את שמם) השתמש בשם כדי למכור הוא. במבחן אנחנו לא צריכים ואסור לנו להמציא עובדות. בסופו של דבר זה נגמר כמעט הוני. אחרי כל הסיפור הזה צריך לדון בנושא של עסקת אקראי בעלת אופי מסחרי.